

SEMESTER 4

GENERATIONSSKIFTE

AFGANGSPROJEKT HD(R)

Afleveringsdato: 13.05.2024

Udarbejdet af gruppe 26:

Emilie Nordmand Pedersen

Studie nr.: 20202530

Nikolaj Nielsen

Studie nr.: 20202508

Vejleder:

Jesper Pultz Havgaard

Eksaminationsdato: 28. maj 2024

2024

Kapitel 1 – Baggrund og kontekst

1.1 Titelblad

**AALBORG
UNIVERSITET**

Info om afgangsprøjet:

Titel	GENERATIONSSKIFTE
Undertitel	<i>- Det vellykkede generationsskifte af en konkret case i selskabs- og personligt regi.</i>
Studie	HD(R)
Modul	4. Semester – Afgangsprøjet, 15 ECTS
Afleveringsdato	Den 13. maj 2024
Vejleder	Jesper Pultz Havgaard
Anslag	182.992
Normalsider	86 sider, inkl. bilag
Universitet	Aalborg Universitet

Ansvarlige for afgangsprøjet:

Emilie Nordmand Pedersen
Studienummer: 20202530

Nikolaj Nielsen
Studienummer: 20202508

1.2 Forord

Nærværende afgangsprøve er udarbejdet af Emilie Nordmand Pedersen og Nikolaj Nielsen, som led i færdiggørelsen af HD 2. del i regnskab og økonomistyring på Aalborg Universitet i årene 2022 - 2024. Opgaven er udarbejdet i perioden fra december 2023 og frem til midt maj 2024.

Vi vil med dette projekt præsentere vores bud på en overskuelig og grundig gennemgang af emnet generationsskifte med udgangspunkt i løsningen af en konkret case. Valget af emnet generationsskifte udspringer af vores fælles interesse for regnskab, skatteoptimering og et ønske om at yde vores kunder kompetent og kyndig rådgivning i den forbindelse.

I vores daglige virke som revisorer, møder vi problemstillinger der relaterer sig til områder i generationsskifteregi. Særligt ejerformens betydning i relation til generationsskifteprocessen har vakt vores interesse, da vi ser en del optimeringsmuligheder i denne sammenhæng.

At gennemføre et generationsskifte kræver, at man som rådgiver mestrer et bredt spekter af kompetencer inden for regnskabsafklæggelse, person- og virksomhedsbeskatning, samt juridiske forhold. Derudover kræver det evnen til at forstå mennesket man sidder overfor, da "det vellykkede generationsskifte" defineres af dem. Denne observation er motivationen til at forfatte og udforme denne opgave, så ligesindede og vi selv, kan opnå de fornødne kompetencer. Det er vores primære formål med projektet at besvare opgavens problemformulering som er beskrevet i afsnit 3.3. Dette opnås ved at belyse omfanget af et generationsskifte, og på en simpel og overskuelig måde illustrere de overvejelser og processer parterne gennemgår inden overdragelsen kan realiseres.

Afslutningsvis vil vi gerne takke enhver som har stillet tid og ressourcer til rådighed, og gjort det muligt for os, at fordybe os i emnet.

Læsere ønskes hermed god læselyst.

1.3 Abstract

In Denmark there are about 330,000 small and medium sized companies, which generate about half of the total revenue. The allocation of ownership forms between personally owned businesses and limited companies is about equal. Of these companies about 80% are owner operated and many of these companies and their owners are in a position where they need a generational change in a matter of 10 years solely due to the owner's age. Generational change of companies is a complex process and a very comprehensive topic which most business owners can't navigate. There is no such thing as an act of generational change and the fact that there is different laws and case laws to the different ownership forms makes the topic very interesting to examine.

This report is based around the generational change of two companies that are the same in terms of the financials, but they are different in ownership form. This generational change is for a contractor business between related parties. This contractor business is taken through the possible generational change models under the requirements that the generational change will transfer the full ownership from the elder generation to the younger generation as fast as possible. The contractor business will be taken through a total of four generational changes, and they respectively include full transfer of ownership through a sale of the company and where the younger generation succeeds in the tax profits of the elder generation for each of the ownership forms. There will be for each ownership form chosen the most suitable and successful generational change model in which both parties are satisfied based on their respective success criteria. These generational changes are based on "generationsskifte-procesmodellen", which assures that the reader of this report gets the knowledge of relevant theory and legislation. The model also takes the reader through the execution and empiricism of these generational changes.

To conclude this report there will be a walk-through of the pros and cons of each of the ownership forms with focus on if each of the ownership forms fulfills the parties' success criteria.

Kapitel 2 – Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 – BAGGRUND OG KONTEKST	2
1.1 TITELBLAD	2
1.2 FORORD	3
1.3 ABSTRACT	4
KAPITEL 2 – INDHOLDSFORTEGNELSE	5
KAPITEL 3 – PRÆSENTATION AF PROBLEMSTILLING	7
3.1 INDLEDNING	7
3.2 PROBLEMSTILLING	8
3.3 PROBLEMFORMULERING	9
KAPITEL 4 – AFGRÆNSNING OG METODOLOGI	9
4.1 AFGRÆNSNING	9
4.2 METODIK	10
4.2.1 PRÆSENTATION AF MODEL "GENERATIONSSKIFTEPROCESMODELLEN"	11
4.2.2 KILDEKRITIK	12
KAPITEL 5 – GENERATIONSSKIFTEPROCESSEN	12
5.1 INTRODUKTION TIL GENERATIONSSKIFTEPROCESSEN	12
5.2 FASE 1 – INDLEDENDE FASE	14
5.3 FASE 2 – VIRKSOMHEDEN	15
5.4 FASE 3 – PARTERNE	16
5.5 FASE 4 – DET VELLYKKEDE GENERATIONSSKIFTE	17
5.6 FASE 5 – OMSTRUKTURERING	19
5.6.1 OMSTRUKTURERING AF SELSKABER	19
5.6.2 OMSTRUKTURERING AF PERSONLIG EJET VIRKSOMHED	19
5.7 FASE 6 – VÆRDIANSÆTTELSE	19
5.7.1 VÆRDIANSÆTTELSE AF GOODWILL (TSS 2000-10)	21
5.8 VÆRDIANSÆTTELSE AF SELSKABER.....	23
5.8.1 VÆRDIANSÆTTELSE AF AKTIER OG ANPARTER (TSS 2000-9)	23
5.8.2 KONKLUSION, VÆRDIANSÆTTELSE AF SELSKAB.....	24
5.9 VÆRDIANSÆTTELSE AF PERSONLIGT EJET VIRKSOMHED	24
5.9.1 VÆRDIANSÆTTELSE AF FAST EJENDOM.....	24
5.9.2 VÆRDIANSÆTTELSE AF DRIFTSMIDLER.....	26
5.9.3 VÆRDIANSÆTTELSE AF ØVRIGE AKTIVER OG PASSIVER	26
5.9.4 KONKLUSION, VÆRDIANSÆTTELSE AF PERSONLIGT EJET VIRKSOMHED	27

5.10 SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	27
5.10.1 SKATTEMÆSSIG SUCCESSION I SELSKABER	28
5.10.2 SKATTEMÆSSIG SUCCESSION I PERSONLIGT EJEDE VIRKSOMHEDER.....	30
5.10.3 SKATTEMÆSSIG SUCCESSIONENS INDFLYDELSE PÅ GENERATIONSSKIFTET	32
5.11 FASE 7 – FINANSIERING	33
5.12 OPSAMLING PÅ GENERATIONSSKIFTEPROCESMODELLEN	36
5.12.1 KRITIK AF MODELLEN	36

KAPITEL 6 – ENTREPRENØRFORRETNINGEN..... 37

6.1 CASEBESKRIVELSE	37
6.2 FREDES VELLYKKEDE GENERATIONSSKIFTE	37
6.3 GUSTAVS VELLYKKEDE GENERATIONSSKIFTE	38
6.4 PRÆSENTATION AF VIRKSOMHEDEN	38
6.5 BESKRIVELSE AF VIRKSOMHEDENS ØKONOMISKE SITUATION	39

KAPITEL 7 – GENNEMFØRELSE AF ET GENERATIONSSKIFTE 40

7.1 FASE 1 – INDLEDENDE FASE	41
7.2 FASE 2 – VIRKSOMHEDEN	41
7.3 FASE 3 – PARTERNE	41
7.4 FASE 4 – DET VELLYKKEDE GENERATIONSSKIFTE	42
7.5 FASE 5 – OMSTRUKTURERING	43
7.6 FASE 6 & 7 – VÆRDIANSÆTTELSE & FINANSIERING	43
7.7 VÆRDIANSÆTTELSE AF SELSKAB (ENTREPRENØRFORRETNING A/S)	44
7.8 VALG AF MEST VELLYKKET GENERATIONSSKIFTEMODEL (ENTREPRENØRFORRETNING A/S)	53
7.9 VÆRDIANSÆTTELSE AF PERSONLIG EJET VIRKSOMHED (ESTVAD ENTREPRENØRFORRETNING)	55
7.10 VALG AF MEST VELLYKKEDE GENERATIONSSKIFTEMODEL (ESTVAD ENTREPRENØRFORRETNING)	65

KAPITEL 8 - SAMMENLIGNING AF GENERATIONSSKIFTEMODELLER 67

KAPITEL 9 - KONKLUSION..... 72

KAPITEL 10 - PERSPEKTIVERING 76

KAPITEL 11 - BAGGRUNDSMATERIALE..... 77

11.1 LITTERATURLISTE	77
11.2 BILAG	79
BILAG I – ÅRSREGNSKAB SELSKAB	80
BILAG II – BEREGNINGSGRUNDLAG FOR OPTIMERING AF INDRE VÆRDI	85
BILAG III – PENGETANKSANALYSE	86

Kapitel 3 – Præsentation af problemstilling

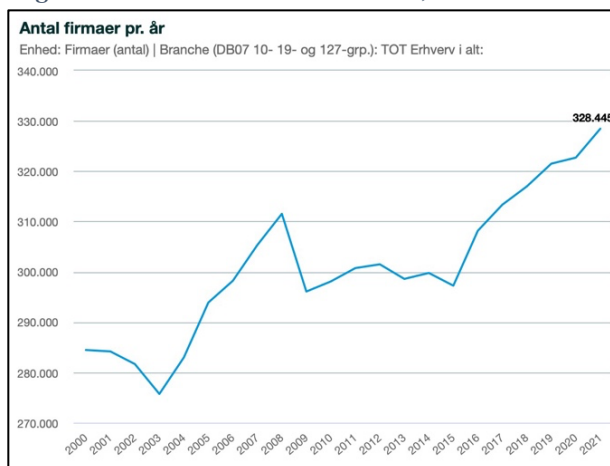
3.1 Indledning

De seneste offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik fra maj 2023 viser, at der i Danmark i 2021 var registreret knap 330.000 virksomheder¹.

155.000 virksomheder er registreret som selskaber (A/S og ApS) og ca. 141.000 er registreret som personligt ejede virksomheder².

Jf. SMV Danmark (brancheorganisationen for små- og mellemstore virksomheder) udgør 99% af disse virksomheder i 2021 små og mellemstore virksomheder, og står tilsammen for ca. 46% af den samlede omsætning blandt alle danske virksomheder (2019-tal). Små og mellemstore virksomheder udgør altså en betydelig del af det danske erhvervsliv³.

Figur 3.1 – Virksomheder i Danmark, 2021-tal

Kilde: Danmarks Statistik, Erhvervslivets struktur

Danske små og mellemstore virksomheder er karakteriseret ved at være ejerledet. Det er tydeligt da omkring 80% af alle danske virksomheder ejes og drives af samme person⁴. Det vil sige at ejerlederen i mange tilfælde er fundamentet i virksomhederne da denne har oparbejdet en masse viden, kapital og arbejdskraft som ikke nødvendigvis er kendt af andre.

Virksomheder som formår at ”overleve” den nuværende ejergeneration, vil i sin levetid som minimum én enkelt gang stå overfor at skulle gennemgå en virksomhedsoverdragelse eller et generationsskifte. Dette er gældende for alle virksomheder, uanset om der er tale om en personligt ejet virksomhed eller et selskab.

Der er jf. seneste offentliggjorte tal fra FSR fra dec. 2022 mere end 40.000 virksomhedsejere hvis alder overstiger 60 år, som alene på den baggrund må forventes at afvikle eller overdrage deres virksomheder indenfor de næste 10 år⁵. Dertil kommer de overdragelser som foretages på baggrund af andre årsager.⁶ Mængden af virksomheder som potentielt står overfor et generationsskifte, gør emnet aktuelt og samfundsrelevant.

¹ Danmarks Statistik, Erhvervslivets struktur, <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/erhvervsliv/erhvervslivets-struktur/firmaer-og-koncerner>

² Ibid.

³ SMV Danmark, De små og mellemstore virksomheder er ryggraden i dansk erhvervsliv, <https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/smver-er-ryggraden-i-dansk-erhvervsliv>

⁴ Industriens Fond, Center for Ejerledede Virksomheder, <https://industriensfond.dk/projekt/center-for-ejerledede-virksomheder/>

⁵ FSR, Danske Revisorer, Generationsskifte burde være enkelt og gennemskueligt <https://www.fsr.dk/nr-8-generationsskifte-burde-vaere-enkelt-og-gennemskueligt>

⁶ Dansk erhverv, Over 200.000 børn af ejerledere venter i kulissen, <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/2022/august/200.000-next-gens-star-bag-de-danske-ejerledere/>

3.2 Problemstilling

Fremtidens behov for generationsskifte er som beskrevet i indledningen et vigtigt og samfundsaktuelt emne som potentielt er relevant for størstedelen af de danske virksomhedsejere.

Der findes i Danmark ikke en "generationsskiftelov", der præciserer hvordan man lovgivningsmæssigt tilrettelægger og gennemfører et generationsskifte. Der i stedet tale om en multidisciplin hvor forskellige lovgivninger og praksis tilsammen danner grundlag for tilrettelægnings af et generationsskifte afhængigt af scenariet. De færreste virksomhedsejere besidder kompetencerne til at navigere i kompleks lovgivning, og behovet for rådgivere er derfor stort. Rådgivers fornemste opgave er at præsentere og formidle parterne for mulighederne i generationsskifteprocessen samt hvilke konsekvenser deres beslutninger har.

Generationsskifte handler i bund og grund om at finde det rette kompromis mellem to i princippet modstridende interesseparter, hvor personlige relationer ofte spiller en afgørende rolle for udfaldet - enten som en forsimpelende eller komplicerende faktor.

Generationsskifte har afgørende betydning for virksomheds fortsatte drift, da udfaldet af generationsskiftet definerer, situationen som virksomheden fremadrettet drives under. Ikke nok med det, er generationsskiftet ligeledes grundlaget for den nye ejers muligheder for at drive virksomheden men også den tidligere ejers grundlag for fremtiden. Det vellykkede generationskifte skal således findes i et scenarie hvor alle forhold går op i en højere enhed.

Der er som i indledningen præciseret rundt regnet lige så mange personligt ejede virksomheder i Danmark som der er selskaber, og de står alle overfor på kort eller længere sigt at skulle overdrage eller afvikle deres virksomhed, men på baggrund af hvert sit retsområde. Ved overdragelse af selskaber, tages der udgangspunkt i overdragelse af aktier og i personligt ejede virksomheder er der tale om overdragelse af aktiver og passiver. Det er interessant at undersøge hvad denne forskel betyder for generationsskiftet i praksis. Hvordan ville generationsskiftet se ud hvis man tog udgangspunkt i samme virksomhed med samme regnskabstal og generationsskiftede denne, men med udgangspunkt i hver sin ejerform.

3.3 Problemformulering

Der er med udgangspunkt i projektets indledende afsnit, udarbejdet følgende problemformulering med dertilhørende underspørgsmål:

Hvordan gennemføres det mest vellykket generationsskifte af en konkret virksomhed og har virksomhedsformen indflydelse på udfaldet? – og i så fald hvilke?

- § *Hvornår er et generationsskifte vellykket?*
- § *Hvilke faser bør et generationsskifte gennemgå?*
- § *Hvordan fastsættes værdien af virksomhederne?*

Besvarelsen af ovenstående spørgsmål, vil tilsammen udgøre omdrejningspunktet for gennemførelsen af generationsskifterne, af den i projektet udarbejdede case, og således danne grundlag for overvejelserne omkring generationsskifter i fremtiden.

Kapitel 4 – Afgrænsning og metodologi

4.1 Afgrænsning

Da generationsskifte er et omfattende og nærmest utømmeligt emne, må der foretages en række afgrænsninger, som skal præcisere hvilke forhold projektet omhandler, og hvilke forhold der grundet projektets begrænsede omfang må afgrænses fra.

Projektet vil tage udgangspunkt i en konkret case, som beskrives i projektets kapitel 6. Teori- og empiriafsnit vil derfor alene gå i dybden med forhold, som er relevante for denne case, og kun overfladisk berøre øvrige forhold, som generelt er væsentlige for generationsskifteprocessen.

Der er konkret afgrænset fra at behandle følgende områder af generationsskifteprocessen; Generationsskifte i dødsbo, ulovlig selvfinansiering, omstrukturingsmuligheder i selskaber herunder, fusion, spaltning, aktieombytning, tilførsel af aktiver, A/B-modeller. Omstrukturering af personligt ejede virksomheder herunder virksomhedsomdannelse og I/S konstruktioner. Der afgrænses fra lovgivning vedr. øvrige virksomhedsformer som f.eks. overdragelse til fonde og foreninger. Der er for simplificeringens skyld anvendt en vurderet effektiv skatteprocent til opgørelse af parternes indkomst, da det vurderes uvæsentligt i generationsskifteøjemed.

Til værdiansættelse af virksomhederne tages der udgangspunkt i værdiansættelse efter Ligningsrådets cirkulære TSS 2000-9 og TSS 2000-10 og der afgrænses fra værdiansættelse efter øvrige værdiansættelsesmodeller. Der anvendes alene fikseret passivpost som grundlag for over-

dragelse med skattemæssig succession. Det understreges at de afgrænsede områder generelt er en vigtig del af generationsskifteprocessen og alene undlades som følge af casebeskrivelsen.

Der afgrænses fra generationsskifte i landbrug, selvom en stor del af generationsskifte generelt foretages i landbruget, årsagen er, at disse reguleres under særregler som ikke vedr. casen⁷.

Afslutningsvis, er det væsentligt at nævne at projektet indeholder delelementer fra bl.a. aktieavancebeskatningsloven, ejendomsavancebeskatningsloven, kildeskatteloven, selskabsloven, selskabsskatteloven, personskatteloven og virksomhedsskatteloven. Disse områder kan hver især alene udgøre et afgangsprojekt, og betingelser for anvendelse af lovene forudsættes derfor i casen at være overholdt. Uddrag fra relevant lovgivning beskrives i nødvendigt omfang, når de anvendes som led i generationsskiftet.

4.2 Metodik

Projektet tager udgangspunkt i den i kapitel 6 omtalte case hvor formålet er at gennemføre et vellykket generationsskifte mellem en onkel og nevø. Generationsskiftet skal optimeres og gennemføres på baggrund af en konkret case hvor alle forudsætninger er forudindtagede. Beslutningen om hvilken generationsskiftemodel der er mest vellykket, skal foretages på baggrund af rette grundlag, hvorfor det er afgørende at anvende rette metode til at afklare problemstillingen.

Til løsning af juridiske problemstillinger tages der udgangspunkt i den retsdogmatiske tilgang, som bygger på den juridiske metode, og anvendes til at identificere den rette og gældende lovgivning, samt at sikre at den fortolkes korrekt. Retsdogmatikkens forskellige metoder anvendes i form af; fortolkning af lovtekster, analyse af retspraksis, betragtninger af lovgivningens formål og kontekst, som afslutningsvis har til formål at understøtte de udarbejdede generationsskiftemodeller (løsningsforslag) er udarbejdet efter gældende lovgivning og praksis⁸.

Håndteringen af generationsskifte er i stor grad defineret af afgørelser fra praksis, bekendtgørelser og cirkulærer som principielt kan fortolkes forskelligt. Til grundlag for beslutninger som tages i projektet henvises derfor til lignende afgørelser som dokumentation for at disse fortolkninger er korrekte. Fortolkning skaber et rum af usikkerhed, da domstolene løbende justerer deres fortolkninger af lovgivningen. Det anbefales af samme årsag at man på områder forbundet med stor usikkerhed, eller områder, som ved ændringer har store skattemæssige og

⁷ Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Kommende generationsskifte i landbrug: Minister vil sikre bedre rammer for ungdommen til at vælge landbruget <https://fvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/kommende-generationsskifte-i-landbruget-minister-vil-sikre-bedre-rammer-for-ungdommen-til-at-vaelge-landbruget>

⁸ Hansen Werlauff: Den juridiske metode 2. udgave side 224 og <https://lexly.dk/ordbog/retsdogmatik/>

økonomiske konsekvenser at søge bindende svar hos Skattestyrelsen. Udfaldet kan ved accept således ikke ændres under de givende forudsætninger.

I problemformuleringen anvendes frasen *"det mest vellykkede generationsskifte"* som afgørende optimeringsfaktor for gennemførelsen af casens generationsskifter. *Vellykket* er et ukonkret og subjektivt begreb, da det varierer fra person til person hvornår noget er *vellykket*. *Vellykket* er valgt for at give udfaldet af casen flere optimeringsforhold, så generationsskiftet ikke alene skal optimeres til f.eks. mindst mulig skat, men i stedet inkorporerer en række øvrige forhold som ønskes indfriet som led i generationsskiftet. Fokus ligger i at finde det helt rette kompromis for parterne, hvilket ikke nødvendigvis er det billigste eller mindst muligt skat.

I praksis, vil afklaringen af de personlige forhold, ikke nødvendigvis være lige så tilgængelige som i casen her. Parterne fortæller ikke nødvendigvis særligt direkte om deres overvejelser, og de kan ofte ændre sig undervejs, hvorfor man bør være opmærksom på at der i praksis ligger et større arbejde i at opbygge den nødvendige tillid partnerne og rådgiveren imellem.

Projektet er udformet således at kapitel 5 gennemgår teorien bag generationsskiftet. Her gennemgås den fulde generationsskifteproces med dybdegående fokus på områderne som er relevante for casen og overfladisk ved de øvrige. I kapitel 6 præsenteres casen, med de bagvedliggende forhold som er nødvendige at kende til, for at kunne gennemføre et vellykket generationsskifte. Kapitel 7 er et empiriafsnit der sammenholder generationsskifteteorien fra kapitel 5 med case informationerne fra kapitel 6. Disse udgør tilsammen grundlaget for at kunne udarbejde alle relevante generationsskiftemodeller som kan opfylde parternes succeskriterier. I kapitel 8 foretages en sammenligning af den mest vellykkede generationsskiftemodel for hver af ejerformerne defineret i kapitel 7. Kapitel 9 er konklusionen på alle øvrige kapitler og udmunder sig i en konkret besvarelse af problemformuleringen fra afsnit 3.3.

4.2.1 Præsentation af model *"Generationsskifteprocesmodellen"*

Med inspiration fra undervisningsmodellen "overblik over processen" fra Skatteret II, er der udarbejdet en induktiv model, som i dette projekt anvendes som udgangspunktet for udarbejdelsen af et generationsskifte. Modellen benævnes "Generationsskifteprocesmodellen" og illustrerer på en simpel og overskuelig måde hvilke faser man bør gennemgå i forbindelse med et generationsskifte. Modellen er illustreret i afsnit 5.1, i form af Figur 5.1 *"Generations-skifteprocesmodellen"*.

Formålet med modellen er at overskueliggøre faserne et generationsskifte må gennemgå og synliggøre hvilke elementer hver af faserne indeholder. Modellen anvendes først i kapitel 5 hvor den anvendes som introduktion til emnet og relevant teori.

Senere i kapitel 7 anvendes generationsskifteprocesmodellen som udgangspunkt for udarbejdelsen af generationsskiftemodellerne (løsningsforslag), hvilket skal gøre den komparative analyse i kapitel 8 mere sammenlignelig. Afslutningsvis anvendes modellen også i konklusionen til at sammenholde problemformuleringen med case, teori og praksis.

4.2.2 Kildekritik

Til at sikre kvaliteten af projektets indhold, er det et stort fokus at anvendte kilder, udvælges kritisk og anvendes korrekt som led i projektudarbejdelsen. Der anvendes som udgangspunkt primære kilder, til at sikre en troværdig opgaveløsning og korrekt håndtering af casen. Eksempler på primære kilder er gældende lovgivning, artikler og bøger fra anerkendte generationsskifteforfattere samt afgørelser fra praksis.

Ved kilder hvor der er mulighed for fortolkning, f.eks. hvis kun en del af casen er sammenlignelig, er der stort fokus på at validere budskabet ved at undersøge lignende afgørelser, der sikrer at der ikke findes lign. sager hvor konklusion er det modsatte, for at understrege at fortolkningen er valid.

Ved sekundære kilder, som er udarbejdet af f.eks. Skattestyrelsen eller revisionshuse er der fokus på at objektivisere kilden, ved at undersøge at både revisionshuse og Skattestyrelsen er af samme overbevisning, da de af princip har modstridende interesser. Der tages stilling til i hvilken kontekst kilden er udarbejdet i, og hvilken metode der er anvendt til at til at udarbejdet formatet.

Kapitel 5 – Generationsskifteprocessen

5.1 Introduktion til generationsskifteprocessen

At foretage et generationsskifte vil i bogstavligste forstand sige, at man skifter den nuværende ejergeneration af en given virksomhed ud med en ny⁹. Et generationsskifte kan f.eks. foretages til den yngre generation i familien, til en forælder eller en ekstern investor.

“Generationsskiftebegrebet” dækker over alle former for virksomhedsoverdragelser uanset om der er tale om en hel eller en delvis overdragelse.

⁹ Tax.dk, Generationsskifte, <https://tax.dk/skat/generationsskifte.htm>

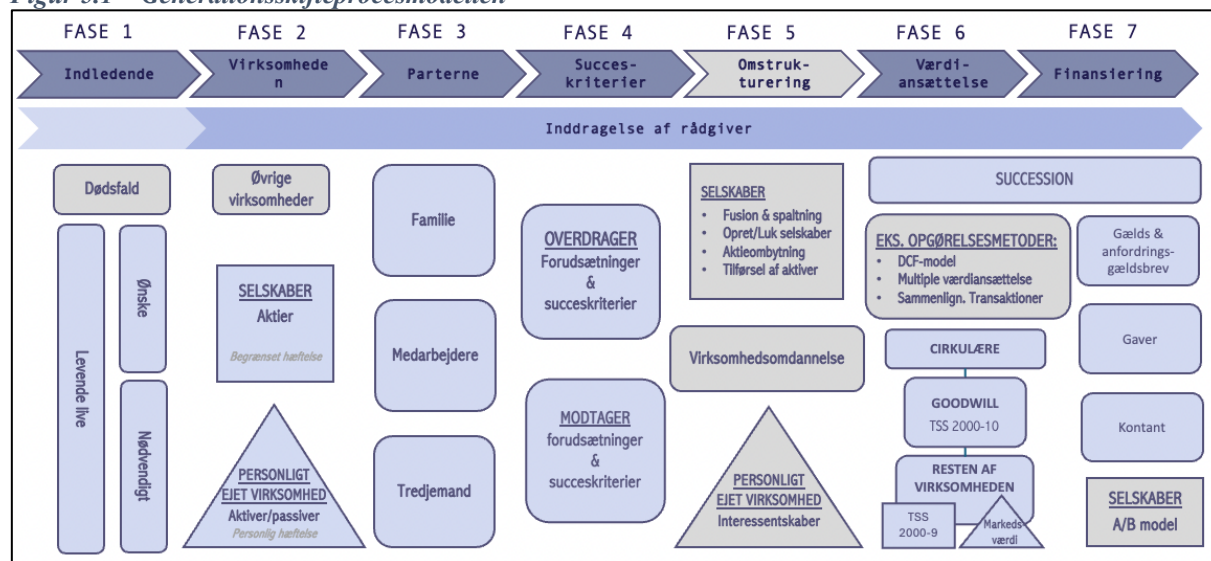
Alle virksomheder som “overlever” den nuværende ejergeneration, vil på et tidspunkt stå overfor at skulle videreoverdrages til en ny. Generationsskifte er afgørende for virksomheden og betegnes derfor også som et af de vigtigste tidspunkter i virksomhedens levetid¹⁰. Generationsskifte er som beskrevet i problemstillingen grundlaget for parterne og virksomhedens fremtid.

Tidshorisonten på et generationsskifte kan variere meget fra generationsskifte til generationskifte. Jo mere tid man har til at foretage generationsskiftet jo større mulighed har man for at planlægge og udforme et gennembearbejdet og optimeret generationsskifte. Der sikre sig at parterne hver især er modnet og klar når generationsskiftet en dag skal gennemføres.

Som beskrevet i indledningen kan langt de færreste virksomhedsejere navigere i den komplekse generationsskifteproces, hvorfor det er vigtigt at forsimple processen så parterne skal forholde sig til så få ting ad gangen.

Generationsskifte er i manges tilfælde forbundet med store følelser og megen usikkerhed hvorfor en forsimples er nødvendig. Til at afhjælpe denne udfordring er der udarbejdet en overordnet generationsskiftemodel, som i de efterfølgende afsnit vil anvendes til at gennemgå teorien bag et generationsskifte¹¹.

Figur 5.1 – Generationsskifteprocesmodellen

Kilde: Egen tilvirkning, med inspiration i undervisningsmateriale

Som det fremgår af modellen, er den opbygget af syv faser, som tilsammen udgør et fuldt generationsskifte. Hvor hurtigt man bevæger sig fra en fase til en anden kan variere meget, og afhænger af parterne, rådgivere og øvrige forhold f.eks. pengeinstitut som i større eller mindre grad inddrages i generationsskifteprocessen.

¹⁰ Serup, Generationsskift/omstrukturering 3. udgave side 23

¹¹ Ibid.

5.1.1 Beskrivelse af Generationsskifteprocesmodellen

Modellen er opbygget således at de øverste to linjer er opdelt i syv faser med hver sin tilhørende overskrift som kendetegner fasen.

Under den, illustreres hvornår, og om, rådgiver bør inddrages i processen. Som man kan se, anbefales det at inddrage rådgiver så hurtigt som muligt og gerne i alle faserne.

Nederst i modellen er der for hver af faserne oplistet de forhold parterne skal forholde sig til. Symbolerne af disse har hver sin betydning. Trekkanter symboliserer forhold som alene vedrører personligt ejede virksomheder. Firkanterne er alene forhold som vedrører selskaber. De resterende firkanter uden skarpe hjørner er forhold som er gældende for generationsskifte uanset ejerform. Felterne markeret med grå er de områder af generationsskifteprocesmodellen som projektet afgrænser sig fra.

5.2 FASE 1 – Indledende fase

Den første af de syv faser indledes når behovet eller tanken om et generationsskifte opstår. Årsagerne til at en virksomhedsejer indleder et generationsskifte kan være mange, og vil variere meget fra det ene generationsskifte til det andet.

Lovgivningsmæssigt skelnes der imellem to overordnet tilgange til gennemførslen af et generationsskifte. Enten foretages det i levende live eller som følge af dødsfald¹². Ved dødsfald bliver man berørt af dødsboskifteloven¹³. Nærværende projekt vil som beskrevet i afgrænsningen, alene berører generationsskifte i levende live.

Årsagerne til at et generationsskifte i levende live indledes kan ligeledes være mange. Det kan være en erkendelse om at pensionsalderen nærmer sig, et ønske om at en efterkommer skal overtage virksomheden eller grundet pludseligt opstået sygdom hos virksomhedsejeren.

Lovgivningsmæssigt har årsagen til indledningen af generationsskiftet ikke noget at sige. I praksis kan der være forskel på om generationsskiftet indledes som følge af nød eller efter eget ønske. Det har nemlig noget at gøre med hvor stort behovet er og tidshorisonten som generationsskiftet skal gennemføres i. Jo mere nødvendig generationsskiftet er, jo kortere tid, har man ofte til at eksekvere det. Modsat hvis man har god tid, kan man overveje en langsigtet strategi, så man er klar, hvis generationsskiftet pludseligt bliver nødvendigt.

Et generationsskifte kan blive aktuelt fra den ene dag til den anden, hvorfor det altid er en god ide at gøre sig nogle overvejer om hvordan man ville ønske at overdrage virksomheden. Alle

¹² Olesen, *Generationsskifte og omstrukturering*, 6. udg. side 42

¹³ Cirkulære om ændring af cirkulære om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning.
<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/9792>

bør som minimum gøre sig overvejelser omkring hvem der kan tage beslutningerne, hvis man selv er ude af stand til det, enten ved hjælp af fuldmagter eller fremtidsfuldmagter.

Formålet med Fase 1 er få karakteriseret årsagen til at generationsskiftet indledes, og hvor lang tid rådgiver og partnerne har til at gennemføre generationsskiftet, samt hvor lang tid der er til at planlægge og forberede de efterfølgende faser. I praksis fylder Fase 1 ikke ret meget og udgør formentligt bare en samtale.

5.3 FASE 2 – Virksomheden

Når overdrager er nået til en erkendelse af, at virksomheden skal eller i fremtiden skal generationsskiftes, skal det dernæst afklares, hvad det er for en type virksomhed der er tale om. Det skal identificeres om der er tale om et selskab eller en personlig ejet virksomhed, og om der er tale om en hel eller delvis overdragelse.

Ejerformen af virksomheden er afgørende håndteringen af resten af generationsskiftet, hvorfor det er vigtigt at karakterisere virksomhedstypen tidligt i processen.

Ved generationsskifte af et selskab gennemgås det resterende af generationsskifteprocessmodellen med udgangspunkt i de firkantede felter. Det skyldes at der ved overdragelse af et selskab er tale om overdragelse af aktier eller anparter. Ved handel af et selskab køber den nye generation en juridisk person og retten til at kontrollere en virksomhed. Det overdragende selskabs rettigheder og forpligtelser er uændrede som følge af generationsskiftet, hvorimod generationsskiftet af en personligejet virksomhed er en handel, hvor hver eneste enkeltstående aktiv overdrages.

Ved handel af en personligejet virksomhed tages der udgangspunkt i de trekantede felter i generationsskifteprocessmodellen. Ved generationsskifte af en personligt ejet virksomhed er det dermed ikke en selvfølge at den nye ejer kan indtræde i de samme aftaler og forpligtelser med de samme forhold som den forhenværende ejer.

Størrelsen af virksomheden har ingen indflydelse på omfanget af generationsskiftet da tilgangen er den samme. Dog vil omfanget af virksomheden og antallet af forskellige typer af aktiver og passiver i senere faser have indflydelse på kompleksiteten af generationsskiftet. Det samme kan gøre sig gældende når virksomhedsoverdragelsen skal finansieres. Jo mere kompleks og kapitalkrævende virksomheden er, jo større behov for tid og planlægning er ofte nødvendig.

Lovhjemlen til at foretage et generationsskifte kan ikke findes i en generationsskiftelov da der som bekendt ikke eksisterer en sådan lov. Lovhjemlen skal derfor findes i forskellige love alt efter hvilken virksomhedstype der generationsskiftes. Lovhjemlen for generationsskifte af et selskab reguleres i selskabsloven og aktieavancebeskatningsloven, hvorimod lovhome

virksomhedsoverdragelse af personligt ejede virksomheder findes i et sammensurium af f.eks. kildeskatteloven, ejendomsavancebogen og afskrivningsloven.

En væsentlig forskel på virksomhedsformerne som også har betydning på generationsskiftet er hæftelsen. Ved selskaber er der tale om begrænset hæftelse, hvor ejer og overtager alene hæfter for den indskudte kapital i selskabet. I personligt ejede virksomheder har ejer personlig hæftelse hvilket vil sige at han hæfter med alt hvad han ejer og har. Hæftelsen er væsentlig betragtning i skildringen af de to virksomhedsformer¹⁴.

5.4 FASE 3 – Parterne

Tredje fases formål er at identificere parterne, og afklare de parterrelaterede forhold et generationsskifte medfører. Oftest tager generationsskiftet udgangspunkt i en virksomhedsejer, som allerede ved hvem man ønsker at overdrage virksomheden til. Her er begge parterne kendte, og de overordnede rammer for generationsskiftet er i så fald ved at være afklaret.

I princippet kan generationsskiftet foretages til hvem som helst som opfylder kravene for at være aktieinvestor eller drive selvstændig virksomhed. Der kan dog være nogle fordele ved at overdrage virksomheden til en række bestemte personer frem for en tredjemand. Personkredsen opdeles i generationsskifteprocesmodellen i: Familie, Medarbejdere og Tredjemand.

Personkreds - Familie

Familie omfatter i denne sammenhæng personer som i successionsmæssigforstand karakteriseres som nærtstående. I selskabsoverdragelse findes lovhjemlen i ABL § 34. Ved generationsskifte af en personlig ejet virksomhed findes lovhjemlen i KSL § 33C, og omfatter:

Aktieavancebeskatningsloven:

- § Børn, forældre
- § Børnebørn
- § Søsken
- § Søskenes børn
- § Søskenes børnebørn
- § En samlever, efter visse betingelser.

Kildeskatteloven:

- § Børn, forældre
- § Børnebørn
- § Søsken
- § Søskenes børn
- § Søskenes børnebørn
- § Samlever
- § Ægtefæller (§ 26 A og § 26 B)

Som det fremgår af ovenstående, omfatter personkredsen de samme med undtagelse af ægtefæller hvad end der er tale om selskaber eller personligt ejede virksomheder. Ved skattemæssig succession mellem ægtefæller anvendes KSL § 26 A og § 26B også ved selskaber.

¹⁴ A.D.4.1 Virksomhedsformer og deres hæftelse <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2062181>

Er parterne indenfor ovenstående personkreds, er der pr. definition tale om interesseforbudne parter, jf. SKM 2018.319.HR, og partnerne kan af den grund ikke aftale sig til markedsvilkår¹⁵.

Personkreds - Medarbejdere

Medarbejdere omfatter i generationsskifteprocesmodellen personer som jf. ABL §35 og KSL §33C er defineret som nære medarbejdere og omfatter medarbejdere som overholder følgende:

Aktieavancebeskatningsloven:

- § Nær medarbejder
Fuldtidsbeskæftigelse i 3 år inden for de seneste 5 år frem til overdragelsen
- § Tidligere ejer
- § Tidligere medarbejder

Kildeskatteloven:

- § Nær medarbejde
Fuldtidsbeskæftigelse i 3 år inden for de seneste 5 år frem til overdragelsen
- § Tidligere medarbejder
- § Tidligere ejer

Fuldtidsbeskæftiget beregnes efter ATP-metoden og forudsætter at medarbejderen de seneste 5 år har været ansat i virksomheden i 117 timer om måneden i 12 måneder, i minimum 3 af de 5 år.

Personkreds - Tredjemand

Tredjemand er i generationsskifteprocesmodellen således alle øvrige personer.

Formålet med Fase 3 er at definere parterne, da parterne i sig selv har betydning for optimeringsmulighederne senere i generationsskifteprocessen. F.eks. kan parterne alene gøre brug af reglerne for skattemæssig succession, hvis de er familie eller medarbejdere.

Rådgiver bør gøre parterne opmærksom på at man ved tilvalg af den næste generation fravælger alle øvrige konstruktioner. Et ønske om at overdrage til et familiemedlem er ikke nødvendigvis den mest økonomiske optimale løsning og man bør derfor som minimum altid overveje alternativerne.

5.5 FASE 4 – Det vellykkede generationsskifte

Fase 4 har til formål at afklare hvilke succeskriterier og forudsætninger parterne hver især har til generationsskiftet.

Som tidligere beskrevet har parterne principielt modstridende interesser, da den nye generation teoretisk set ønsker et så likviditetslet og billigt generationsskifte som muligt. Hvorimod den tidligere generation, principielt ønsker virksomheden solgt til den højst mulige pris. Disse

¹⁵ SKM 2018.319.HR Succession-korrektion af pris-interessefælleskab.

forhold gør sig gældende ved overdragelse til tredjemand. Her opgøres alle forhold inkl. de personlige forhold til den økonomisk værdi den har for parterne. Hvis parterne når til enighed om en pris, er det således lykkedes dem at finde en ligevægt imellem værdiansættelsen og mængden af kompromis de er indgået.

Kompleksiteten af forhandlingerne ser anderledes ud ved overdragelse mellem interesseforbudne parter. Parterne opgør ikke på samme måde deres kompromis til økonomisk værdi hvorfor det også er lovbestemt at man ikke selv kan fastsætte markedsvilkår jf. afsnit 5.4.

Øvrige forhold af generationsskiftet har parterne fri mulighed for selv at fastsætte, og det kræver en åben og ærlig dialog så parterne kan få forventningsafstemt hvad de hver især ønsker fra generationsskiftet.

Udgangspunktet for denne dialog bør være at parterne hver især undersøger de økonomiske succeskriterier for generationsskiftet. Den tidligere generation undersøger hvad virksomheden kan overdrages til, for at vedkommende økonomisk kan stå tilbage med den nødvendige formue for at kunne leve det liv vedkommende drømmer om. Ligeledes undersøger den nye generation hvad vedkommende har råd til at betale for virksomheden, for fremadrettet at kunne drive virksomheden og leve det liv vedkommende drømmer om.

De områder som der kan være væsentlige at få afklaret tidligt i processen er først og fremmest tidshorisonten for generationsskiftet (Fase 1). Det er vigtigt at den ældre generation ikke har en forventning om at drive virksomheden videre indtil vedkommende ikke længere er i stand til det, samtidigt med at den yngre generation har en forventning om at skulle overtage virksomheden så længe vedkommende er ung og har mod på det¹⁶.

I praksis bør parterne opstille de succeskriterier, de hver især har for generationsskiftet i prioriteret rækkefølge, således at det kan undersøges om det overhovedet er muligt at lave en overdragelse der gør begge parter tilfredse.

Man behøver ikke nødvendigvis at få indfriet alle forhold for at generationsskiftet gennemføres, men det er en god måde at sikre at ingen af parterne går på kompromis på et punkt som påvirker dem negativt fremadrettet.

Det vil variere meget hvor stor rådgivers rolle er i denne situation og dermed også hvor krævende denne fase er. Formålet med denne fase er dermed at modne parterne ved at afklare hvad de hver især ønsker, få det præsenteret for hinanden, så det over tid kan modnes til rette kompromis og blive grundlag for hvad der optimeres efter i næste fase.

¹⁶ Serup, *Generationsskifte/omstrukturering 3. udgave, side 23*

5.6 FASE 5 – Omstrukturering

Femte fases formål er at afklare om den nuværende virksomhedsstruktur er den rette for parterne, hvis de skal opnå det mest vellykkede generationsskiftet på baggrund af deres succeskriterier. Hvis generationsskiftet ikke skal gennemføres straks eller der kun er tale om en deloverdragelse, kan det være en fordel at omstrukturere virksomheden. Omstrukturering er alene relevant såfremt generationsskiftet ikke foretages straks, da dette ikke er tilfældet i casen er nærværende afsnit alene en overfladisk gennemgang af mulighederne med omstrukturering.

5.6.1 Omstrukturering af selskaber

Omstrukturering af selskaber kræver en forretningsmæssig begrundelse. Omstruktureringsmulighederne kan være relevante hvis man f.eks. ønsker at gennemføre et glidende generationsskifte eller optage nye investorer.

Der findes nedenstående muligheder for omstrukturering af selskaber:

1. Skattepligtig, skattefri & grænseoverstridende fusion
2. Skattepligtig & skattefri spaltning
3. Skattepligtig & skattefri tilførsel af aktiver
4. Skattepligtig & skattefri aktieombytning

5.6.2 Omstrukturering af personlig ejet virksomhed

I personlig regi er omstruktureringsmulighederne for følgende:

- § Oprettelse af Interessentskab
- § Virksomhedsomdannelse til selskab

Fase fem har således til formål at omstrukturere virksomheden, så generationsskiftet kan finde sted i overensstemmelse med parternes succeskriterier. Der er ofte meget arbejde i at omstrukturere virksomhederne, og det kræver tid og samarbejde parterne og rådgiveren imellem.

5.7 FASE 6 – Værdiansættelse

Udgangspunktet for værdiansættelse af virksomheder og aktiver generelt, er at handelssummen skal opgøres til markedsværdien. Markedsværdien er den værdi, som er indgået i handel mellem to uafhængige parter.

Når der handles virksomheder mellem parter som ikke er uafhængige, er der tale om interesseforbundne parter, her kan man jf. Ligningslovens §2 stk. 1 pr. definition ikke aftale sig til markedsvilkår.

Her er det således et krav at man anvender Skattestyrelsens cirkulære til beregning af dele eller hele handelsværdien, uafhængigt af om der er tale om en personlig ejet virksomhed eller et selskab. Hensigten med cirkulærene er at sikre at der sker overdragelse til en handelsværdi, som er udtryk for markedsværdien.

Det er tilladt at anvende Skattestyrelsens cirkulære selvom man er uafhængige parter, nogen vælger dog at gøre brug af en af de mange andre værdiansættelsesmodeller, til at værdiansætte virksomheden. På Skattestyrelsens juridiske vejledning henvises der til en række anerkendte værdiansættelsesmodeller som alternativt kan anvendes til fastsættelse af værdien af en virksomhed mellem uafhængige parter. Modellerne er som følger:

- § Den indkomstbaserede/kapitalværdibaserede værdiansættelsesmodel - en værdiansættelse på baggrund af fremtidig indkomst (DCF-model), beskrives i juridisk vejledning C.J.3.1¹⁷.
- § Den markedsbaserede værdiansættelsesmodel, en værdiansættelse på baggrund af sammenlignelige transaktioner eller virksomheder jf. JV C.J.3.2¹⁸
- § Den omkostningsbaserede værdiansættelsesmodel, findes i to modeller – en model baseret på historiske omkostninger og en model efter forventede omkostninger jf. JV C.J.5.1.5¹⁹
- § Værdiansættelse på baggrund af TSS Cirkulærene 2000-9 og 2000-10 for henholdsvis goodwill og aktier jf. CIR NR: 45 af 28/03/2000 (aktier)²⁰ og CIR 44 af 28/03/2000 (goodwill)²¹ og JV C.C.6.4.1.2²²

Mange rådgivere vælger i praksis at anvende cirkulærene, da de ofte er simplere at bruge og at det er Skattestyrelsens opfattelse, at anmelder har bevisbyrden for at underbygge sin værdiansættelse af virksomheden. Ved anvendelse af andre værdiansættelsesmodeller kan opgørelsen skabe udfordringer i forhold til dokumentation af forudsætningerne der er lagt til grund, da det kan være besværligt at dokumentere overfor Skattestyrelsen, at der er tale om den retvisende værdi. Fordelen ved at anvende cirkulærene, er derfor at det her påhviler Skattestyrelsen at bevise, at virksomheden ikke retvisende kan værdiansættes efter disse cirkulærer jf. SAU Alm. Del – endeligt svar på spørgsmål 284 stillet i Folketinget²³.

Casen i projektet omhandler interesseforbundne parter hvorfor der alene vil foretages yderligere beskrivelser og beregninger efter cirkulærene TSS 2000-9 og TSS 2000-10.

¹⁷ Skattestyrelsens juridiske vejledning, C.J.3.1 DCF-modellen, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386873>

¹⁸ Skattestyrelsens juridiske vejledning, C.J.3.2 Multipel værdiansættelse, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386874>

¹⁹ Skattestyrelsens juridiske vejledning, C.J.5.1.5 Omkostningsbaseret værdiansættelsesmodel, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386906>

²⁰ Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anparter, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2000/45>

²¹ Cirkulære om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2000/44>

²² Skattestyrelsens juridiske vejledning, C.C.6.4.1.2 Værdiansættelse af goodwill, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948119>

²³ Skatteudvalget 2018-19 SAU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 284, d. 4. marts 2019, <https://www.ft.dk/samling/20181/almdel/sau/spm/284/svar/1562311/2024756.pdf>

5.7.1 Værdiansættelse af Goodwill (TSS 2000-10)

TSS 2000-10 cirkulæret er udgangspunktet for værdiansættelse af goodwill, når der skal foretages en handel mellem interesseforbundne parter, såsom et generationsskifte²⁴. Cirkulæret er udarbejdet af Ligningsrådet og er dennes vejledende anvisning. Cirkulæret omhandler en standardiseret skitsering og beregning af goodwill. Der kan foreligge omstændigheder, hvor cirkulæret ikke er anvendeligt på baggrund af den konkrete situation. Goodwill defineres som merværdien af en virksomheds aktiver, opgjort på baggrund af historiske resultater. Det er dog vigtigt at huske, at der ikke findes én regel for hvordan goodwill skal værdiansættes. Det er også vigtigt at tage hensyn til branchekutyme omkring værdiansættelse af goodwill. Der findes f.eks. branchekutyme i værdiansættelse af goodwill i lægevirksomheder og revisionsvirksomheder²⁵.

Den vejledende beregningsmodel

Værdiansættelsen af goodwill beregnes på baggrund af den vejledende beregningsmodel beskrevet i cirkulærets tredje afsnit. Grundlaget for beregningen er de regnskabsmæssige resultater før skat aflagt de seneste tre år, opgjort efter bestemmelserne i årsregnskabsloven (ÅRL). Virksomheder som ikke aflægges regnskab efter ÅRL anvender i stedet de skattemæssige resultater som beregningsgrundlag. De regnskabsmæssige resultater reguleres i hvert af de tre seneste år for posterne illustreret i Figur 5.2

Figur 5.2 – Beregningsgrundlag for goodwill

BEREGNINGSGRUNDLAG FOR GOODWILL	
Regnskabsmæssig resultat før skat, korrigeres for:	
+ Ikke udgiftsført løn eller vederlag til eventuel medarbejdende ægtefælle	
+ Finansielle indtægter	
+ Finansielle udgifter	
+/- Eventuelle ekstraordinære poster i henhold til årsregnskabsloven	
+ Afskrivninger tilkøbt goodwill	

Kilde: Egen opstilling, jf. cirkulære TSS 2000-10

Når rette grundlag er opgjort, foretages en vægtning af de korrigerede resultater. Der ligger en grundlæggende antagelse om, at resultatet for det sidst aflagte regnskab skal vægte højere end de øvrige, og det næst sidste, højere end det tredjesidste. Som det illustreres i Figur 5.3 ganges det korrigeres resultat for det tredjesidste år med én, det andet sidste år med to, og det sidst aflagte regnskab med tre. Herefter divideres summen med seks, hvorved der er beregnet et vægtet gennemsnit for de korrigerede resultater.

Figur 5.3 – Beregning af korrigeret vægtet resultat

BEREGNING AF VÆGTET KORRIGERET RESULTAT				
År	Resultat	Vægtning	Resultat efter vægtning	Gns.
2023	1.697.000	3	5.091.000	
2022	2.356.000	2	4.712.000	
2021	1.581.000	1	1.581.000	
Korrigeret vægtet resultat			11.384.000	6 1.897.333

Kilde: Egen opstilling, jf. cirkulære TSS 2000-10

Cirkulærets punkt 3.4 omhandler indregning af en evt. udviklingstendens, hvor der skal beregnes en korrektion, hvis der har været tale om en konstant udvikling i regnskabstallene. Beregningen fremgår af Figur 5.3.

²⁴ CIR nr 44 af 28/03/2000, Cirkulære om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill (retsinformation.dk)

²⁵ C.C.6.4.1.2 Værdiansættelse af goodwill, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948119>

Driftsherreløn

Cirkulærets punkt 3.5 omhandler driftsherreløn. Driftsherreløn er det eneste område i Ligningsrådet cirkulære TSS 2000-10 hvor anvendelsen adskiller selskaber og personligt ejet virksomheder imellem. I selskaber er ejerens løn bogført som medarbejderløn, og dermed fradraget i resultat, dvs. at denne indgår i beregningsgrundlaget for vægtet korrigeret resultat, hvorimod ejerens løn i en personlig ejet virksomhed er overskuddet, og derfor ikke indgår i beregningen. Cirkulærets punkt 3.5 finder derfor alene anvendelse hos de personlige ejede virksomheder og der sker derfor korrektion af beregningen. Korrektion udgør 50% af det beregnede vægtede korrigerede resultat dog min. 250.000 kr. og max 1.000.000 kr.

Driftsherreløn beregnes på baggrund af Figur 5.3 som $1.897.333 \times 50\% = 948.667$ kr.

Forrentning af virksomhedens aktiver

Cirkulærets punkt 3.6 omhandler forrentning af virksomhedens aktiver, som er en form for nedslag i goodwillberegningen. Goodwill korrigeres med en standardforrentning af virksomhedens aktiver. Forrentningen foretages på baggrund af aktivers bogførte værdi fratrukket de driftsfremmede aktiver som f.eks. obligationer, likvider og tilkøbt goodwill. Forrentningsprocenten er fastsat på forhånd, da den til enhver tid vil være den gældende kapitalafkastsats jf. virksomhedsskattelovens § 9 plus et tillæg på 3 %, det vil sige, at den for indkomståret 2023 er 6% $(3\% + 3\%)^{26}$. Formålet med denne korrektion er at goodwillberegningen tager højde for at jo større aktivmasse virksomheden har til at tilvejebringe de pågældende resultater jo mindre er goodwill værd ift. hvis man kunne genere det samme overskud på en mindre aktivmasse.

Kapitalisering

Punkt 3.7 i cirkulæret beskriver kapitaliseringsfaktoren, som udtrykker forholdet mellem det forventede afkast gennem en forrentningsprocent og goodwills forventede levetid. Dette giver tilsammen et udtryk for hvor mange år goodwillen vil generere det forventede afkast. Goodwill kan variere i levetid, og kapitaliseringsfaktoren justeres i takt med denne. Forrentningen fastsættes til den enhver tid gældende kapitalafkastsats jf. VSL § 9 + 8%, hvilket giver 11% i indkomståret 2023. Goodwills levetid fastsættes som udgangspunkt til 7 år for virksomheder med standard produkter, og der afviges alene hvis der er afgørende forhold der taler for længere eller kortere levetid.²⁷

²⁶ SKM2023.414.SKST: Kapitalafkastsatsen og rentekorrektionssatsen for 2023, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2387663>

²⁷ SKM2002.50.LSR, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=149082>

5.8 Værdiansættelse af selskaber

Når værdiansættelse af virksomhedens goodwill er opgjort, har man værdiansat virksomhedens ”merværdi”. Denne indgår i den samlede værdiansættelse af selskabets aktier og anparter.

5.8.1 Værdiansættelse af aktier og anparter (TSS 2000-9)

Cirkulære TSS 2000-9 omhandler en vejledende værdiansættelsesmetode til værdiansættelse af aktier og anparter som led i overdragelse af et selskab mellem interesseforbudne parter²⁸. Dette cirkulære anvendes derfor ikke i forbindelse med overdragelse af en personlige virksomhed.

Hjælpereglen

Cirkulærets andet punkt er hjælpereglen som beskriver udgangspunktet for cirkulæret. Udgangspunktet er at aktierne værdiansættes til summen af de enkelte aktiver i selskabet fratrukket gældsposterne, hvilket vil sige selskabets indre værdi også kaldet egenkapital. Den opgjorte indre værdi tillægges den beregnede goodwill jf. TSS 2000-10. og udgør tilsammen grundlaget for værdiansættelsen af aktierne. Herefter foretages en række korrektioner af selskabets aktiver. Følgende aktivposter korrigeres; Fast ejendom, kapitalandele, goodwill og andre immaterielle anlægsaktiver og afslutningsvis udskudt skat.

Den regnskabsmæssige værdi af fast ejendom erstattes med den seneste kendte offentlige ejendomsvurdering. Der skal dog tillægges for ombygningsudgifter, hvis disse ikke er medtaget i den offentlige vurdering. Er der foretaget en konkret vurdering af ejendommen, anvendes denne vurdering.

Kapitalandele defineres i TSS 2000-9 som associerede selskaber, men dækker over unoterede selskaber herunder kapitalinteresser, associerede selskaber og tilknyttede selskaber. Denne begrebsramme defineres af årsregnskabsloven (ÅRL). Værdien af disse medtages til værdien i hjælpereglen, da handelsværdien er ukendt.

Goodwill værdiansættes efter TSS 2000-10, som beskrevet i afsnit 5.7.1.

Den beregnede udskudte skat (netto) medtages og reguleres efter hensyn til ovenstående korrektioner af regnskabsmæssige poster. Negativ udskudt skat (skatteaktiv) kan medtages, dog kun til en værdi under kurs pari (dvs. under kurs 100).

²⁸CIR nr. 45 af 28/03/2000, Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anparter, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2000/45>

Hvis der i selskabet, er en beholdning af egne aktier, skal disse ikke medtages i beregning af aktiernes værdi. Derimod gives der en reduktion i den nominelle selskabskapital med den forholdsmæssige andel som de egne aktier udgør.

5.8.2 Konklusion, værdiansættelse af selskab

Når TSS 2000-9 er færdigberegnet er resultatet af beregningen den handelsværdi som selskabet overdrages til hvis der er tale om interesseforbudne parter. TSS 2000-10 er anvendt til værdiansættelse af goodwill og indgår i TSS 2000-9 som beregner aktiernes samlede værdi.

5.9 Værdiansættelse af personligt ejet virksomhed

Udgangspunktet for et generationsskifte af en personligt ejet virksomhed, er som ved selskaber at udarbejde TSS 2000-10, som beregner goodwill for den pågældende virksomhed. Ved personligt ejede virksomheder indregnes driftsherreløn som beskrevet i afsnit 5.7.1.

Forskellen i værdiansættelsen mellem selskaber og personligt ejede virksomheder findes som beskrevet i Fase 2 i, at et selskab overdrages i form af aktier, hvor en personligt ejet virksomhed overdrages i form af aktiver og passiver. Ved salg af personlige virksomheder værdiansættes aktiver og passiver til markedsværdi som beskrevet nedenfor:

5.9.1 Værdiansættelse af fast ejendom

Fast ejendom kan værdiansættes på følgende måder

- § Uafhængige parter, markedsværdi
- § Værdiansættelse efter 1982-cirkulæret (gl. +/- 15%) (ny +/-20% reglen)
- § Vurdering

Uafhængige parter kan frit fastsætte værdien af fast ejendom.

Værdiansættelsescirkulæret, kan finde anvendelse hvis parterne befinder sig inden for boafgiftskredsens §22, og beskriver at man som hovedregel kan overdrage ejendommen til den seneste offentlige ejendomsvurdering og med et prisspænd på +/- 15%.

Ved værdiansættelse efter 1982-cirkulæret, skal man være opmærksom på, at praksis de seneste år har været skærpende for anvendelse af cirkulæret, hvis der forelægger ”særlige omstændigheder”. Særlige omstændigheder vil sige at der er konkrete forhold på ejendommen som indikerer at den offentlige vurdering afviger markant fra den reelle handelsværdi²⁹.

²⁹ Beierholm, Værdiansættelse af fast ejendom <https://www.beierholm.dk/viden-og-indsigt/nyheder-og-artikler/vaerdiansaettelse-af-fast-ejendom-familieoverdragelser-og>

I 2025 forventer Vurderingsstyrelsen at ejere af erhvervsejendomme modtager nye vurderinger. Det vurderes at de nye vurderinger er højere end de nuværende, hvorfor man har tilrettet cirkulæret så man ved generationsskifte efter de nye vurderinger kan til- eller fratrække 20%³⁰.

Alternativet til værdiansættelse efter 1982-cirkulæret kan interesseforbundne parter vælge at opgøre værdien af den faste ejendom til markedsværdi vurderet af en uafhængig vurderingsmand eller ved at sammenligne med lignende transaktioner med sammenlignelig fast ejendom.

Skattemæssige konsekvenser ved salg af ejendom

Ved generationsskifte i personligt regi sker der et køb og salg af den i virksomheden overdragende faste ejendom. Der udarbejdes en opgørelse over hvordan den tidligere generations indkomstopgørelsen påvirkes som følge af salget:

§ Ejendomsavance/tab

§ Genvundne afskrivninger/tab

Udgangspunktet for salg af fast ejendom er at der udarbejdes en ejendomsavanceopgørelse jf. bestemmelserne i ejendomsavancebeskatningsloven og opgøres principielt, som forskellen mellem anskaffelses- og afståelsessummen med tillæg af ejendommens forbedringer. Ejendomsavancebeskatningsloven har desuden en række lovgivningsmæssige korrektioner som foretages som led i udarbejdelsen. Der kan f.eks. hver år med undtagelses af afståelsesåret tilskrives 10.000 kr. til anskaffelsessummen.

Hovedreglen for beskatning af ejendomsavance er, at der er tale om kapitalindkomst³¹. Man skal dog være opmærksom på, at ved beskatning efter reglerne i virksomhedsskatteordningen skal ejendomsavance indregnes i opgørelsen af den personlige indkomst. Negativ avance, også kaldet tab, er på fast ejendom kildeartsbegrænset og kan ikke modregnes i anden indkomst end positiv ejendomsavance³².

Foruden ejendomsavanceopgørelsen opgøres der med udgangspunkt i afskrivningsloven genvundne afskrivninger og eller tabsfradrag. Formålet med at opgøre genvundne afskrivninger er at undersøge om der er afskrevet ”for meget” (genvundne afskrivninger) eller for lidt (tabsfradrag)³³. Man kan maksimalt få genvundne afskrivninger på det der reelt er afskrevet. Er salgssummen mindre end den nedskrevne værdi, er der tale om et tab. Tabsfradrag indikerer at

³⁰ Ey, Nye vurdering får betydning for generationsskifte, https://www.ey.com/da_dk/tax/nye-vurderinger-far-betydning-for-generationsskifte

³¹ kapitalindkomst jf. Fortjenesten ved afståelsen skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. For fysiske personer skal fortjenesten medregnes som kapitalindkomst. Se PSL § 4, stk. 1, nr. 14

³² Ibid

³³ tabsfradrag og genvundne afskrivninger: jf. AL § 8 stk. 1. og 6 og JV C.C.2.4.4.6, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176#JURV2024-1CC2446>

salgssummen er lavere end den nedskrevne værdi hvilket indikerer at der er afskrevet ”for lidt på bygningen.” Ikke genvundne afskrivninger er afskrivninger som afspejler den faktiske værdiforringelse, og kan således kun opstå hvis salgssummen er mindre end anskaffelsessummen³⁴.

5.9.2 Værdiansættelse af driftsmidler

Virksomhedens driftsmidler kan bestå af købte og leasede driftsmidler som i led med overdragelsen skal overgå til den nye generation. Driftsmidler finansieret ved brug af leasing kan ikke generationsskiftes, da den tidligere generation ikke reelt ejer driftsmidlerne. Aftale om overdragelse af leasede aktiver kan alene foretages med leasingselskabet.

Værdiansættelse af købte driftsmidler

Driftsmidler værdiansættes efter markedsvilkår, hvilket vil sige at prisen skal afspejle handelsværdien imellem to uafhængige parter. Ved handel af driftsmidler mellem interesseforbundne parter anvendes sammenlignelige transaktioner og eller vurdering foretaget af en uafhængig og kompetent tredjemand.

Avance og tab på driftsmidler

Ved overdragelse af driftsmidler foretages en skattemæssig opgørelse af avance eller tab på baggrund af virksomhedens driftsmiddelsaldo i skatteregnskabet jf. AL §5. Avancen opgøres samlet for alle driftsmidler indregnes i virksomhedsresultatet med den beregnede avance/tab³⁵.

5.9.3 Værdiansættelse af øvrige aktiver og passiver

I det efterfølgende afsnit foretages en gennemgang af værdiansættelsesmetoderne for de øvrige aktiver og passiver som er relevante for generationsskiftet af casevirksomheden.

Udgangspunktet for værdiansættelse af aktiver i handel mellem interesseforbudne parter er at aftalen skal svare til en handel indgået mellem uafhængige parter, hvilket er et udtryk for markedsvilkår.

Varelager

Varelageret i en virksomhed som følger årsregnskabsloven vil som udgangspunkt have sit varelager bogført enten som den historiske kostpris inkl. hjemtagelsesomkostninger eller efter

³⁴ Ibid., AL § 21 stk. 4.

³⁵ beregnede avance og tab – jf. AL § 8 stk. 1-3, C.C.2.4.2.4.2.4 Negativ saldo, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176#JURV2024-1C.C.2.4.2.4.2.4>

vejede gennemsnitspriser. Skattemæssigt er det efter principper i varelagerloven herunder; dagsprisen, indkøbsprisen eller fremstillingsprisen³⁶. Medtages i overdragelsen til markedspris.

Tilgodehavender og anden kortfristet gæld

Tilgodehavender fra salg af varer og tjenesteydelser, overdrages som udgangspunkt ikke, da overdrager har ansvaret for de salg/aftaler, da de er indgået med ham og hans virksomhed. Overdrager hæfter dermed selv for risikoen for at hans tilgodehavender bliver indkrævet tilstrækkeligt. Inkorporeres tilgodehavender i generationsskiftet medtages disse til en fastsat kurs som repræsenterer tilgodehavendernes markedsværdi. Det samme gælder for kreditorer og andre mindre gældsposter såsom skyldig moms, A-skat mv. overdrages heller ikke ved et generationsskifte af en personlig ejet virksomhed, da disse vedrører tidligere ejers CVR-nr.

Likvider og gæld

Der foretages som udgangspunkt ikke overdragelse af likvider og lån. Likvider overdrages ikke som led i generationsskifte af personligt ejede virksomheder.

Gældsposter herunder ekstern finansiering i form af bank- og realkreditlån overdrages som udgangspunkt ikke, da disse gerne skulle indfries i takt med at virksomheden overdrages til den næste generation. Det er dog muligt at overdrage eksempelvis realkreditlån, hvis man får lavet et debtorskifte på lånene, og hvis det sker, skal disse overdrages til kursværdien på lånene.

5.9.4 Konklusion, værdiansættelse af personligt ejet virksomhed

Konklusionen på værdiansættelse af personligt ejede virksomheder er således, at goodwill opgøres med udgangspunkt i samme cirkulære (TSS 2000-10) som selskaber, med korrektion af driftsherreløn. Det resterende af virksomheden opgøres til markedsværdi. Alene fast ejendom kan værdiansættes med cirkulære (1982-cirkulæret), hvis ikke der forelægger særlige omstændigheder. Ved endelig afståelse af aktiver, skal der opgøres avance og eller genvundne afskrivninger, som beskattes eller fradrages hos den tidligere generation.

5.10 Skattemæssig succession

Skattemæssig succession er en måde at lette den skattemæssige byrde som kan opstå i forbindelse med et generationsskifte af en virksomhed³⁷. Ved en overdragelse uden succession realiserer overdrager ved salg, sin udskudte skat, forudsat at der er tale om en fortjeneste. Dette gør

³⁶ RR.12.2020.52, Robert Fosbo,

https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000857885?dq=Varebeholdninger%20%C3%A5rsregnskabsloven#RR2020120052_20201127010238_1

³⁷ 27 – Virksomhed – KSL § 33 C og D - C.C.6.7 Succession ved overdragelse af virksomhed, [Den juridiske vejledning 2024-1 af 2024-01-31 C.C. Erhvervsbeskatning C.C.6.7 Succession ved overdragelse af virksomhed | Karnov Group](#) og [C.B.2.13 Overdragelse med succession mv. Den juridiske vejledning 2024-1 af 2024-01-31 C.B. Kapitalgevinstbeskatning C.B.2.13 Overdragelse med succession mv. | Karnov Group](#)

sig gældende hvad end, der er tale om et selskab eller en personlig ejet virksomhed. Ved anvendelse af succession indtræder den nye generation per definition, i den ældres generations skattemæssige sted³⁸. Det vil sige at den nye generation indtræder i den anskaffelsessum og det anskaffelsestidspunkt som den afstående generation har drevet virksomheden under. Resultatet af successionen er dermed at parterne udskyder slutbeskatningen til den næste generation, som først skal realisere den, den dag, vedkommende afhænder virksomheden eller gensuccederer til næste generation. Det er et grundlæggende krav for succession at parterne er skattepligtige til Danmark jf. KSL§1 og at der indgår et gaveelement i overdragelsen.

Princippet i succession er grundlæggende det samme for selskaber og personlig ejet virksomheder. Der er dog alligevel forskel på implementeringen afhængigt af virksomhedsformen. Nedenfor foretages en gennemgang af succession. Først for selskaber og dernæst for personligejete virksomheder. Da principperne grundlæggende er ens, vil det alene være en dybdegående beskrivelse af succession i selskaber, og alene afvigelserne herfra som beskrives under den personligejete virksomhed.

5.10.1 Skattemæssig succession i selskaber

Generationsskifte med anvendelse af succession for selskaber tager som nævnt i Fase 2 udgangspunkt i overdragelsen af et kapitalselskab, og dermed en juridisk person som en selvstændig enhed. Parterne har ved hjælp af regelsættet i aktieavancebeskatningslovens bestemmelser (ABL) mulighed for at succedere i den del af virksomheden som overdrages, hvis det opfylder de øvrige krav for at kunne anvende lovgivningen om succession³⁹.

Det er værd at bemærke at man ved succession af selskaber succederer i personligt regi, altså mellem fysiske personer⁴⁰. Det vil sige at hvis den tidligere ejergeneration har et holdingselskab, vil successionen tage udgangspunkt i anskaffelsessummen i holdingselskabet.

For at kunne anvende reglerne om succession kræver det at generationsskiftet opfylder samtlige betingelser som er oplistet i overskrifter nedenfor:

Betingelser for at anvende succession ved generationsskifte af selskaber:

- § Krav om avance på de underliggende aktier
- § Successionsberettigede personkreds
- § Successionsberettigede aktier

³⁸ Ibid.

³⁹ Bolander, Madsen, Laursen, Langhave, "Lærebog om indkomstskat", 20. udgave, DJØF-forlag, s. 693.

⁴⁰ C.B.2.13 Overdragelse med succession mv. [Den juridiske vejledning 2024-1 af 2024-01-31 C.B Kapitalgevinstbeskatning C.B.2.13 Overdragelse med succession mv.](#) | [Karnov Group](#)

§ Mindstekravsbetingelsen (1% reglen)

§ Pengetanksreglen

Krav om avance på overdragelse af aktierne

Det er et krav at der avance ved overdragelse af aktier for at kunne anvende succession. Det giver mening, da man alene ved avance har en udskudt skat, som kan skubbes. Ved tab, er det således ikke muligt at udskyde tabet til næste generation⁴¹.

Successionsberettigede personkreds

Personkredsen der kan succedere i selskaber begrænset til personkredsene oplistet i afsnit 5.4 og omfatter de i generationsskifteprocesmodellen omtalte personkredse "familie" og "medarbejder". Hvorfor netop denne opdeling af personkreds er anvendt.

Successionsberettigede aktier & mindstekravsbetingelsen (1% reglen)

For at gøre det muligt at gennemføre en overdragelse med successionsreglerne, er det et krav at aktierne/anparterne er omfattet af ABL § 1. Dette giver nemlig det udgangspunkt, at det er muligt at succedere i alle former for ejerandele i kapitalselskaber. Der kan dog ikke succederes i aktier eller andre former for investeringsforeningsbeviser som er omfattet af ABL § 19 B-C, jf. ABL § 34 stk. 1. nr. 3. Successionsoverdrageren skal eje mindst 1% af den nominelle kapital ellers kan der ikke succederes i denne ejerandel jf. ABL § 34 stk. 2⁴².

Pengetanksreglen

Den største begrænsning eller problemstilling ved succession i aktier eller anparter er regelsættet i ABL § 34, stk. 1, nr. 6. Denne begrænsning kaldes i daglig tale for pengetanksreglen. Denne begrænsning er sat i verden for at begrænse overdragelsen af såkaldte pengetanksselskaber. Disse pengetanksselskaber indeholder ofte passive investeringer i værdipapirer, likvider/konter, og investerings- og udlejningsejendomme. Dette kaldes også for passiv kapitalanbringelse. Ifølge ABL § 34 stk. 1. nr. 6 er et selskab en pengetank når mere end 50% af selskabets samlede indtægter (brutto uden fradrag af evt. udgifter) stammer fra fast ejendom, konter, værdipapirer eller hvis lignende aktiver udgør mindst 50% af handelsværdien af selskabets samlede aktiver. Passiver modregnes ikke, så der tages f.eks. ikke højde for realkreditbelåning af investerings- og udlejningsejendomme. Pengetanksanalyse udarbejdes på

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid

baggrund af selskabets 3 seneste aflagte årsrapporter hvor regnskabsmæssige værdi erstattes med handelsværdier for de pågældende aktiver⁴³.

Pengetanksreglen ved holdingselskaber

Det er som udgangspunkt ikke muligt at succedere i holdingselskaber, da de pr. definition har passiv kapitalanbringelse. Det er dog alligevel muligt at succedere i et holdingselskab, hvis man anvender konsolideringsreglerne. Dette betyder, at man konsoliderer datterselskabets aktiver ind i holdingselskabet, og medtager de aktiver som er i datterselskabet med en forholdsmæssig andel efter ejerandelen⁴⁴. Hvis man laver en antagelse om, at holdingselskabet f.eks. ikke har andre aktiver end kapitalandele med ejerandel over 25% jf. ABL § 34 stk. 6, 3. pkt., vil man udelukkende kigge på de underliggende indtægter og aktiver i datterselskabet ved bedømmelse af om der er tale om en pengetank. Dette betyder, at man tager udgangspunkt i handelsværdien af aktiverne i datterselskabet, når man skal vurdere om der er tale om en pengetank. Bedømmelsen af, om holdingselskabet i overvejende grad har passiv kapitalanbringelse foretages dermed for holdingselskabet og datterselskabet som en samlet enhed. Desuden skal man eliminere koncernintern udlejning, hvis dette forekommer mellem selskaberne⁴⁵.

5.10.2 Skattemæssig succession i personligt ejede virksomheder

Ved anvendelse af skattemæssig succession som led i et generationsskifte af en personligt ejet virksomhed, skal lovhjemlen findes i kildeskattelovens § 33C. Det er ved overdragelse af en personligt ejet virksomhed udskudt skat på aktiver og passiver man succederer i.

Betingelser for at anvende succession ved generationsskifte af personligejet virksomhed:

- § Erhvervsmæssig virksomhed
- § Successionsberettigede personkreds
- § Successionsberettigede aktiver med skattemæssig avance
- § Særligt ved virksomhedsskatteordningen

Erhvervsmæssig virksomhed

Der er jf. betingelserne for succession i KSL § 33 C krav om at virksomheden som man ønsker at succedere i, er en erhvervsmæssig virksomhed.

Der kan ved overdragelse med succession ske overdragelse af:

⁴³ Bolander, Madsen, Laursen, Langhave, "Lærebog om indkomstskat", 20. udgave, DJØF-forlag, s. 712.

⁴⁴ C.B.2.13 Overdragelse med succession mv. [Den juridiske vejledning 2024-1 af 2024-01-31 C.B Kapitalgevinstbeskatning C.B.2.13 Overdragelse med succession mv. | Karnov Group](#)

⁴⁵ Ibid.

- § Hele erhvervsvirksomheden
- § En af flere erhvervsvirksomheder
- § En ideel andel af hele erhvervsvirksomheden eller en ideel andel af flere erhvervsvirksomheder
- § En andel, der ikke er en ideel andel af hele erhvervsvirksomheden, men som i sig selv udgør en selvstændig erhvervsvirksomhed.

Skattelovgivningen har ingen særlig definition på selvstændig erhvervsmæssig virksomhed, der er dog en række eksempler i SL § 4⁴⁶. Denne liste er ikke udtømmende.

Personkreds

Der gælder samme regler, når det kommer til den successionsberettigede personkreds om det er tale om overdragelse af aktier eller en virksomhed drevet i personligt regi. Personkredsen er defineret i KSL §33C og er beskrevet i afsnit 5.4.

Successionsberettigede aktiver med skattemæssig avance

Juridisk vejledning C.C.6.7.2 Succession efter KSL § 33 C oplister en række eksempler på successionsberettigede aktiver:

- § Afskrivningsberettigede bygninger
- § Maskiner, inventar og lignende driftsmidler
- § Fast ejendom, hvor avancen beskattes efter ejendomsavancebeskatningsloven, og som indgår i overdragerens eller overdragerens samlevende ægtefælles erhvervsvirksomhed
- § Varelager, herunder landbrugets beholdninger.
- § Goodwill⁴⁷

Ovenstående liste forudsætter, at der skal være sket en beskatning af en eventuel avance hvis aktiverne var overdraget på almindelig vis. Det betyder f.eks. hvis der succederes i en fast ejendom, hvor der succederes i genvundne afskrivninger efter afskrivningsloven, skal der foreligge en ejendomsavance opgjort efter reglerne i ejendomsavancebeskatningsloven⁴⁸. Der kan altså ikke succederes i aktiver, hvor aktiverne er fritaget for beskatning, f.eks. ejendomme omfattet af parcelhusreglen jf. EBL § 8, eller hvis overdragelsen af aktiverne udløser et tab.

⁴⁶ C.C Erhvervsbeskatning, https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176?dq=SL#JURY2024-I-C_C

⁴⁷ SPO.2003.384, Overdragelse med succession – hvad succederes der i?

⁴⁸ Inge Langhøve, SR.2023.49 - KOMMENTARER TIL UDVALGTE AFGØRELSER - GENERATIONSSKIFTE MEDSUCCESSION, OPGØRELSE AF DENUDSKUDTE SKAT EFTER KILDESKATTELOVENS § 33 C, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000921500>

Særligt ved virksomhedsskatteordningen

Hvis overdrager har valgt at lade sig beskatte efter reglerne i virksomhedsskatteoven, kan erhververen succedere i konto for opsparet overskud. Konto for opsparet overskud defineres som overskud, som ikke er hævet ud af virksomhedsskatteordningen fra virksomheden til privatøkonomien. Det kaldes også for opsparing i virksomheden, hvor der er betalt en aconto skat svarende til selskabsbeskatningen på 22%⁴⁹. Erhververen kan overtage kontoen for opsparet overskud opgjort ved indkomstårets udløb hvis overdragelsen foretages den efterfølgende dag. Det vil sige at hvis indkomståret følger kalenderåret, skal overdragelsen således finde sted 1. januar, hvor den bindende aftale om overdragelsen af virksomheden også finder sted⁵⁰. Der er i SKM2007.231.SR og SKM2016.296.SR forhold som præciserer betingelserne for at overtage konto for opsparet overskud, herunder overdragelsesdatoen.

5.10.3 Skattemæssig successionens indflydelse på generationsskiftet

Opfylder man betingelserne som beskrevet ovenfor har man mulighed for at gøre brug af reglerne for succession. I praksis fungerer succession ved at man i form af en passivpost giver en "rabat" på overdragelsessummen som er værdiansat efter beskrivelserne i afsnit 5.7 – 5.9.

Der findes to metoder til opgørelse af det successionsmedførte nedslag⁵¹:

§ Latent skat (U: praksisskabt)

§ Passivpost (HR jf. KSL §33 D)

Begge metoder finder generelt anvendelse, men skatteyder kan kun gøre brug af den ene.

Latent skat er et udtryk for eventualforpligtelse som er beregnet som nutidsværdien af den fremtidige udskudte skat, som den nye generation succederer i. Den latente skat nedbringer overdragelsessværdien, og til gengæld overtager den nye generation den tidligere ejers anskaffelsessum på det pågældende aktiv og den dertilhørende udskudte skat⁵². Der er jf. afgrænsningen ikke foretaget beregninger af den latente skat.

Beregning af fikseret passivpost er den anden metode til opgørelse af den successionsmedførte lempelse. Opgørelse af passivposten har lov-hjemmel i KSL § 33 C+D. Det er en forudsætning for anvendelse af passivposten, at generationsskiftet helt eller delvis overdrages

Figur 5.4 – Eksempel på beregning af passivpost

OPGØRELSE AF PASSIVPOST	
*Forudsat at der er et gaveelement ved overdragelse	
Opgjort handelsværdi aktier	10.125.000
Anskaffelsessum (kostpris)	125.000
Skattemæssig fortjeneste	10.000.000
Passivpost	22% 2.200.000

Kilde: Egen opstilling jf. KSL §33D

⁴⁹ C.C.5.2.1 Skattemæssige fordele ved virksomhedsordningen, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948842>

⁵⁰ C.C.6.7.2 Succession efter KSL §33C, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948129>

⁵¹ Bolander, Madsen, Laursen, Langhave, "Lærebog om indkomstskat", 20. udgave, DJØF-forlag, s. 716

⁵² Ibid.

som gave⁵³. Passivposten beregnes som 22% ved overdragelse af et selskab og 30% ved overdragelse af en personlig ejet virksomhed. se Figur 5.4 for eks. på beregning af passivpost.

Konklusion

Som det illustreres i generationsskifteprocesmodellen, har succession væsentlig indvirkning for både værdiansættelsen (Fase 6) og finansieringen (Fase 7) af virksomheden. Årsagen er, som illustreret i nærværende afsnit at succession medfører en udskydelse af den udskudte skat som nedbringer overdragelsessummen og dermed værdien som skal finansieres i næste fase. Anvendes succession i en generationsskiftemodel nedbringer passivposten berigtigelsen med den tilsvarende værdi.

Den indlysende fordel for overdrager ved succession er således, at der ikke skal afregnes skat, til gengæld medfører det en nedjusteret handelsværdi af virksomheden. Den yngre generation overtager til gengæld virksomheden/aktiverne til en lavere skattemæssig anskaffelsessum, og overtager den latente skattebyrde som den ældre generation har efterladt.

Reglerne for succession afhænger af hvilken lovgivning som anvendes, hvilket naturligvis vil være forskelligt afhængig af, om generationsskiftet foretages med udgangspunkt i et selskab eller en personligejet virksomhed som beskrevet ovenfor.

5.11 FASE 7 – Finansiering

Fase 7 omhandler finansieringsdelen af generationsskiftet, hvilket er et væsentligt element af den samlede generationsskifteproces da finansieringen er afgørende for den nye generations muligheder for at kunne overtage virksomheden. Finansiering er særligt interessant i tider hvor renterne er på sit højeste i mange år og långivere er mere kritiske overfor udlåning end de har været de seneste år⁵⁴. Generationsskifte er oftest forbundet med store overdragelsessummer, hvorfor de færreste kan finansiere det uden nogen form for ekstern finansiering.

De væsentligste finansieringsformer vurderes at være følgende:

- § *Sælgerfinansiering ved udstedelse af gældsbevis*
- § *Sælgerfinansiering med sælgerpantebrev*
- § *Sælgerfinansiering som gave*
- § *Kontant overdragelse ved eventuel bankfinansiering*
- § *Driftsfinansiering via A/B-modellen (kun gældende ved overdragelse af selskaber)*

⁵³ SR.2017.235, Inge Langhave, Generationsskifte i levende live - værdiansættelse, prisnedsdrag eller passivpost, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000790567#SR20170235>

⁵⁴ Finans Danmark, Sådan forhandler du med din bank, <https://finansdanmark.dk/media/wzxi13ab/saadan-forhandler-du-med-din-bank.pdf>

Sælgerfinansiering ved udstedelse af gældsbrev

Sælgerfinansiering ved udstedelse af gældsbrev fungerer på følgende måde: Sælgeren udsteder et gældsbrev (altså et lån) til køberen af virksomheden på hele eller dele af overdragelsessummen. Det er vigtigt i denne sammenhæng at have styr på om man har lån mellem interesseforbundne parter eller ej. Interesseforbundne parter defineres som personer omfattet af BAL § 22 eller den brede aktionærkreds i ABL § 4 stk. 2.

Fordelen ved denne type finansiering er, at det ikke kræver meget likviditet på kort sigt for køberen/overtageren af virksomheden. Den ældre generation får til gengæld heller ikke den øgede likviditet med det samme, hvilket kan være ufordelagtigt for den ældre generation.

Det er vigtigt at undersøge mulighederne for at lave et anfordringsgældsbrev, hvilket vil sige at gældsbrevet kan opsiges af både debitor og kreditor med maksimalt 14 dages varsel⁵⁵. Dette er ulempe for køber, og det kompenseres med at lånet kan ydes på yderst gunstige vilkår, såsom rente og afdragsfrihed⁵⁶. Et anfordringsgældsbrev medfører hverken skattepligt eller gaveafgiftspligt for køberen⁵⁷. Hvis lånet ikke er et anfordringsgældsbrev, skal låntager beskattes af forskellen mellem den aktuelle kurs og kurs pari efter kursgevinstlovens regler herom. Man kan indenfor gaveafgiftskredsen i BAL § 22 ”kan man aftale” afdrag med bundgrænsen for skattefrie gaver, men her gælder der skærpende praksis jf. TFS2000.369⁵⁸.

Sælgerfinansiering med sælgerpantebrev

Sælgerfinansiering via sælgerpantebrev i fast ejendom er relevant i forhold til generationsskifte af virksomheder med erhvervsejendomme. Sælgerfinansiering via sælgerpantebrev blev vedtaget ved lov nr. 1578 af 27. december 2019, hvilket gav mulighed for en skatteudskydelse ved et generationsskifte. Skatteudskydelsen vedrører udskydelsen af ejendomsavancebeskatningen hos sælger i op til 10 år efter salgsåret. Praktisk set betyder dette, at beskatningen af avancen indtægtsføres på en periode på op til 10 år, hvor køberen af ejendommen løbende afdrager på gælden til sælger⁵⁹. Sælgerfinansiering ved sælgerpantebrev kan udelukkende anvendes ved overdragelse af erhvervsejendomme. Den løbende beskatning hos sælger kan potentielt skade vedkommendes muligheder i forbindelse med pensionen herunder pensionstillægget, hvis man drev sin virksomhed i personligt regi.

⁵⁵ SR.2024.113, Troels Behnke Skak, Beierholm, Rentefri anfordringslån i familieforhold

⁵⁶ JV C.A.6.1.7 Rentefri eller lavt forrentede lån, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1947482>

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Konklusionen i TFS2000.369 var, at der skulle betales gaveafgift af forskellen mellem kursværdien og kurs pari.

⁵⁹ C.H.2.1.11.9 Udskydelse af beskatning ved finansiering med sælgerpantebrev <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2292757>

Sælgerfinansiering som gave

Sælgerfinansiering som gave er en modificeret model af ovenstående model med overdragelse med gældsbrief eller anfordringsgældsbrief. Der er her tale om en overdragelse, hvor hele eller dele af overdragelsessummen gives som en gave. Denne del hænger sammen med ovenstående afsnit om succession, hvor der skal beregnes en passivpost efter KSL § 33C+D. Det er en betingelse, at der gives en gave for at der kan beregnes en passivpost efter KSL § 33C+D. Igen er fordelen med overdragelse med sælgerfinansiering som gave, at køber kan overtage virksomheden til en reduceret pris via passivposten i successionsreglerne, og samtidig få hele eller dele af virksomheden på en lav rente via sælgerfinansiering eller via gave til den lave gaveafgift på 15% hvis man er omfattet af BAL § 22.

Denne model har også en anden fordel, da Skattestyrelsen skal tage stilling til værdierne i det generationsskifte som der bliver udarbejdet i forbindelse med anmeldelsen af gaveværdierne. Gaveanmeldelsen skal senest indsendes til Skattestyrelsen inden 1. maj i det efterfølgende indkomstår. Derefter har Skattestyrelsen seks måneder til at behandle og tage stilling til gaven, og dermed også værdiansættelsen af gaven, hvilket i dette tilfælde er værdien af virksomheden som ønskes overdrages, se desuden SKM.2001.LSR, hvor Skattestyrelsen, forsøgte at anfægte værdiansættelsen efter de daværende tre måneder (nuværende seks måneder), men dette blev underkendt pga. tre måneders fristen⁶⁰.

Kontant overdragelse ved eventuel bankfinansiering:

Ved kontant overdragelse betaler den nye generation overdragelsessummen til den tidligere generation af én gang. Ulempen er at det er meget likviditetstung transaktion, og de færreste har midlerne til at betale et generationsskifte kontant af egne midler. Fordelen for den tidligere generation er, at de modtager overdragelsessummen med det samme, og dermed er helt ude af virksomheden, og kan bruge pengene som de ønsker. Et alternativ til den kontante overdragelse er at den nye generation låner pengene i et pengeinstitut til at overtage virksomheden. Enten gennem et holdingselskab, hvis der er tale om overdragelse af et selskab, eller et personligt lån, hvis der er tale om overdragelse af en personlig ejet virksomhed. Dette medfører dog en stor risiko for den nye generation, da der er stor risiko forbundet med store banklån med en høj rente. F.eks., hvis virksomheden som den nye generation overtager, ikke leverer de forventede resultater/likviditet, så kan det besværliggøre processen med afdrag på banklånet betydeligt og udsigten til tilbagebetaling bliver lang.

⁶⁰ SKM.2001.380LSR, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=134307>

A/B-model som led i et generationsskifte:

A/B-modeller kan anvendes ved generationsskifte af en virksomhed drevet i selskabsregi⁶¹. En A/B-model indebærer, at der skabes forskellige aktieklasser i selskabet som har forskellige rettigheder. Man opretter således A og B-aktier, hvor A-aktierne tillægs en forlodsudbytte⁶². B-aktierne kan tegnes via kapitalforhøjelse i selskabet billigt for den yngre generation, hvilket gør det fordelagtigt for dem at få ejerskab i selskabet⁶³. Der er jf. afgrænsningen ikke foretaget yderligere gennemgang af denne finansieringsform.

5.12 Opsamling på generationsskifteprocesmodellen

Som demonstreret i de foregående afsnit i kapitel 5, er Generationsskifteprocesmodellen en overskuelig model som fra ende til anden fører rådgiver og parterne igennem alle nødvendige faser i generationsskiftet. Hermed en opsamling på hver af faserne:

- § **Fase 1** – Fasen hvor årsag og hastighed for generationsskifte identificeres
- § **Fase 2** – Fasen hvor omfang, ejerform, hæftelse og dermed relevant lovgivning identificeres
- § **Fase 3** – Fasen hvor parterne karakteriseres, kan regler om skattemæssig succession og afgiftsfrie gaveoverdragelse benyttes
- § **Fase 4** – Fasen hvor parternes forudsætninger karakteriseres og succeskriterier fastlægges og udveksles
- § **Fase 5** – Fasen hvor omstrukturingsmuligheder overvejes, hvis overdragelsen har en længere tidshorisont
- § **Fase 6** – Fasen hvor virksomheden værdiansættes. Værdiansættelsen opgøres som følger:

Selskaber:

- Værdiansættelse af goodwill
- Værdiansættelse af aktier
- Evt. berigtigelse med succession

Personligt ejede virksomheder:

- Værdiansættelse af goodwill
- Værdiansættelse af individuelle aktiver/passiver
- Evt. berigtigelse med succession

- § **Fase 7** - Fasen finansieringen planlægges og sammensættes. Der tages højde for afståelsesbeskatning i personligt regi

5.12.1 Kritik af modellen

Generationsskifteprocesmodellen er udarbejdet med udgangspunkt i løsningen af den nedenfor beskrevne case. Modellen har derfor stort fokus på de forhold som er relevante for netop denne case, og øvrige forhold er derfor kun behandlet overfladisk. Modellen er dog alligevel udarbejdet med formål at kunne betjene det gængse generationsskifte. Ved generationsskifter som afviger væsentligt vil modellen kærve en del tilpasninger, f.eks. ved anvendelse af DCF-

⁶¹ JV C.B.2.1.4.8.1 Værdiansættelse af aktieklasser i A/B-modeller

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid.

model, eller en I/S konstruktion til løbende generationsskifte. Tanken bag modellen er dog at fremgangsmåden (faserne) er relevante uanset generationsskiftet og generationsskifteprocesmodellen derfor kan anvendes som skabelon. Som det er fremgår af teoriafsnittene i kapitel 5 er der stor forskel på hvor meget faserne kræver at gennemføre. Modellen kan godt kamuflere at Fase 1 - 4 principielt kan afvikles via en telefonsamtale. Man bør også være opmærksom på at ethvert generationsskifte er individuelt, og det kan derfor være nødvendigt at tilgå modellen i en anden rækkefølge, og eller genbesøge faser af modellen af flere omgange afhængig af scenariet man står overfor.

Kapitel 6 – Entreprenørforretningen

6.1 Casebeskrivelse

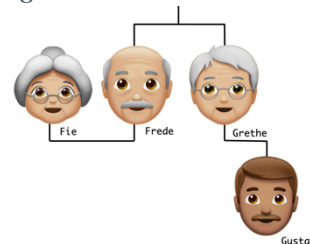
Frede er født og opvokset i Estvad by nær Skive, hvor han har boet det meste af sit liv. Han er gået i sin fars fodspor og har startet sin egen entreprenørvirksomhed, som Frede med succes har ekspanderet og drevet i mere end 25 år. Frede er ved at blive gammel og har fornyeligt opdaget at han er blevet alvorligt syg, hvorfor tanken om generationsskifte for alvor har trængt sig på. Frede har længe gået med overvejelserne omkring det, men det er en svær beslutning, for Frede har i mange år været kendt som kommunes dygtigste entreprenør.

Frede bor sammen med konen Fie. De har ingen efterkommere, da de hverken har fået børn eller valgt at adoptere. Heldigvis har Fredes søster Grethe fået en søn - Gustav, som har arbejdet i Fredes entreprenørfirma siden han var gammel nok til at arbejde. Frede og Gustav har arbejdet så tæt sammen at Frede efterhånden ser Gustav som sin egen søn. Det er Fredes drøm at se Gustav overtage virksomheden. Faktisk kan Frede slet ikke forestille sig at en anden skulle overtage.

Heldigvis for Frede er det også Gustavs store drøm en dag at drive virksomheden. Og selvom det aldrig rigtigt har været på tale, er det alligevel som om det har lagt i kortene.

Gustav har endeligt fået åbent dialogen med Frede og de har kontaktet en rådgiver med henblik på at få afklaret hvordan de bedste muligt kan få overdraget virksomheden til Gustav med det samme.

Figur 6.1 – Stamtræ

Kilde: Egen tilvirkning

6.2 Fredes vellykkede generationsskifte

Frede har et ønske om at Gustav skal overtage virksomheden med så gode forudsætninger som muligt. Desuden har Frede i mange år lovet Fie at når de ikke længere skal drive virksomheden,

skal bruge deres resterende tid sammen. Der er svært for Frede at acceptere at alderen og helbredet efterhånden er imod ham, og generationsskiftet er forbundet med stor vemodighed og usikkerhed. Fie har længe forsøgt at overbevise ham om at det er tid til at trække sig tilbage, og Frede har nu konstateret at tiden er inde, da han ikke ved hvor længe han kan nyde tilværelsen.

Frede's succeskriterier til et generationsskifte

- § Overdragelsen skal foretages straks
- § Fuld overdragelse af driften
- § Frede ønsker at Gustav skal overtage virksomheden
- § Fie og Frede skal bruge et større kontantbeløb efter udførslen af generationsskiftet til at købe deres drømme sommerhus. De skal bruge 4 mio. kr. efter skat.
- § Frede vil gerne bidrage med hvad han kan for at lette Gustavs overgang til ejerleder.
- § Gustav må gerne låne den overskydende likviditet, men gave gives i begrænset omfang, for at sikre Fie.

6.3 Gustavs vellykkede generationsskifte

Gustav har et ønske om at overtage virksomheden så billigt som muligt, men det er også vigtigt for ham at Frede og Fie kan leve deres otium, uden at skulle bekymre sig om, om pensionen kan række til vejen og dagen. Gustav er ung, og har derfor tiden, lysten og evnerne til at overtage virksomheden. Gustav er særligt interesseret i at overtage virksomheden, da han kender den og har været ansat i mange år. Gustav ser en masse optimeringsmuligheder i forhold til optimering af indtjening og styring af likviditet. Gustav forventer, at han kan løfte virksomheden til endnu bedre resultat i fremtiden, ellers havde han ikke været interesseret i at overtage den. Gustav vil gerne overtage virksomheden så hurtigt som muligt, da det er nu han har alderen og gåpåmodet til at foretage de, fornødne ændringer han mener virksomheden står overfor.

Gustavs ønsker til et generationsskifte

- § Ønske om at overtage virksomheden straks
- § Vil gerne overtage hele virksomheden
- § Lav risiko, da Gustav ønsker at sikre sig sin familie
- § Det er stort ønske for Gustav at Fie og Frede skal have midlerne til at opfylde deres ønsker.
- § Gustav kan maksimalt finansiere 85% af overdragelsesværdien med bankfinansiering
- § Gustav vil gerne have mulighed for at overtage virksomheden mens Frede fortsat kan hjælpe ham.

6.4 Præsentation af virksomheden

Frede har drevet sin virksomhed med fokus på sit omdømme, hvorfor der er mange tilbagevendende kunder i form af lokale tømrer- og murerforretninger som bruger entreprenørf-
orretningens ydelser. Fredes måde at drive virksomheden på har medført, at virksomheden altid

har kunne finde arbejde, da arbejdet ofte opsøger virksomheden, og der bruges ikke store midler på markedsføring af samme årsag.

Frede har drevet sin virksomhed efter gammeldags godt købmandskab, og har altid haft fokus på ikke at have træk på kassekrediten i virksomheden, hvilket har været en udfordring, da virksomheden kræver store bindinger i materielle anlægsaktiver herunder særligt fast ejendom og maskiner som gravemaskiner. For nogle år siden stod Frede i lidt af en kattepine, da han så sig nødsaget til at skulle skifte størstedelen af hans maskinpark ud. Frede valgte at lease en ny maskinpark fordi han godt kunne lide at have likviditeten i virksomheden, og det var muligt for ham at komme i gang med det indestående der var på kassekrediten.

6.5 Beskrivelse af virksomhedens økonomiske situation

Der udarbejdes i nærværende afsnit med udgangspunkt i regnskabet for Entreprenørforretning A/S en kort regnskabsanalyse til grundlag for generationsskiftet. Denne stemmer én til én overens med regnskabstallene i Estvads entreprenørforretning v/Frede som er den samme virksomhed hvori den eneste forskel er ejerformen og den regnskabspraksis der er gældende for henholdsvis selskaber og personligt ejede virksomheder.

Forhold der adskiller selskabsregnskabet og regnskabet opgjort efter reglerne i virksomheds-skatteordningen er løbende beskrevet når den er relevant, ellers forudsættes det at forholdene er ens.

Jf. Figur 6.2 ses det at virksomhedens omsætning i 2023 var ca. 19 mio.kr., hvilket er en nedgang ift. 2022. Nedgangen skyldes en generel nedgang i byggeribranchen som følge af stigende renter og stigninger på energi og byggematerialer.

Virksomheden har en soliditetsgrad på 49,20% i 2023, og en likviditetsgrad på 283%, hvilket er et udtryk for at virksomheden er solid, og der er rigeligt med likviditet i virksomheden. Der er tale om en generelt veldrevet virksomhed, hvor der er et stort indestående på kasse-

kreditte, en god soliditet og minimalt med kortfristet rentebærende gæld. Den rentebærende gæld består af et langfristet realkreditlån i virksomhedens ejendom på ca. 1,25 mio. kr., hvoraf der er ca. 10 års tilbagebetalingstid tilbage. Derudover er der diverse leasingaftaler på virksomhedens materielle anlægsaktiver for ca. 3,10 mio. kr., hvor restløbetiden er 7-10 år.

Figur 6.2 - Resultatopgørelse

Resultatopgørelse	2023	2022
Nettoomsætning	19.055.599	22.811.540
- Variable omkostninger	-8.489.504	-10.872.178
Dækningsbidrag	10.566.095	11.939.362
- Faste omkostninger	-1.321.137	-1.250.942
- Personaleomkostninger	-7.056.990	-7.605.977
+ Andre driftsindtægter	743.745	509.124
EBITDA	2.931.713	3.591.567
- Afskrivninger	-1.234.648	-1.234.648
EBIT	1.697.065	2.356.919
- Renter	-255.021	-307.336
Resultat før skat	1.442.044	2.049.583
- Skat	-426.283	-304.593
Årets resultat	1.015.761	1.744.990

Kilde: Egen tilvirkning (Udsnit fra Bilag I)

Frede har gennem årene ikke været så god til at hæve penge ud af virksomheden, hvorfor egenkapitalen pr. 31. december 2023 udgør ca. 7 mio. kr., dette afspejler sig også i indestående i banken på ca. 3 mio. kr. Han

har altid haft den tilgang, at en stor egenkapital aldrig kan være et problem, og om pengene står på den ene eller konto har altid været ligegyldigt for ham.

Generationsskiftet vil som beskrevet i metodeafsnittet tage udgangspunkt i gen-

erationsskifte af fredes virksomhed først ved selskab som ejerform og efterfølgende som personligt ejet virksomhed. Formålet er at foretage fuldt generationsskifte af samme virksomhed men med udgangspunkt i hver sin lovhjemmel og praksis som beskrevet i kapitel 5.

Da selskabslovgivningen og virksomhedsskatteordningen ofte ville være alternativer for hinanden ejerformerne i mellem, hvor sammenligneligheden er relevant. Generationsskiftet vil tage udgangspunkt i de samme regnskabstal, for en virksomhed drevet i selskabs og et i personligt regi. Det er vigtigt at nævne, at virksomheden drevet i selskabsregi er ejet 100% af Fredes holdingselskab som hans revisor i sin tid anbefalede ham at oprette. Selskabet hedder Entreprenørforretning A/S, og den personlige virksomhed, beskattet efter reglerne i virksomhedsskatteordningen og hedder Estvad Entreprenørforretning.

6.5.1 Fredes vederlag:

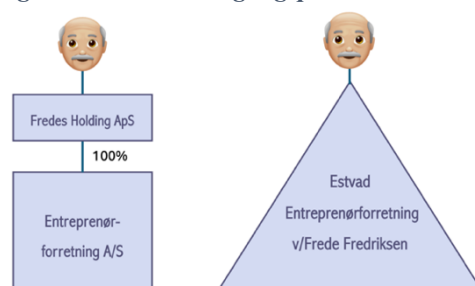
Fredes vederlag for hans arbejde i virksomheden er opgjort så selskabet årligt udbetaler løn til Frede optimeret til topskattegrænse med en standard pension på 100.000 kr.

Figur 6.3 – Entreprenørforretning A/S, Balance

Balance					
Aktiver	2023	2022	Passiver	2023	2022
ANLÆGSAKTIVER			EGENKAPITAL		
Grunde og bygninger	2.998.193	3.068.302	Selskabskapital	500.000	500.000
Produktionsanlæg og maskiner	4.340.000	5.090.000	Overført resultat primo	5.504.585	4.759.595
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	225.828	487.967	Årets resultat	1.015.761	744.990
			Udbytte for året		1.000.000
Anlægsaktiver i alt	7.564.021	8.646.269	Egenkapital i alt	7.020.346	7.004.585
OMSÆTNINGSAKTIVER			HENSATTE FORPLIGTELSE		
Råvare og hjælpematerialer	1.250.000	1.000.000	Hensættelse til udskudt skat	500.384	339.349
Tilgodehavender fra salg	2.453.297	2.162.979	Hensatte forpligtelser i alt	500.384	339.349
Andre tilgodehavender	78.412	133.645			
Likvide beholdninger	2.922.734	2.278.916	GÆLDSFORPLIGTELSE		
Omsætningsaktiver i alt	6.704.443	5.575.540	Gæld til realkredit	1.250.000	1.375.000
			Leasingforpligtelser	3.130.000	3.460.000
			Langfristet gæld i alt	4.380.000	4.835.000
			Kreditører	845.029	499.122
			Skyldig skat	389.124	348.524
			Anden gæld	1.133.581	1.195.229
			Kortfristede gældsforpligtelser i alt	2.367.734	2.042.875
Aktiver i alt	14.268.464	14.221.809	Passiver i alt	14.268.464	14.221.809

Kilde: Egen tilvirkning (Udsnit fra Bilag I)

Figur 6.4 – Fredes udgangspunkt

Kilde: Egen tilvirkning

Kapitel 7 – Gennemførsel af et generationsskifte

Nærværende kapitel har til formål at demonstrere hvordan generationsskifteprocesmodellen og teorien anvendes i praksis. I de efterfølgende afsnit vil der derfor foretages en kronologisk gennemgang af generationsskifteprocesmodellen med udgangspunkt i generationsskiftet af

Fredes virksomheder - først med udgangspunkt i selskabet og siden den personligt ejet virksomhed. Da udførslen af dele eller hele af faserne behandles ens uanset hvilken ejerform virksomhederne har vil der hvor det er muligt alene udformes en enkelt gennemgang.

7.1 FASE 1 – Indledende fase

Fase 1, er den indledende fase af generationsskifteprocesmodellen som definerer årsagen og tidsperspektivet til gennemførslen af generationsskiftet. Tidsperspektivet er i denne case tydelig defineret, da Frede har anerkendt at han som følge af sin diagnose hurtigt må få overdraget virksomheden til næste generation. Beslutningen er truffet på baggrund af gode, følelsesladet og naturlige overvejelser, som han har drøftet med rådgiver, Fie og Gustav.

Generationsskiftet indledes derfor straks, i levende live og med et ønske om at generationsskiftet skal være gennemført med baggrund i regnskabet for 2023.

Frede og Gustav kunne med fordel have indledet samtalen for nogle år siden således der var lagt en strategi for generationsskiftet.

7.2 FASE 2 – Virksomheden

Fase 2, omhandler virksomheden som skal generationsskiftes. Der er i denne case tale om to typer af generationsskifter med hver sin ejerform.

Der skal foretages generationsskifte af den i kapitel 6 omtalte virksomhed først som selskab og dernæst som personligejet virksomhed.

Der er i begge tilfælde tale om fuld overdragelse af virksomhedens drift.

Rådgiver bør gøre Frede og Gustav opmærksom på at de ved fuld overdragelse, går glip af omstrukturingsmulighederne i Fase 5, da relevansen af disse forsvinder når overdragelsen skal finde sted nu.

7.3 FASE 3 – Parterne

Fase 3 af generationsskifteprocesmodellen har til formål at definere den specifikke person som skal overtage virksomheden. Gustav er Fredes nevø, og da Frede og Fie ikke selv har børn er Gustav den eneste arving Fie og Frede har. Gustav er som Fredes nevø omfattet af KSL 33C og er jf. generationsskifterprocesmodellens Fase 3 inden for den personkreds der er benævnt familie. Gustav er i imidlertid også ansat i virksomheden og har overholdt alle forudsætninger for et blive betegnet som medarbejder, hvorfor Gustav på baggrund af flere faktorer er omfattet af den successionsberettigede personkreds som generationsskifteprocesmodellen opdeler parterne efter.

Som udgangspunkt er søskende og søskendebørn ikke omfattet BAL § 22 som gør det muligt at give afgiftsfrie gaver og overdrage gaver til 15% gaveafgift. Men da Frede ingen børn har er Gustav alligevel omfattet af reglerne jf. BAL § 22 stk. 5.

Jf. afgørelse SKM.2018.319HR er Frede og Gustav interesseforbudne parter. Gustav er, som Fredes nevø pr. definition interesseforbundne parter, hvorfor de ikke kan overdrage virksomheden fra Frede til Gustav på markedsvilkår. Frede og Gustav anvender derfor cirkulærerne til værdiansættelse af virksomheden som skal overdrags.

7.4 FASE 4 – Det vellykkede generationsskifte

Fase 4 har til formål at klarlægge hvilke succeskriterier generationsskifterne skal optimeres efter. Frede og Gustav har jf. afsnit 6.1 of 6.2 oplyst en del tanker og forudsætninger, som skal konkretiseres til noget man kan optimere efter i en prioriteret rækkefølge således man kan vælge den mest vellykkede generationsskiftemodel på baggrund af disse succeskriterier.

Målet med de kommende afsnit af generationsskifteprocesmodellen er derfor at indfri så mange af disse succeskriterier som muligt samt at informere parterne om hvilke konsekvenser tilvalget af hver succeskriterierne har.

Efter flere samtaler med parterne hvor rådgiver har sørget for en åben og ærlig dialog er der oplyst følgende succeskriterier:

Fælles succeskriterier afklaret ved indledende faser:

- § Overdragelse hurtigst muligt (Fase 1)
- § Fuld overdragelse (Fase 2)

Fredes succeskriterier

1. 4. mio. kr. i frie midler efter overdragelse.
 2. Udlåner gerne evt. overskudslikviditet.
 3. Begrænset gaveoverdragelse.
- § Fortsat tilknytning til virksomheden.
 - § Ingen økonomisk eller strategisk ansvar.

Gustavs succeskriterier

1. Ekstern finansiering < 85% af overdragelsen
 2. Lavest mulig risiko
 3. Billigt og begrænset ekstern finansiering
- § Ønske om løbende sparring med Frede
 - § Ønske om fulde ansvar

Når forventningsafstemningen er på plads, og parterne hver især har fået taget stilling til hvad de vil have ud af generationsskiftet er det tid til at se på hvordan man regnskabsmæssigt og økonomisk indfrier disse ønsker og forventninger.

7.5 FASE 5 – Omstrukturering

Fase 5 anvendes i tilfældet af at der skal foretages et glidende generationsskifte, eller et langsigtet generationsskifte. Det kræver længere tid at planlægge og gennemføre et generationsskifte end det er muligt jf. casebeskrivelsen hvorfor der også er afgrænset herfor.

7.6 Fase 6 & 7 – Værdiansættelse & Finansiering

Nærværende afsnit vil behandle de sidste to faser af generationsskifteprocesmodellen, som er faserne hvor værdiansættelsen af virksomheden foretages og mulighederne for finansiering overvejes og sammensættes.

Der foretages i dette afsnit generationsskifte af både selskabet og af den personlige virksomhed som er beskrevet i kapitel 6. Der vil for hver af virksomhederne udarbejdes de generationsskiftemodeller som er potentielle under betingelsen af, et fuldt generationsskifte hvorefter den mest vellykkede generationsskiftemodel vælges. Hvilken generationsskiftemodel der er mest vellykket, vurderes alene på baggrund af succeskriterierne fastsat i Fase 4.

Først udarbejdes generationsskiftemodellerne til generationsskifte af Entreprenørforretning A/S. Der vurderes at være to relevante løsninger under forudsætning om fuld og straks overdragelse, hvorfor der alene skelnes imellem to generationsskiftemodeller.

- § Generationsskiftemodel 1 - Overdragelse ved handel
- § Generationsskiftemodel 2 - Overdragelse ved anvendelse af skattemæssig succession i aktier

Udgangspunktet for gennemførslen af generationsskiftemodellerne er ens og er opbygget som præsenteret i teoriafsnittet og foretages i følgende steps:

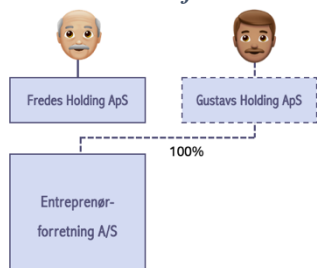
1. Generationsskiftemodel 1+2, Fase 6 - Opgørelse af goodwill (TSS 2000-10) – Afsnit 7.7.1
2. Generationsskiftemodel 1+2, Fase 6 - Opgørelse af handelsværdi af aktier (TSS 2000-09) – Afsnit 7.7.2
3. Generationsskiftemodel 1+2, Fase 6 - Indre værdis betydning for generationsskiftet - Afsnit 7.7.3

Da forudsætningerne for udarbejdelsen af generationsskiftemodellerne tager udgangspunkt i samme case hvor værdiansættelsen opgøres efter samme cirkulærerne, tages udgangspunkt i den samme værdiansættelse. Først ved overvejelser vedr. finansieringsmuligheder og muligheden for at anvende skattemæssig succession er der forskel. Generationsskiftemodellen opdeles derfor herefter i to forskellige færdiggørelser:

4. Generationsskiftemodel 1, Fase 7 - Finansiering - Afsnit 7.7.1
3. Generationsskiftemodel 2, Fase 6+7 - Værdiansættelse med skattemæssig succession – Afsnit 7.7.2
4. Generationsskiftemodel 2, Fase 7 – Finansiering – Afsnit 7.7.3

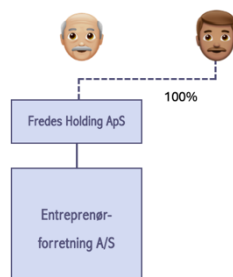
Generationsskiftemodellerne er illustreret nedenfor i Figur 7.1 og 7.2

Figur 7.1 – Generationsskiftemodel 1- Handel

Kilde: Egen tilvirkning

Figur 7.2 – Generationsskiftemodel 2 - Succession

Kilde: Egen tilvirkning

7.7 Værdiansættelse af selskab (Entreprenørforretning A/S)

7.7.1 Generationsskiftemodel 1+2, Fase 6 - Værdiansættelse af goodwill (TSS 2000-10)

I Figur 7.3 er beregningen bag værdiansættelsen af goodwill for Entreprenørforretning A/S illustreret. Beregningen er foretaget på baggrund af goodwillcirkulæret TSS 2000-10 som beskrevet i afsnit 5.7.1 og årsregnskabet for Entreprenørforretning A/S.

Som det fremkommer af Figur 7.3, er goodwill i entreprenørforretning A/S opgjort til 3.205.212 kr. hvilket er et udtryk for en beregnet markedsværdi af den merværdi som Entreprenørforretningen A/S på baggrund af sine resultater har etableret. Det er værdien af denne goodwill som senere skal indgå i værdiansættelsesberegningen når den endelige markedsværdi af aktierne skal fastlægges.

Opgørelsen af goodwill tager udgangspunkt i det vægtede korrigerede resultat, som er beregnet i Figur 7.4. Det vægtede korrigerede resultat på 1.897.333 kr. er beregnet på baggrund af resultat før skat udledt fra Entreprenørforretning A/S sidste tre aflagte årsregnskaber. Resultaterne er jf. cirkulæret reguleret for de aktuelle reguleringer, som i dette tilfælde alene omhandler indregning af finansielle udgifter. Formålet med at rense resultatet for renter er, at virksomheder med store renteudgifter ikke opnår en lavere værdiansættelse end tilsvarende virksomhed uden rentekomkostninger alene på grund af deres kapitalstruktur.

Der foretages dernæst en vægtning af resultaterne således at det senest aflagte resultat vægter tungere i gennemsnitsberegningen end de forrige. Hvilket giver god mening da det senest aflagte resultat alt andet lige må være repræsentativ for den nuværende situation end de

Figur 7.3 – Værdiansættelse af goodwill

VÆRDIANSÆTTELSE AF GOODWILL	
Entreprenørforretning A/S	
Vægtet korrigeret resultat	1.897.333
Forrentning af aktiver 11.345.730 6%	-680.744
Rest til forrentning af goodwill	1.216.589
Kapitaliseringsfaktor 2,63	
Den beregnede goodwill	3.205.212

Kilde: Egen opstilling jf. cirkulære TSS 2000-10

Figur 7.4 – Beregning af korrigeret vægtet resultat

GOODWILL BEREGNINGSGRUNDLAG	3. Sidste år	2. Sidste år	Sidste år	
Entreprenørforretning A/S	2021	2022	2023	I alt
Driftsmæssigt resultat før skat	1.256.000	2.049.000	1.442.000	
Reguleringer:				
Finansielle udgifter	325.000	307.000	255.000	
Korrigeret resultat	1.581.000	2.356.000	1.697.000	
Vægtning	1	2	3	6
	1.581.000	4.712.000	5.091.000	11.384.000
Vægtet korrigeret resultat				1.897.333

Kilde: Egen opstilling jf. cirkulære TSS 2000-10

tidligere. Der korrigeres ikke for udviklingstendens, da der ikke er tale om en jævn udvikling af resultaterne.

Det vægtede korrigerede resultat nedsættes med en beregnet forrentning af Entreprenørforretning A/S' aktiver. Udregningen fremgår af Figur 7.3 og er opgjort til 680.744 kr. på baggrund af en aktivmasse på 11.345.730 kr. Aktivmassen er korrigeret for andre driftsfremmede aktiver (likvider) da goodwill alene skal øges med en forrentning på de aktiver i virksomheden som bidrager til at "fremme driften"⁶⁴. Aktiverne forrentes jf. cirkulæret med 6%.

Summen af det korrigerede vægtede resultat og den negative korrektion af forrentning af aktiver giver det resultat der er tilbage og som skal kapitaliseres med faktor som fastsættes på baggrund af goodwills forventede levetid. Som beskrevet i projektets afsnit 5.7.1 er udgangspunktet for levetiden på goodwill er syv år og det er ligeledes kutyme at anvende syv år for standardprodukter, og da der er ingen branchekutyme for goodwill, i entreprenør- og anlægsvirksomheder hvorfor der er anvendt syv år⁶⁵. Da værdiansættelsen af goodwill uanset ejerform indenfor interesseforbundne parter opgøres via cirkulæret, anvendes samme levetid hvorfor valget ikke har afgørende betydning for værdiansættelsen.

Kapitaliseringsfaktoren opgøres jf. juridisk vejledning til 2,63x ved en kapitalafkastsats på 3 og en levetid på goodwill på 7 år⁶⁶.

Handelsværdien af selskabets goodwill beregnes således som indledningsvis beskrevet til 3.205.212 kr. som medtages nedenfor i TSS 2000-09 når den samlede værdi af selskabets aktier skal opgøres.

7.7.2 Generationsskiftemodel 1+2, Fase 6 – Værdiansættelse af aktierne (TSS 2000-9)

Når markedsværdien af goodwill er opgjort jf. ovenstående afsnit. Udregnes det resterende af aktiernes markedsværdi med udgangspunkt i aktiecirkulæret TSS 2000-9.

Figur 7.5 – Kapitaliseringsfaktor

FORUDSÆTNINGER KAPITALISERINGSFAKTOR	
<i>Entreprenørforretning A/S</i>	
Levetid goodwill, år	7
Kapitalafkastsats	3 %
Rentetillæg jf. cirkulære	8 %
Rente af goodwill	11 %
Kapitaliseringsfaktor	2,63

Kilde: Egen opstilling jf. cirkulære TSS

⁶⁴ (14.268.464 – 2.922.734 = 11.345.730) jf. bilag I, balancen.

⁶⁵ SKM2002.50.LSR, Landsskatterettens kendelse af 21. december 2001, j.nr. 2-1-1867-067

⁶⁶ Ibid.

Værdiansættelsen tager udgangspunkt i Entreprenørforretning A/S' egenkapital pr. 31. december 2023 som er opgjort til 7.020.356 kr.⁶⁷ Herefter korrigeres der ifølge vejledningen i cirkulæret for en række definerede poster, som i denne case omhandler regulering af domicilejendomme, goodwill og disses udskudt skat.

Der korrigeres for ejendomme ved at tilbageføre den regnskabsmæssige værdi af ejendommene, hvilket pr. 31. december 2023 er 2.998.193 kr. jf. Figur 7.6 Denne erstattes i stedet med den seneste kendte offentlige ejendomsvurdering, tillagt

forbedringsudgifter som ikke indgår i den pågældende vurdering.

Den offentlige ejendomsvurdering af selskabets ejendom er 3.500.000 kr., og forskellen mellem disse giver et tillæg i værdien af aktierne på 501.807 kr. før udskudt skat. Formålet med reguleringen er at bygningerne skal indgå til markedsværdi, og den offentlige ejendomsvurdering er det bedste bud hvis ikke alternativt forlægger en mæglervurdering.

Herefter tillægges den ovenfor beregnede goodwill og den dertilhørende udskudte skat på 22%, som nedjusterer værdiansættelsen med 705.147 kr. hvorefter goodwill indgår til 2.500.066 kr. i den endelige opgørelse, som samlet set er illustreret i Figur 7.6.

Den opgjorte handelsværdi af aktierne i Entreprenørforretning A/S er således 9.911.831 kr. inkl. en bogført egenkapital pr. 31. december 2023 på 7.020.356 kr.

Konklusionen på værdiansættelsen er hermed at hvis Frede skal generationsskifte alle sine aktier skal de overdrages til Gustav for knap 10 mio. kr.

Som kort berørt ovenfor kan det konstateres, at størstedelen af handelsværdien af aktierne stammer fra den bogførte egenkapital, hvorfor der vurderes behov for at undersøge mulighederne for at nedbringe denne.

7.7.3 Generationsskifte 1+2, Fase 6 - Indre værdis betydning for generationsskifte

Den indre værdi i Entreprenørforretningen er et udtryk for tidligere års positive resultater som Frede ikke har valgt at udlodde til Fredes Holding ApS. Den frie egenkapital i Entreprenørforretning A/S udgør den opsparing Fredes Holding ApS har i virksomheden og det ville derfor give mening at overføre dele af denne til Fredes Holding ApS for at nedbringe den indre værdi af selskabet og samtidigt give Frede nogle af de frie midler hans hårde arbejde har genereret.

Figur 7.6 – Handelsværdi af selskab

ENTREPRENØRFORRETNING A/S		kr.
Egenkapital		7.020.356
Foreslået udbytte for året		0
Domicilejendomme, bogført værdi tilbageført		-2.998.193
Domicilejendomme, seneste off. vurdering		3.500.000
Udskudt skat, 22 %		-110.398
Goodwill efter SKTST's vejledende regler, 7 års levetid		3.205.212
Udskudt skat heraf, 22 %		-705.147
I alt		9.911.831

Kilde: Egen opstilling jf. cirkulære TSS 2000-09

⁶⁷ Bilag I, balancen

Når man vurderer, hvorledes der i selskabet kan udloddes udbytte, bør det overvejes med udgangspunkt i to betragtninger. Den første betingelse for at udlodde udbytte fra selskab er, at der er frie reserver nok i selskabet til at foretage udlodningen. Ifølge Entreprenørforretning A/S' regnskab bilag I, er der i selskabet frie reserver (overført resultat) på i alt 6.520.356 kr. Frede kan med andre ord udlodde godt 6,5 mio. til Fredes Holding ApS. Det er ikke muligt at udlodde selskabskapitalen på 500.000 kr.⁶⁸.

Den anden overvejelse handler om likviditet. I regnskabet for entreprenørforretningen er der et indestående på 2.922.734 kr. på kassekredit, og en likviditetsgrad "acid-test" på 1,93.

Der er med andre ord ikke likvider nok at udlodde alle de frie reserver. Forskellen af den bogførte værdi og likviditeten skyldes den "friværdi" som findes i både anlægsaktiver og omsætningsaktiver, ikke er afspejlet i likviditeten, da anlægsaktiver ikke indgår i beregning af likviditeten.

I Figuren til højre er der derfor opstillet en oversigt der viser likviditetsgraden i selskabet. I første kolonne er likviditetsgraden opgjort på baggrund af selskabets balance pr. 31. december 2023 og giver samme værdi som beregnet i foregående afsnit.

Figur 7.7 – Entreprenørforretning A/S

HANDELSVÆRDI EFTER UDBYTTE			
Egenkapital	7.020.356	7.020.356	7.020.356
Foreslået udbytte for året	0	-6.520.356	-5.554.453
Domicilejendomme, bogført værdi tilbageført	-2.998.193	-2.998.193	-2.998.193
Domicilejendomme, seneste off. vurdering	3.500.000	3.500.000	3.500.000
Udskudt skat, 22 %	-110.398	-110.398	-110.398
Goodwill efter SKTST's vejledende regler, 7 års levetid	3.205.212	3.205.212	3.205.212
Udskudt skat heraf, 22 %	-705.147	-705.147	-705.147
Handelsværdi efter udbytte	9.911.831	3.391.475	4.357.378
Beregnet likviditetsgrad	1,93	0,66	1,00

Kilde: Egen opstilling jf. cirkulære TSS 2000-09

I anden kolonne er alle frie reserver udloddet. konsekvensen heraf er en likviditetsgrad på 0,66 hvilket vil sige at Gustav i dette tilfælde ville overtage en virksomhed hvor omsætningsaktiverne ikke ville kunne dække de kortfristede gældsforpligtelser. En fair betragtning kunne være at Gustav ikke skal overtage et selskab med en likviditetsgrad under én, hvorfor der i tredje kolonne er beregnet en udlodning der medfører en likviditetsgrad på præcist én. Betragtningen medfører således at virksomhedens kortfristede aktiver kan dække den kortfristede gæld hvorved Gustav overtager en virksomhed med en ligevægt i likviditet. Det foreslåede udbytte er beregnet på baggrund af tallene i bilag II, og uddybes ikke yderligere.

Udlodningen medfører som det fremkommer af Figur 7.7 en én til én nedjustering af værdien af selskabet og ved udlodning af 5.554.453 kr. nedjusteres handelsværdien tilsvarende således at den nye opgjorte handelsværdi nu er opgjort til 4.357.378 kr.

Udlodningen af de frie reserver er omfattet af ABL §4 A, da der er tale om datterselskabsaktier, hvilket betyder at der er tale om skattefrihed på udbytter og avancer imellem Entreprenør-

⁶⁸ WTC Advokaterne, Hvad er reglerne for udlodning af udbytte i kapitalselskaber? <https://wtc-law.dk/hvad-er-reglerne-for-udlodning-af-udbytte-i-kapitalselskaber/>

forretningen A/S og Fredes Holding ApS. Udlodningen har den fordel, at den nedbringer handelsværdien af selskabet, og dermed samtidigt nedbringer kravet til finansiering.

En udlodning af denne størrelse kræver vil kræve en form for finansiering, da selskabet som beskrevet ikke har et indestående der matcher udlodningen, hvorfor udlodningen vil kræve en dialog med Entreprenørforretningens pengeinstitut, da virksomheden ikke tidligere har trukket på kassekreditte jf. casebeskrivelsen i kapitel 6.

Det forudsættes nu at udlodning fra kolonne 3 i Figur 7.7 er foretaget hvorved handelsværdien af Entreprenørforretningen nu udgør de 4.357.378 kr. Det er således denne værdi generationsskiftet mellem Frede og Gustav skal tage udgangspunkt i, og som Gustav nu skal undersøge om han kan og i så fald hvordan, han finansiere det.

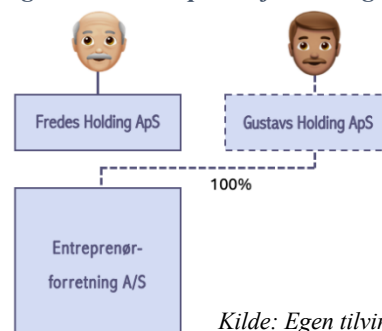
7.7.4 Generationsskiftemodel 1, Fase 7 - Finansiering

Generationsskiftemodel 1 bygger på et generationsskifte hvor Gustav via et nystiftet holdingselskab køber aktierne i driftsselskabet Entreprenørforretning A/S af Fredes Holding ApS, som illustreret i Figur 7.8.

Udgangspunktet for generationsskiftet er den i Fase 6 beregnede værdiansættelse af selskabet, opgjort til 4.357.378 kr.

efter udloddet udbytte, og hvor likviditetsgrad i Entreprenørforretning A/S udgør præcis 1.

Figur 7.8 – Entreprenørforretning A/S

Kilde: Egen tilvirke

Sammensætningen af finansieringen foretages med udgangspunkt i handelsværdien af selskabet og parternes succeskriterier. Fredes vigtigste succeskriterie i henhold til finansiering er at han i privat regi skal have 4 mio. kr. efter skat til at købe et sommerhus og Gustav kan maksimalt låne 85% af overdragelsesværdien. Finanserings- afsnittet anvendes til at klarlægge om begge kriterier kan indfries samtidigt og i så fald hvordan.

Først undersøges muligheden for at Frede kan få sine 4 mio. kr. ud i privatregi. Her tages udgangspunkt i den beholdning af frie midler som står i Fredes Holding ApS som følge af udlodningen fra driftsselskabet. Pengebeholdningen på de 5.554.453 kr. i likvider kan udloddes til Frede privat til max beskatning på 42% som aktieindkomst. Ud over de 4 mio. kr. inkorporeres en gave i overdragelsen, således at Frede og Gustav kan få testet værdiansættelsen via gaveanmeldelsen. Efter skat har Frede 3.221.583 kr. efter skat⁶⁹ Frede mangler nu 928.417 kr.

⁶⁹ 5.554.453 fratrukket 42% aktieskat = 3.221.583, der er ikke taget højde for progressionsgrænsen på 122.000 for gave i 2024.

efter skat (1.600.720 kr. før skat) for at opfylde succeskriteriet på de 4 mio. kr. og gaven til Gustav.

Når generationsskiftet gennemføres, skal Gustav betale Frede de 4.357.378 som er værdiansættelsen af selskabet. Frede når sit succeskriterie på 4 mio. kr. efter skat hvis han alene udlodder 1.600.720 kr. fra Gustav. Frede overdrager de 150.000 i privat regi, og kan herefter låne Gustav de resterende penge til at finansiere en del af generationsskiftet. Frede har mulighed for at låne Gustav 2.756.658 kr. Anbefalingen er at finansiere lånet som et anfordringsgældsbrev, på markedsvilkår mellem Fredes Holding ApS og Gustavs Holding ApS. Der skal beregnes rente på markedsvilkår, men parterne har mulighed for at aftale at Gustav afdrager bankfinansieringen først.

Fordelen ved et anfordringsgældsbrev er, at der ikke skal tages højde for kurs på lånet, da der ligges en opsigelsesfrist på 14 dage for debitor og kreditor, og der er mulighed for rentefrihed, hvis det var mellem fysiske personer, hvilket denne transaktion ikke er. Anfordringsgældsbrev medfører udfordringen, at der skal fastlægges en rente til markedsvilkår, hvilket kan medføre at den grundet tiden bliver høj, da den nuværende diskonto hos Danmarks Nationalbank er på 3,60% pr. 15. september 2023⁷⁰. Gustav har med anfordringsgældsbrevet finansieret 2.756.658 kr. af generationsskiftet svarende til 67% af den samlede overdragelse.

Gustavs Holding ApS skal foretage en forhandling med et pengeinstitut omkring finansiering af lånet på 1.600.720 kr., og den rente som pengeinstituttet og Gustavs Holding ApS kommer til enighed om, er anset for at være på markedsvilkår, hvorfor renten mellem Gustavs Holding ApS og Fredes Holding ApS f.eks. kan matche denne, så længe at de øvrige vilkår for finansieringen er denne samme. Beregninger er illustreret i Figur 7.9.

Det er ikke et krav, at Gustav har stiftet et holdingselskab til at købe aktierne i Entreprenørforretning A/S. Gustav kan overtage aktierne uden et holdings-

Figur 7.9 – Generationsskiftmodel 1, Finansiering

GENERATIONSSKIFTEMODEL 1 - OVERTAGELSE VED HANDEL			
VÆRDIANSÆTTELSE		BERIGTIGELSE	
Værdi af Goodwill jf. TSS 2000-10	3.205.212	Gave	150.000
Indre værdi inkl. korrektioner jf. TSS 2000-9	1.152.166	Sælgerfinansieret gældsbrev	2.756.658
		Bankfinansiering	1.450.720
		Belåningsgrad ekstern finansiering	33%
Handelsværdi i alt	4.357.378		4.357.378

GENERATIONSSKIFTEMODEL 1 - OVERTAGELSE VED HANDEL			
ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR FREDE		ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR GUSTAVS HOLDING APS	
Udlodning til privat		Optagelse af gæld i holdingselskab	
Udlodning fra Fredes Holding ApS til privat	5.554.453	Sælgerfinansieret gældsbrev	2.756.658
Udlodning fra Fredes Holding ApS til privat	1.600.720	Bankfinansiering	1.450.720
Udlodning i alt	7.155.173		4.207.378
Skat, 42%	-3.005.173	GAVEAFGIFT	
		Afgiftsfri gave	148.200
		Afgiftspligtig gave	1.800
		Gaveafgift	-234
Gældsbrev udlånt fra Fredes Holding ApS	2.756.658		
Skat	-3.005.173	Afgift	-234
Modtaget privat	4.150.000		
GAVE INKL. AFGIFT			
Lån og Gave inkl. Afgift til Gustav	150.000		
Udbetalt til privat efter gave	4.000.000		

Kilde: Egen opstilling

⁷⁰ Danmarks Nationalbank, Officielle rentesatser; <https://www.nationalbanken.dk/da/vores-arbejde/stabile-priser- pengepolitik-og-dansk-oekonomi/officielle-rentesatser>

elskab, og eje aktierne i personligt regi, men dette giver en række ulemper, hvorfor der vurderes, at det er mest hensigtsmæssigt, at Gustav stifter et holdingselskab.

Fordelen ved at have et holdingselskab, er direkte afgrænsning af risiko i holdingselskabet, hvorved man kan placere sin opsparing fri for risiko fra driftsselskabet⁷¹. Men den store fordel for Gustav kommer i, at resultaterne og dermed udbytteerne er skattefrie mellem hans holdingselskab og Entreprenørforretning A/S, som holdingselskabet nu ejer 100%⁷². Dette betyder, at Gustav kan afregne skattefrit på gælden til pengeinstituttet og gælds brevet til Fredes Holding ApS. Gustav slipper dermed for at betale op til 42% i skat inden der afdrages på gælden, så han får afdraget restgælden hurtigere end, hvis han ikke havde et holdingselskab. Afslutningsvis ligger der også en fordel i sambeskatningsreglerne i SEL § 31 stk. 1. Denne fordel betyder, at Gustavs Holding ApS og Entreprenørforretning skal afregne skatter sammen, hvor Gustavs Holding ApS er administrationsselskab i sambeskatningen som ultimativt moderselskab. Denne sammenhæng i skattebetaling betyder, at de renteudgifter i Gustavs Holding ApS kan anvendes i sambeskatningen med Entreprenørforretning A/S, så skattebetalingen af resultatet i Entreprenørforretning A/S falder, hvilket også giver en likviditetsmæssig fordel.

Fredes økonomiske succeskriterie indfries da han modtager 4 mio. kr. efter skat via udbyttet fra holdingselskabet. De 4 mio. kr. anvendes som optimeringsfaktor således at Gustav låner det resterende. Denne løsning medfører at Frede skal afregne ca. 3 mio. kr. i skat, men til en relativ gunstig beskatningsprocent.

Frede er hermed helt ude af Entreprenørforretningen og det eneste tilbageblivende for ham er gælds brevet mellem holdingselskaberne som løbende forrentes.

Der er som udgangspunkt ingen direkte økonomiske konsekvenser for Gustav privat, da alt gæld optages i hans nye holdingselskab, og renterne og etableringsgebyrer ikke kommer til at påvirke ham personligt. Dog foreligger der risiko for Gustav, da et pengeinstitut sandsynligvis vil kræve en selvskyldnerkaution på gælden til dem. Gustav kan jf. hans succeskriterier låne 85% af handelsværdien pengeinstituttet, hvilket er 3,70 mio. kr. i dette tilfælde, så der er mulighed for at fordele anderledes, og give Frede flere penge med det samme, hvis det ønskes.

7.7.5 Generationsskiftemodel 2, Fase 6+7 – Værdiansættelse med skattemæssig succession

Generationsskiftemodel 2 omhandler generationsskifte af samme virksomhed med samme værdiansættelse som ovenfor, dog reguleres overdragelsessummen da en del af berigtigelsen finansieres med passivposten som udregnes ved anvendelse af reglerne om skattemæssig succession.

⁷¹ Valg af virksomhedsform – Erik Werlauff s. 79, Werlauff Jura

⁷² Udbytte fra datterselskabsaktier er skattefrie (ejerandel over 10%) jf. ABL § 4 A.

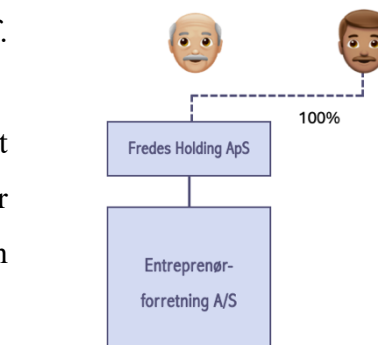
Ved anvendelse af skattemæssig succession, succederes der jf. afsnit 5.10.1 imellem Frede og Gustav i personligt regi, og der foretages således succession i Fredes holdingselskab som illustreres i Figur 7.10. Gustav indgår i den successionsberede kreds, da han jf. Fase 3 af generationsskifteprocesmodellen er defineret som familie, og denne er defineret på baggrund af ABL§34.

Mindstekravet om overdragelse af minimum 1% af selskabet opfyldes da der foretages fuld overdragelse jf. succeskriterierne.

Udgangspunktet for succession i holdingselskaber er at man ikke kan succedere i disse medmindre man overholder virksomhedskravet og sikre sig at der ikke er tale om en pengetank.

I Fredes holdingselskab er der ingen investeringer i værdipapirer, ejendomme eller nogen nævneværdige likvider, da disse forudsat at være udloddet som tidligere beskrevet. Fredes holdingselskab ejer således alene kapitalandele i Entreprenørforretning A/S. Der skal efter konsolideringsreglerne i ABL § 34 stk. 6. 3. pkt., derfor udelukkende foretages pengetanksanalyse af i indtægter og aktiver i Entreprenørforretning A/S .

Resultatet af pengetanksanalysen fremgår af Figur 7.11 og understreger at der er tale om successionsberettiget aktier, da den passive kapitalanbringelse ikke overstiger 50% på nogle af parametrene. Den fulde beregning og det fulde beregningsgrundlag af pengetanksanalysen fremgår af bilag III.

Kilde: Egen tilvirkning

Figur 7.11 – Resultat af pengetanksanalyse

RESULTAT AF PENGETANKSANALYSE	Passivandel
Indtægtskriteriet	0%
Aktivkriteriet på 3 års gennemsnit	19,19%
Aktivkriteriet pr. 31.12.2023	20,80%

Kilde: Egen tilvirkning

På baggrund af ovenstående vurderinger er der hermed tale om successionsberettigede aktier, hvorfor det er muligt at foretage beregning af passivpost.

Der anvendes fiskeret passivpost efter KSL § 33 D, til beregning af det nedslag parterne får i berigtigelsen ved at anvende skattemæssig succession. Beregningen tager udgangspunkt i den avance som ligger på aktierne i Fredes holdingselskab som er opgjort som forskellen mellem anskaffelsessummen og den handelsværdi der blev beregnet med TSS cirkulæret 2000-9. Det giver en skattemæssig avance på 4.232.378 kr. hvilket hermed er beregningsgrundlaget for passivposten.

Figur 7.12 – Opgørelse af passivpost

SUCCESSIONSBERETTIGEDE AKTIER		Sats	Passivpost
Anskaffelsessum	125.000		
Handelsværdi TSS 2000-09	4.357.378		
Avance	4.232.378	22%	931.123

Kilde: Egen tilvirke

Gustav får således et fradrag på 22% af avancen for at overtage den udskudte skat tilsvarende overtager han Fredes anskaffelsessum på aktierne til 125.000 kr.

Passivposten er som det fremkommer af Figur 7.12 beregnet til 991.123 kr. og fungerer som et nedslag i berigelsen således at Gustav alene mangler at finansiere 3.301.255 kr.. Figur 7.13 omtales nærmere i afsnit 7.7.6 da succession som illustreret i generationsskifteprocesmodellen er et led i både værdiansættelse

og finansiering. Succession fungerer teoretisk ved at nedbringe behovet for finansiering. Da værdien af selskabet lempes som

Figur 7.13 – Berigtigelse af generationsskifte med succession

GENERATIONSSKIFTEMODEL 2 - OVERTAGELSE MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	
VÆRDIANSÆTTELSE	BERIGTIGELSE
Successionsberettiget aktie avance	4.232.378
	Passivpost
	Gave
	Sælgerfinansieret gældsbeholdning
	Bankfinansiering
	Belåningsgrad ekstern finansiering
Handelsværdi i alt	4.232.378

Kilde: Egen tilvirkning

komensation for at den yngre generation overtager den udskudte skat.

7.7.6 Generationsskiftemodel 2, Fase 7 - Finansiering

Efter opgørelse af handelsværdien skal finansieringen fastlægges. Som konkluderet ovenfor skal Gustav finde den resterende finansiering af selskabet som udgør 3.301.225 kr.

Når der anvendes en fikseret passivpost efter KSL § 33 D, er det krav, at der skal indgå en gave i forbindelse med overdragelsen. Derfor inkorporeres der et gaveelement i overdragelsen, som også i dette tilfælde er opgjort til 150.000 kr.. Gaven overstiger således det samlede gavebeløb som Fie og Frede kan give Gustav skattefrit, igen for at teste værdiansættelsen, som ovenfor beskrevet. Det er alene den andel af gaven som overstiger 148.200 kr. som Gustav skal afregne afgift af⁷³.

Der findes mange muligheder, når det kommer til at finansiere overdragelse af aktier med skattemæssig succession. Med ud-

gangspunkt i succeskriterierne tages der dog først og fremmest udgangspunkt i at Frede skal have sine 4. mio. kr.. Frede modtager som i førnævnte case et udbytte efter skat på 3.221.583 kr. som illustreret i Figur 7.14. samt handelsværdien af selskabet på

Figur 7.14 – Generationsskiftemodel 2, finansiering

GENERATIONSSKIFTEMODEL 2 - OVERTAGELSE MED SKATTEMÆSSIG SUCCESSION	
ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR FREDE	ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR GUSTAV
Udlodning til privat	Optagelse af gæld
Overført fra berigtigelse	Sælgerfinansieret gældsbeholdning
	Bankfinansiering
Skat, 42%	
Udbytte efter skat	GAVEAFGIFT
	Afgiftsfri gave
	Afgiftspligtig gave
	Gaveafgift
Frede Holding ApS overdrages til Gustav	
Skat	Afgift
Modtaget privat	
GAVE INKL. AFGIFT	
Lån og Gave inkl. Afgift til Gustav	
Udbetalt til privat efter gave	

Kilde: Egen tilvirkning

3.301.255. Frede modtager således 6.522.838 kr. som følge af generationsskiftet. Da han alene

⁷³ Så meget må du give i 2024 - <https://skat.dk/borger/gaver-gevinst-og-legater/gaver-saa-meget-maa-du-give>

har brug for 4 mio. kr. nu og allerede har givet Gustav en gave på 150.000 kr. giver det ham mulighed for at låne Gustav 2.372.838 kr. med anfordringsgældsbev, som den mest fordelagtige finansieringsform da der her frit kan aftales rente og afdragsfrihed. Gustav skal således alene finansiere 778.417 kr. med ekstern finansiering. Det giver som illustreret i Figur 7.13 en belåningsgrad på 24% med ekstern finansiering. Begge parternes succeskriterier er således indfriet ved anvendelse af skattemæssige succession.

En ikke uvæsentlig konsekvens som opstår som følge af succession er at Gustav indtræder i Freds skattemæssige anskaffelsessum på aktierne i holdingselskabet.

Gustavs udskudte skat kan opgøres til 42% af 4.232.378 kr., hvilket er 1.777.598 kr., det betyder, at hvis Gustav likviderer Fredes Holding ApS skal han afregne 1.777.598 kr. i skat, selvom han kun har fået 22% i lempelse – ca. 930.000 kr. Fordelen ved at succedere i et holdingselskab er, at man kan sælge i Entreprenørforretning A/S ud af Fredes Holding ApS i fremtiden, og dermed opbygge sin egen pengetank på baggrund af fordelene med at udskyde skatten.

7.8 Valg af mest vellykket generationsskiftemodel (Entreprenørforretning A/S)

Der er i foregående afsnit foretaget generationsskifte af Entreprenørforretning A/S både ved handel af aktier i Entreprenørforretning

A/S og skattemæssig succession i det overliggende holdingselskab Fredes Holding ApS. Disse generationsskiftemodeller har givet en række overvejelser, når det kommer til at lave en sammenligning af generationsskiftemodellerne. Indlednings-

Figur 7.15 – Generationsskiftemodel 1 vs. 2

GENERATIONSSKIFTEMODEL 1	GENERATIONSSKIFTEMODEL 2
§ Overdragelse hurtigst muligt ☒	§ Overdragelse hurtigst muligt ☒
§ Fuld overdragelse ☒	§ Fuld overdragelse ☒
§ Frede 4 mio. kr. i frie midler ☒	§ Frede 4 mio. kr. i frie midler ☒
§ Gustav belåningsgrad < 85% ☒	§ Gustav belåningsgrad < 85% ☒
§ Mindst mulig risiko hos Gustav ☒	§ Mindst mulig risiko hos Gustav ☒
§ Gældsbev som finansieringskilde ☒	§ Gældsbev som finansieringskilde ☒
§ Begrænset gaveoverdragelse ☒	§ Begrænset gaveoverdragelse ☒
§ Mulighed for job til Frede ☒	§ Mulighed for job til Frede ☒

Kilde: Egen tilvirkning

vis hvis man sammenligner succeskriterierne, opfylder begge generationsskiftemodeller samtlige succeskriterier ved generationsskifte af Entreprenørforretning A/S. Begge generationsskiftemodeller giver en fuld overdragelse, hvor Frede er helt ude af Entreprenørforretningen, og han modtager sine 4 mio. kr. efter skat, så han kan opfylde sine drømme. Der er i begge modeller lagt op til så lidt som muligt i gave mellem parterne. Begge generationsskiftemodeller udnytter muligheden for at udlåne overskudslikviditet mellem parterne. Begge generationsskiftemodeller er lagt op til at overfylde kravet om begrænsning af ekstern finansiering. Begge generationsskiftemodeller er lagt op til at være fair ud fra den ide at Frede modtager overskudslikviditet fra Entreprenørforretning A/S, og samtidigt afregner

skatten heraf, hvilket betyder at Frede får hans opsparing i Entreprenørforretning A/S og afregner den udskudte herpå.

Hvis man alene kigger på hvilken generationsskiftemodel som er ”billigst” her og nu, så skal parterne vælge af succedere i Fredes Holding ApS, da denne overdragelsessum er lavest, og dermed kræver mindst eksterne finansiering.

Succession gør også Fredes provenu ved overdragelsen skattefrit, hvilket reducerer hans skattebetaling betydeligt, når han har modtaget alle midler fra Gustav. Udfordring i denne generationsskiftemodel er, at gælden er placeret i privat regi og Gustav skal således afdrage gælden med beskattede midler. For at afdrage en million kr. skal han tjene 1.724.194 kr.⁷⁴. Dette medfører at udsigten til at blive gældfri for Gustav bliver længere, og likviditeten i det underliggende datterselskab bliver forringet, da der udbetales mere i udbytte til at afdrage på gælden. Hvilket øger presset på Gustav for at øge Entreprenørforretningens resultater og likviditet. Det havde været en stor fordel, hvis Frede ville forære Gustav selskabet som gave, da gældsrevet ville forsvinde mod at afregne gaveafgift af beløbet. Det faktum at Fredes restpro-

venu er skattefrit er på den korte bane ligegyldigt for ham, da han i forvejen er tilfredsstillet med sine 4 mio. kr. Der foreligger ved succession en udskudt skat på holdingselskabet, da Gustav overtager anskaffelsessummen på 125.000 kr., denne kan skubbes mange år ud i fremtiden indtil Gustav engang har solgt Entreprenørforretningen, og dermed har sig egen pengetank formentligt med en betydeligt højere udskudt skat end den han overtog i forbindelse med succession.

Parterne har dog vurderet, at løsningen med overtagelse af aktierne i Entreprenørforretning A/S ved handel er den mest hensigtsmæssige for Gustav, da Frede er tilfredsstillet med hans 4. mio. kr., samt han skal afregne skat af restprovenuet som er tilbageblivende i hans holdingselskab i form af gældsrevet. Frede får også en løbende forretning som han kan udlodde til sig selv privat, og gøre brug af den lave aktieskat på 27% mange år ud i fremtiden. Gustav har også med

Figur 7.16 – Generationsskiftemodel 1 vs. 2

SAMMENLIGNINGSMODEL TIL OVERDRAGELSE AF ENTREPRENØRFORRETNING A/S		
GENERATIONSSKIFTEMODEL	1 - HANDEL	2 - SUCCESSION
Værdiansættelse af virksomhed	4.357.378	4.232.378
FREDES HOLDING APS		
Modtagelse af købesum	4.357.378	
Udlodning til Frede	-1.600.720	
Overskudslikviditet i holding	2.756.658	
Udlån til Gustav	-2.756.658	
Overskudslikviditet i holding efter udlån	0	
FREDES FORHOLD		
Udlodning fra Fredes Holding ApS		
Udlodning, nedbringelse af indre værdi	5.554.453	5.554.453
Udlodning, andel af købesum	1.600.720	0
SKATTEBETALING	-3.005.173	-2.332.870
Modtaget købesum for selskab		4.232.378
Frede modtager privat før gave/lån	4.150.000	7.453.961
Gave	0	-150.000
Udlån	0	-2.372.838
Frede modtager privat	4.150.000	4.931.123
	GUSTAVS HOLDING	GUSTAV PRIVAT
FINANSIERING		
Passivpost		931.123
Gave	150.000	150.000
Sælgerfinansieret gældsrev	2.756.658	2.372.838
Bankfinansiering	1.600.720	778.417
I alt	4.507.378	4.232.378
Belåningsgrad	37%	24%
GAVEAFGIFT	0	-234
Skattemæssig anskaffelsessum	4.357.378	125.000

Kilde: Egen tilvirkning

⁷⁴ 1.000.000/42% i aktieskat = 1.724.194

denne løsning mulighed for at have en oversigt over sine forpligtelser, da alt gæld er i holdingselskabet, og der er ingen eventualforpligtelse som han har overtaget fra Frede – alle forpligtelser er afspejlet i holdingselskabet. Udsigten til at være gældfri for Gustav er også kortere, og der skal ikke afregnes med en masse skat i forbindelse med afdrag på gælden.

7.9 Værdiansættelse af personlig ejet virksomhed (Estvad Entreprenørforretning)

Næst udarbejdes generationsskiftemodellerne i forbindelse med generationsskifte af Estvad Entreprenørforretning. Der vurderes også i dette tilfælde at være to relevante generationsskiftemodeller under forudsætningen af at der er tale om fuld og straks overdragelse, der skelnes således imellem to følgende generationsskiftemodeller.

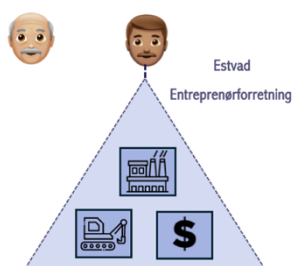
- § Generationsskiftemodel 3 - Overdragelse ved handel
- § Generationsskiftemodel 4 - Overdragelse ved anvendelse af regler om skattemæssig succession

Udgangspunktet for gennemførslen af generationsskiftemodellerne for personligt ejede virksomheder er opbygget på samme måde som selskaber i følgende steps:

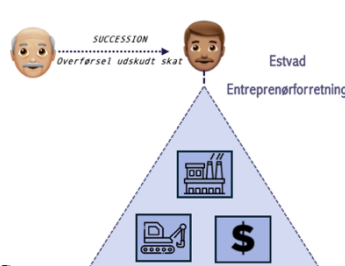
1. Generationsskiftemodel 3 + 4, Fase 6 - Opgørelse af goodwill (TSS 2000-10) – Afsnit 7.9.1
2. Generationsskiftemodel 3 + 4, Fase 6 - Opgørelse af værdi af aktiver og passiver – Afsnit 7.9.2
3. Generationsskiftemodel 3, Fase 7 - Finansiering - Afsnit 7.9.3
2. Generationsskiftemodel 4, Fase 6 + 7 - Værdiansættelse med skattemæssig succession – Afsnit 7.9.4
3. Generationsskiftemodel 4, Fase 7 – Finansiering – Afsnit 7.9.5

Afslutningsvis sammenlignes de to metoder med henblik på at vælge den mest vellykkede generationsskiftemodel. Generationsskiftemodellerne er illustreret i Figur 7.17 og 7.18.

Figur 7.17 – Generationsskiftemodel 3 - Handel

Figur 7.18 – Generationsskiftemodel 4 - Succession

Kilde: Egen opstilling

7.9.1 Generationsskiftemodel 3 + 4, Fase 6 - Opgørelse af goodwill (TSS 2000-10)

Beregning af goodwill for en personligejet virksomhed tager udgangspunkt i samme cirkulære (TSS 2000-10) som selskaber. Der tages udgangspunkt i samme beregningsmodel, men da driftsherreløn er indregnet i selskabers resultatopgørelser og i personlig ejede virksomheder bogføres som en hævning i egenkapitalen, må der i det vægtede resultat tage højde herfor.

Som beskrevet i casebeskrivelsen er Frede siden virksomheden, blev rentabel hvert år blevet aflønnet til topskat. Det korrigerede vægtet resultat er derfor korrigeret med den løn og pension som resultatet havde være forøget med, som følge af at virksomheden var drevet i personligt regi. Beregningen er illustreret i

Figur 7.19. Det vægtede korrigerede resultat beregnes herefter til 2.605.395 kr. i Figur 7.20. Med udgangspunkt i det nye vægtede korrigerede resultat beregnes værdiansættelsen af goodwill. Ved anvendelse af cirkulæret på personligt ejede virksomheder er i cirkulæret taget højde for indregning af driftsherreløn og der foretages en korrektion som illustreret i Figur 7.21. Driftsherrelønnen udregnes som 50% af det vægtede korrigerede resultat, men dog maksimalt 1 mio. kr. hvorfor der fratrækkes 1.mio kr. i beregningen.

Aktiver, kapitalafkastsats og afskrivningsprofilen af goodwill er uændret da virksomheden er den samme. Værdien af goodwill for Estvad Entreprenørforretning udgør således 2.436.075 kr. og indregnes i begge generationsskiftemodeller.

7.9.2 Generationsskiftemodel 3 + 4, Fase 6 - Opgørelse af værdi af aktiver og passiver

Til værdiansættelse af handelsværdien for aktiver og passiver i den personlige ejede virksomhed skal disse jf. projektets teori afsnit indregnes til markedsværdi som led i generationsskiftet.

7.9.2 Generationsskiftemodel 3 + 4, Fase 6 - Opgørelse af værdi af aktiver og passiver

Til værdiansættelse af handelsværdien for aktiver og passiver i den personlige ejede virksomhed skal disse jf. projektets teori afsnit indregnes til markedsværdi som led i generationsskiftet.

Til værdiansættelsen af Estvads entreprenørforretning tages der udgangspunkt i virksomhedens balance som illustreret i Figur 7.22.

Ved overdragelse af en personligejet virksomhed overdrages virksomheden aktiv for aktiv som led i en samlet overdragelse, og det er derfor muligt at udvælge præcist de aktiver og passiver man ønsker at overdrage.

Figur 7.19 – Driftsherreløns betydning for resultatet

Korrektion af driftsherreløn	3. Sidste år 2021	2. Sidste år 2022	Sidste år 2023
Løn til topskat	544.800	552.500	568.900
Am-bidrag	47.374	48.043	49.470
Løn inkl. Am-bidrag	592.174	600.543	618.370
Pensionsindbetaling	100.000	100.000	100.000
Løn i alt til korrektion af resultat	692.174	700.543	718.370
Oprindeligt driftsmæssigt resultat for selskab	1.256.000	2.049.000	1.442.000
Nyt driftsmæssigt resultat før skat	1.948.174	2.749.543	2.160.370

Kilde: Egen opstilling

Figur 7.20 – Vægtet korrigeret resultat

GOODWILL BEREGNINGGRUNDLAG	3. Sidste år 2021	2. Sidste år 2022	Sidste år 2023	
Estvad entreprenørforretning	2021	2022	2023	i alt
Driftsmæssigt resultat før skat	1.948.174	2.749.543	2.160.370	
Reguleringer:				
Finansielle udgifter	325.000	307.000	255.000	
Korrigeret resultat	2.273.174	3.056.543	2.415.370	
Vægtning	1	2	3	6
	2.273.174	6.113.087	7.246.109	15.632.370
Vægtet korrigeret resultat				2.605.395

Kilde: Egen opstilling

Figur 7.21 – Goodwill, Estvad Entreprenørforretning

VÆRDIANSÆTTELSE AF GOODWILL			
Estvad entreprenørforretning			
Vægtet korrigeret resultat			2.605.395
Driftsherreløn			-1.000.000
Vægtet korrigeret resultat efter driftsherreløn			1.605.395
Forrentning af aktiver	11.345.730	6%	-680.744
Rest til forrentning af goodwill			924.651
Kapitaliseringsfaktor		2,63	
Den beregnede goodwill			2.436.075

Kilde: Egen opstilling

Figur 7.22 – Oversigt over aktiver og passiver

FORDELING AF HANDELSVÆRDI	Note	Skatteregnskab	Balance	Handelsværdi
AKTIVER				
Grunde og bygninger	1	727.000	2.998.193	2.975.000
Produktionsanlæg og maskiner		0	4.340.000	0
Driftsmidler	2	466.000	225.828	1.000.000
Råvarer og hjælpematerialer	3	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Debitorer		2.453.297	2.453.297	0
Andre tilgodehavender		78.412	78.412	0
Likvide beholdninger		2.922.734	2.922.734	0
PASSIVER				
Egenkapital i alt		-4.279.709	-7.520.730	0
Gæld til realkredit		-1.250.000	-1.250.000	0
Leasingforpligtelser			-3.130.000	0
Kreditorer		-845.029	-845.029	0
Anden gæld		-1.522.705	-1.522.705	0
Handelsværdi af aktiver				5.225.000
Handelsværdi af goodwill				2.436.075
Handelsværdi i alt				7.661.075

Kilde: Egen opstilling

Da Gustav ønsker at indtræde i hele Fredes virksomhed ønskes der at foretage en overdragelse af de driftsfremmende aktiver i form af fast ejendom, driftsmidler (som ikke er finansieret med leasing) og råvarelager som er en del af den reelle drift.

Der foretages således ikke generationsskifte af debitorer, andre tilgodehavender og likvide beholdninger, kreditorer og anden gæld da det er vedr. Fredes virksomhed og ikke vedrører det CVR-nummer som Gustavs nyopstartede virksomhed skal drives under.

I nogen tilfælde kan man argumentere for at man med fordel kan overdrage prioritetsgæld, i tilfælde af at den tidligere ejer har haft et fordelagtigt lån som den nye generation kan overtage til en favorabel kurs. Der er ingen omstændigheder i denne case, der taler for at Gustav bør overtage Fredes lån. Finansieringsafsnittene gennemgår den øvrige finansieringsforhold.

Leasingaktiver indgår ikke i generationsskiftet, da Frede ikke er ejer af disse aktiver, og således ikke kan overdrage dem. Overdragelsen af disse kræver derfor særskilt forhandling med leasingselskabet, som skal acceptere en debitoroverdragelse.

Værdiansættelse af fast ejendom

Som det illustreres i Figur 7.22 i kolonnen ”Handelsværdi” i er handelsværdien inden goodwill opgjort til 5.225.000 kr. fordelt på fast ejendom, indkøbte driftsmidler og varelager disse er værdiansat til markedsværdi på baggrund af nedenstående beregninger.

Figur 7.23, Note 1 beskriver værdiansættelse af **Figur 7.23 – Handelsværdi af fast ejendom**

fast ejendom som er opgjort efter 1982-cirkuleret som kan anvendes når parterne er indenfor

NOTE 1 - HANDELSVÆRDI AF GRUNDE OG BYGNINGER	
Gældende offentlig ejendomsvurdering	3.500.000
- 15% jf. 1982-cirkulæret	-525.000
Handelsværdi	2.975.000

Kilde: Egen opstilling

BAL §22. Frede har således mulighed for at

overdrage den faste ejendom til offentlig ejendomsvurdering med fradrag af 15% af værdien.

Dette forudsat at der ikke forelægger særlige omstændigheder.

Der foretages ikke mæglervurdering, da parterne ønsker den lavest mulige overdragelsessum.

Der vurderes ikke at være særlige omstændigheder, da man ikke forventer at belåne den faste ejendom højere end 80% af den offentlige ejendomsvurdering og Gustav har en forventning om at beholde ejendommen i mange år.

Værdiansættelse af driftsmidler

Driftsmidler er opgjort til markedsværdi ved hjælp af vurdering af en ekstern vurderingsmand og vurderet til 1.000.000 kr. jf. Figur 7.24. Note 2.

Figur 7.24 – Handelsværdi af driftsmidler

NOTE 2 - HANDELSVÆRDI AF ANDRE ANLÆG, DRIFTSMATERIEL OG INVENTAR	
Vurderet af vurderingsmand	1.000.000
Handelsværdi	1.000.000

Kilde: Egen tilvirkning

Værdiansættelse af varelager

Råvare og hjælpemidler består af råvarer og vurderes at kunne generhverves til samme pris hvorfor værdiansættelsen vurderes at være 1.250.000 kr. jf. Figur 7.25.

Figur 7.25 – Driftsherreløns betydning for resultatet

NOTE 3 - RÅVARE & HJÆLPEMIDLER	
Vurderet af vurderingsmand	1.250.000
Handelsværdi	1.250.000

Kilde: Egen tilvirkning

Handelsværdien af den beregnede goodwill og handelsværdien af de overdragende aktiver giver en samlet handelsværdi på 7.661.075 kr. som er den handelsværdi Frede og Gustav kan generationsskifte den personligt ejet virksomhed til, hvilket fremgår af Figur 7.26

Figur 7.26 – Handelsværdi af aktiver

GENERATIONSSKIFTEMODEL 3 - OVERTAGELSE VED HANDEL	
VÆRDIANSÆTTELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075
Værdiansættelse fast ejendom efter 1982-cirkulære	2.975.000
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000
Handelsværdi i alt	7.661.075

Kilde: Egen tilvirkning

Ophør af virksomhed

I Figur 7.27 er illustreret en opgørelse af de likviditetsmæssige konsekvenser for Frede før skat i forbindelse med ophør af hans virksomhed. Frede modtager 7.661.075 kr. fra Gustav i forbindelse med overdragelse af goodwill, ejendom, driftsmidler og varelager.

Frede beholder det aktiver og passiver som ikke overdrages til Gustav. Hvilket omfatter likvider og tilgodehavender som er opbygget i hans virksomhed herunder 2.922.734 kr. i likvider, 2.453.297 kr. i debitorer og 78.412 kr. i andre tilgodehavender.

Der er forudsat 100% tilbagebetaling fra alle tilgodehavender, og det er dermed Fredes risiko hans tilgodehavender bliver indkrævet. Frede skal som konsekvens af generationsskiftet indfri de gældsposter som er opbygget i hans virksomhed. De er som følger; Kreditforeningslån på 1.250.000 kr., kreditorer på 845.029 kr. og anden gæld på 1.133.581 kr. Samlet efterlader det Frede med 9.886.908 før skat i overskudslikviditet i forbindelse med overdragelse af aktiver til Gustav og ophør af resten af virksomheden.

Figur 7.27 – Overskudslikviditet

OVERSKUDSLIKVIDITET FØR SKAT	
FREDES OVERSKUDSLIKVIDITET	
OPHØR AF VIRKSOMHED	
Betaling fra Gustav	7.661.075
Likvider	2.922.734
Debitor	2.453.297
Tilgodehavender	78.412
Kreditforening	-1.250.000
Kreditorer	-845.029
Anden gæld	-1.133.581
Overskudslikviditet før skat	9.886.908

Kilde: Egen opstilling

Beregningen er før skat, og ved generationsskifte i personligt regi skal man være opmærksom på at overdragelsen medfører en række skattemæssige konsekvenser idet der skal foretages ophørsbeskatning af alle de overdragende aktiver samt opsparet overskud hvis man ophører med at anvende virksomhedsskatteordningen.

Skattemæssige konsekvenser ved salg af fast ejendom

Ved afståelse af fast ejendom udformes en ejendomsavanceopgørelse efter reglerne i ejendomsavancebeskatningsloven. Som det fremkommer af Figur 7.28, er der opgjort en skattepligtig avance på 622.000 kr.

Den skattemæssige opgørelse for salget af ejendommen er opgjort som forskellen mellem salgssummen inkl. handelsomkostninger (opgjort efter 1982 cirkulæret) og den anskaffelsessum (inkl. omkostninger), som Frede har givet for ejendommen inkl. de 10.000 kr. tillæg ejertiden berettiger ham til jf. EBL §5

Figur 7.28 – Ejendomsavanceopgørelse

EBL-OPGØRELSE	
Salgssum inkl. handelsomkostninger	2.975.000
Anskaffelsessum inkl. Handelsomkostninger	-2.123.000
10.000 tillæg	-230.000
Ejendomsavance	622.000

Kilde: Egen opstilling

stk. 1. Dette har medført en avance på 622.000 kr. Avancen beskattes som kapitalindkomst, da Frede ophører sin virksomhedsskatteordningen som led i generationsskiftet⁷⁵.

Genvundne afskrivninger på fast ejendom

Genvundne afskrivninger et udtryk for de afskrivninger som er afskrevet ”for meget” på ejendommen. Genvundne afskrivninger falder til beskatning ved salg af ejendommen, da der ikke er sket en faktisk værdiforringelse jf. ejendomsavanceberegningen. I Figur 7.29 er der foretaget opgørelse af genvundne afskrivninger som illustreret i Figur 7.29 har Frede en nedskreven værdi på 227.000 kr. som overdrages til 1.975.000 kr. (bygningernes forholdsmæssige værdi af den offentlige ejendomsværdi). Alle foretagne afskrivninger på bygningerne falder således til beskatning og indkomsten øges med 1.396.000 kr.

Figur 7.29 – Genvundne afskrivninger

GENVUNDNE AFSKRIVNINGER	
Anskaffelsessum driftsbygning	1.623.000
- Afskrivninger driftsbygning	-1.396.000
Nedskreven værdi	227.000
Salgspris	1.975.000
Fortjeneste	1.748.000
Genvundne afskrivninger	1.396.000

Kilde: Egen opstilling

Skattemæssige konsekvenser ved salg af driftsmiddelsaldo

Den skattemæssige konsekvens ved afhændelse af driftsmidlerne i virksomheden medfører, at der skal ske beskatning af en negativ driftsmiddelsaldo på 534.000. Avancen er opgjort som forskellen mellem den nedskrevne værdi på driftsmiddelsaldoen der er opgjort til 466.000 kr. efter saldoprincippet og salgsprisen på aktiverne som er 1.000.000 kr. Den negative saldo på 534.000 kr. beskattes efter AL § 8. Dette betyder, at hvis der ikke anskaffes driftsmidler som den negative saldo kan modregnes i, skal der beskatning i afståelsesåret eller det følgende indkomstår efter AL § 8. Hvilket ikke er aktuelt da Frede ophører med at drive virksomhed.

Figur 7.30 – Genvundne afskrivninger

GENVUNDNE AFSKRIVNINGER	
Nedskreven værdi	466.000
Salgspris	1.000.000
Fortjeneste på driftsmidler	534.000

Kilde: Egen opstilling

⁷⁵ J.V. C.C.5.2 Virksomhedsordningen. <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948841->

Skattemæssige konsekvenser ved ophør af virksomhedsskatteordningen

For at kunne sammenligne overdragelsen af den personligt ejet virksomhed med overdragelsen i selskab. Må man antage at Frede har gjort brug af virksomhedsskatteordningen til at optimere sin indkomst, således at han af indkomst over topskat alene har betalt den foreløbige virksomhedsskat på 22%. Det forudsættes at

Frede har opsparet alt overskuddet til 22% da det først er i de sidste åringer at Frede for alvor har genereret resultater. I så fald vil Frede have en konto for opsparet overskud efter skat som vil svare til egenkapitalen i Entreprenørforretningen A/S. Konto for opsparet overskud er illustreret i Figur 7.31. Ved ophør af virksomhedsskatteordningen skal der ske beskatning af det opsparet overskud.

Det er for simplificeringens skyld forudsat at Frede hæver løn ud der svarer til topskattegrænsen hvert år således at mellemregningen og hensat til senere hævning er opgjort til 0 kr.

Figur 7.31 – Konto for opsparet overskud

OPSPARET OVERSKUD	
Opsparet overskud før aconto skat	8.974.359
Aconto skat	1.974.359
Fortjeneste på driftsmidler	7.000.000

Kilde: Egen opstilling

7.9.3 Generationsskiftemodel 3, Fase 7 - Finansiering

Figur 7.32 illustrerer den samlede generationsskiftemodel for salg af Estvad Entreprenørforretning. Modellen er opdelt i blokke som hver for sig beskriver et udsnit af generationsskiftet. Der tages udgangspunkt i første kolonne i afsnittet "indkomstopgørelse" som viser de skattemæssige konsekvenser som op-

står for Frede som følge af at virksomhedsskatteordningen ophører. Der er ikke lagt op til at Frede kan opretholde sin virksomhedsskatteordning da det er omfattende, da der er skærpende praksis om anbringelse af passiv virksomhed i virksomhedsskatteordningen⁷⁶.

Dette medfører, at Fredes opsparede overskud på 8.974.359 kr. kommer til fuld beskatning i afståelsesåret. Dog bliver han godskrevet for de 22% i virksomhedsskat som er

Figur 7.32 – Generationsskiftemodel 3, Finansiering

GENERATIONSSKIFTEMODEL 3 - OVERTAGELSE VED HANDEL			
VERDIANSÆTTELSE		BERIGTIGELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075	Sælger finansieret gældsbev	252.413
Værdiansættelse fast ejendom 1982-cirkulære	2.975.000	Bankfinansiering	7.408.662
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000	Belåningsgrad ekstern finansiering	97%
Handelsværdi i alt	7.661.075		7.661.075
GENERATIONSSKIFTEMODEL 3 - OVERTAGELSE VED HANDEL			
ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR FREDE		ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR GUSTAV	
OPHØR AF VIRKSOMHED		OPTAGELSE AF GÆLD I VIRKSOMHED	
Overskudslikviditet ved generationsskifte	9.886.908	Sælger finansieret gældsbev	252.413
		Optagelse af bankgæld generationsskift	7.408.662
		Optagelse af leasinggæld	3.130.000
			10.538.662
INDKOMSTOPGØRELSE		GAVE	
Personlig indkomst		Afgiftsfri gave	148.200
Goodwill	2.436.075	Afgiftspligtig gave	1.800
Genvunde afskrivninger fast ejendom	1.396.000	Gaveafgift	-234
Skattemæssig fortjeneste ved salg af driftsmidler	534.000		
Opsparet overskud	8.974.359		
Personlig indkomst i alt	13.340.434		
Skat effektiv skatteprocent 54%	-7.203.834		
Kapitalindkomst			
EBL	622.000		
Skat effektiv skatteprocent 41%	-255.020		
Acontoskat betalt opsparet overskud	1.974.359		
Tilbageværende i VSO	0		
Skat	-5.484.495	Afgift	-234
Udbetalt til privat før gave	4.402.413		
GAVE INKL. AFGIFT			
Lån el. Gave inkl. Afgift til Gustav	402.413		
Udbetalt til privat efter gave	4.000.000		

Kilde: Egen opstilling

⁷⁶ J.V. C.C.5.2.1 Skattemæssige fordele ved virksomhedsordningen, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176?dq=C.C.5.2.1%20#JURV2024-L.C.C.5.2.1>

betalt aconto i forbindelse med opsparingen gennem årene⁷⁷. De 22% acontoskat godskrives direkte i betalte skatter⁷⁸. Frede skal også beskattes 100% af goodwill, da der ingen anskaffelsessum er på denne, derefter tillægges genvundne afskrivninger på 1.396.000 kr. og skattemæssig fortjeneste på driftsmidler (negativ driftsmiddelsaldo) på 534.000 kr. Samlet set giver det Frede en personlig indkomst på 13.340.434 kr. i afståelsesåret. Derover er der beregnet ejendomsavancen på 622.000 kr. som bliver beskattet som kapitalindkomst, da Frede udtræder af virksomhedsskatteordningen i året. Samlet set har det den betydning, at Frede skal afregne 7.203.834 kr. i skat plus 255.020 kr. i skat af kapitalindkomst. Der er anvendt en effektiv skatteprocent på 54% af personlig indkomst og 41% af kapitalindkomst for at simplificere beregningen. Alt i alt medfører generationsskiftet at, Frede skal afregne en samlet skat på 7.458.854 kr. før acontoskat. Hvilket giver en faktisk skattebetaling som følge af generationsskiftet på 5.484.495 kr.

Frede får som følge af overdragelsen en likviditet på 9.886.908 kr. (Figur 7.27) efter betaling af skatten på de 5.484.495 kr. har Frede således 4.402.413 kr. i overskud, hvilket er nok til at opfylde han succeskriterie på 4 mio. kr. Frede har således mulighed for at låne eller give Gustav differencen mellem 4.000.000 kr. og 4.402.413 kr. hvilket udgør 402.413 kr.

Som tidligere nævnt anbefales det, at en andel af overdragelsen finansieres på gave, således værdiansættelsen gennem gaveanmeldelsen testes. Gaven værdiansættes som i de øvrige generationsskiftemodeller til 150.000 kr. inkl. Afgift.

Gustav skal som følge af gaven betale gaveafgift for beløbet som overstiger det afgiftsfrie beløb hvilket i dette fortsat er 234 kr. Resten af de 402.413 kr. har Frede mulighed for at udlåne, som hermed kan finansiere 252.413 kr. som indgår i berigelsen øverst i kolonne 2 i Figur 7.32.

Gennemførslen af generationsskiftet vil i så fald kræve at Gustav skal finansiere 7.408.662 kr. med ekstern finansiering hvilket udgør 97% af handelsværdien. Denne belåningsgrad er langt over hans maksimale belåningsgrad på 85% jf. hans succeskriterier. Gustav mangler således at kunne finansiere restbeløbet på 1.532.215 kr. som han ikke kan få finansieret af en ekstern långiver. Gustav har ingen nævneværdige private midler som han kan skyde ind i generationsskiftet hvorfor indfrielsen af begge succeskriterier i denne generationsskiftemodel ikke er mulige.

⁷⁷ VSL § 10 st. 3., JV C.C.5.2.10 Overskud og virksomhedsskat, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948909>

⁷⁸ Ibid.

7.9.4 Generationsskiftemodel 4, Fase 6 + 7 - Værdiansættelse m/skattemæssig succession

I generationsskiftemodel 4 anvender Frede og Gustav succession som led i generationsskiftet.

Ved anvendelse af succession opgøres værdien af virksomheden på samme måde som ved generationsskiftemodel 3, og handelsværdien af goodwill og de øvrige aktiver er derfor den samme.

Figur 7.33 – Udgangspunkt for succession

UDGANGSPUNKT FOR GENERATIONSSKIFTE MED SUCCESSION	
VÆRDIANSÆTTELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075
Værdiansættelse fast ejendom efter 1982-cirkulære	2.975.000
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000
Handelsværdi i alt	7.661.075

Kilde: Egen opstilling

Der tages af samme således udgangspunkt i den

samme handelsværdi på 7.661.075 kr. Illustreret i Figur 7.33

Ved overdragelse af en personligt ejet virksomhed overdrager man som bekendt aktiv for aktiv. Frede og Gustav kan således selv bestemme hvilke aktiver Gustav succederer i så længe der er tale om succession berettigede aktiver jf. afsnit 5.10

Beregning af passivpost

Ved anvendelse af succession, må man ligesom i selskabsregi beregne en passivpost, som nedsætter overdragelsværdien, som kompensation for at den nye ejer overtager en udskudt skat på de gældende aktiver, og indtræder i den tidligere ejers anskaffelsessum. Som det fremkom af finansieringen af generationsskiftemodel 3, kunne alle succeskriterier ikke opfyldes ved berigelse af en handelsværdi på 7.661.075.

kr.. Ved anvendelse af succession finansieres en andel af generationsskiftet via passivposten og behovet for finansiering mindskes herved. Der foretages derfor en

Figur 7.34 – Passivpost, alle successionsberettigede aktiver

NOTE 4 - SUCCESSIONSBERETTIGEDE AKTIVER		Sats	Passivpost
Goodwill	2.436.075	30%	730.823
EBL-opgørelse	622.000	30%	186.600
Genvundne afskrivninger grunde og bygninger	1.396.000	30%	418.800
Fortjenste ved afståelse af driftsmidler	534.000	30%	160.200
Opsparet overskud*	8.974.359	21%	1.884.615
I alt	11.526.359		3.381.038

Kilde: Egen opstilling

beregning af passivpost for alle virksomhedens successionsberettigede aktiver/passiver. Disse fremgår af Figur 7.34.

Passivposten beregnes som 30% af avancen på det aktiver som overdrages. Som det fremgår af modellen, er der særlig praksis ved beregning af passivpost på opsparat overskud hvor man skal gøre brug af passivpostprocenter til beregning af passivposten jf. afsnit 5.10.2. Passivposten ved overdragelse af alle successionsberettigede aktiver udgør således 3.381.038 kr.

7.9.5 Generationsskiftemodel 4, Fase 7 – Finansiering

Resultatet af at overdrage med succession er således en nedsættelse af finansieringsgrundlaget med passivposten på 3.381.038 kr. således at overdragelsessummen herefter er opgjort til 4.280.037 kr. som illustreret Figur 7.35.

Figur 7.35 – Handelsværdi ved fuld succession

GENERATIONSSKIFTE MODEL 4A - SUCCESSION I ALLE SUCCESSIONSBERETTIGEDE AKTIVER & PASSIVER	
VÆRDIANSÆTTELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075
Værdiansættelse fast ejendom efter 1982-cirkulære	2.975.000
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000
Passivpost	-3.381.038
Rest til finansiering	4.280.037

Kilde: Egen opstilling

Da der er beregnet fikseret passivpost, er det et krav jf. KSL §33C at der indgår et gaveelement i overdragelsen som fortsat er fastsat til 150.000 kr., af samme årsager som de øvrige generationsskiftmodeller.

Generationsskiftmodellen i Figur 7.36 er optimeret med samme udgangspunkt som de øvrige generationsskiftmodeller. Først er Fre-

des overskudslikviditet opgjort. Den i dette tilfælde opgjort til 6.505.870 kr. hvilket præcis er 3.381.038 kr. mindre

end i generationsskiftmodel 3 da det er konsekvensen af passivposten beregnet i Figur 7.33. Derudover medfører successionen at Gustav indtræder i alt Fredes udskudte skat hvorfor Frede ved overdragelsen ikke skal afregne en krone i skat. Frede har således mulighed for at give/låne Gustav 2.505.870 kr. til finansiering af de 4.280.037 kr. jf. Figur 7.37.

Som det også fremgår af Figur 7.37 forudsættes det at 150.000 kr. af Fredes overskudslikviditet overdrages som gave til Gustav, og det resterende som udlån på sælgerfinansieret gældsbev. Gustav behøver således ikke at optage ret meget ekstern bankfinansiering. Gustav har i denne generationsskiftmodel en belåningsgrad på 41%. Det giver mulighed for at optimere efter det næste succes-kriterie, som er at Gustav skal lide den mindste risiko ved generationsskiftet.

Ulempen ved at Gustav succederer i hele generationsskiftets avance er, at han overtager den udskudte skat som vedrører konto for opsparet overskud. Konto for opsparet overskud er et udtryk for en udskydelse af beskatningen på Fredes drift af virksomheden. Gustav får ikke noget aktiv til gengæld for at indtræde i denne forbindelse, og da han fremadrettet forventer at drive virksomhed med overskud, er der en risiko forbundet med at overtage en så stor udskudt skat, uden at "passivet" bidrager til på sigt at skulle finansiere den. Samtidigt overtager han en mindre anskaffelsessum på de aktiver, som han reelt betaler mere for hvilket påvirker likviditeten fremadrettet, da disse ikke kan afskrives. I generationsskiftmodel 4B vil der således optimeres efter at udnytte Gustavs belåningsgrad på 85% samtidigt med at Frede får sine 4.000.000 kr., i personligt regi, men samtidigt får afregnet så meget af skatten der vedr. hans ejertid som muligt.

Figur 7.36 – Generationsskiftmodel 4A – Fuld succession

GENERATIONSSKIFTE MODEL 4A - SUCCESSION I ALLE SUCCESSIONSBERETTIGEDE AKTIVER & PASSIVER			
VERDIANSÆTTELSE		BERIGTIGELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075	Passivpost	3.381.038
Værdiansættelse fast ejendom efter 1982-cirkulære	2.975.000	Gave	150.000
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000	Sælger finansieret gældsbev	2.355.870
		Bankfinansiering	1.774.167
		Belåningsgrad ekstern finansiering	41%
Værdi til overdragelse	7.661.075		7.661.075

Kilde: Egen opstilling

Figur 7.37 – Generationsskiftmodel 4A – Fuld succession

GENERATIONSSKIFTE MODEL 4A - SUCCESSION I ALLE SUCCESSIONSBERETTIGEDE AKTIVER & PASSIVER			
ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR FREDE		ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR GUSTAV	
OPHØR AF VIRKSOMHED		OPTAGELSE AF GÆLD I VIRKSOMHED	
Overskudslikviditet ved generationsskifte	6.505.870	Sælger finansieret gældsbev	2.355.870
		Optagelse af bankgæld generationsskifte	1.774.167
		Optagelse af leasinggæld	3.130.000
			7.260.037
INDKOMSTOPGØRELSE		GAVEAFGIFT	
Personlig indkomst		OVERTAGER UDSKUDET PÅ FØLGENDE AKTIVER	
Goodwill	0	Goodwill	2.436.075
Genvundne afskrivninger fast ejendom	0	Ejendomsavance	622.000
Skattemæssig fortjeneste ved salg af driftsmidler	0	Genvundne afskrivninger grunde og bygninger	1.396.000
Opsparet overskud	0	Fortjeneste ved afståelse af driftsmidler	534.000
Personlig indkomst i alt	0	Opsparet overskud	8.974.359
Skat effektiv skatteprocent 54%	0		
Kapitalindkomst	0		
EBL	0		
Skat effektiv skatteprocent 41%	0		
A'contoskat betalt opsparet overskud	0		
Tilbageværende i VSO	0		
Skat	0	Afgift	-234
Udbetalt til privat før gave	6.505.870		
GAVE INKL. AFGIFT			
Lån el. Gave inkl. Afgift til Gustav	2.505.870		
Udbetalt til privat efter gave	4.000.000		

Kilde: Egen opstilling

Generationsskiftemodel 4B vil efter forskellige optimeringssammensætninger udarbejdes således at der alene succederes i goodwill og fortjeneste på salg af driftsmidler. Frede skal således ved generationsskiftet, afståelsesbeskattes af fast ejendom og konto for opsparet overskud. Opsparet overskud er det successionsberettigede aktiv/passiv Gustav helst vil undgå at overtage, da der her er tale om overdragelse af et passiv uden et tilhørende aktiv⁷⁹. Konto for opsparet overskud er dermed en forpligtelse der overtages, men som til gengæld heller ikke bidrager til at fremme driften i fremtiden.

Passivposten reguleres således at den alene be-
regnes på de aktiver som successionen foretages
i. I Figur 7.38 fremgår passivposten ved suc-
cession i goodwill og fortjeneste på driftsmidler.

Figur 7.38 – Passivpost ved delvis succession

GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B - PASSIVPOST	Avance	Sats	Passivpost
Goodwill	2.436.075	30%	730.823
Fortjeneste ved afståelse af driftsmidler	534.000	30%	160.200
I alt	534.000		891.023

Kilde: Egen opstilling

I Figur 7.39 er udarbejdet en konsekvensberegning af generationsskiftemodel 4B.

Ved kun at succedere i goodwill og fortjeneste ved salg af driftsmidler er værdiansættelsen fortsat den samme men overdragelsessummen er efter passivpost nu opgjort til 6.770.053 kr.

Denne justering medfører at Frede har en overskudslikviditet før skat på 8.995.886. kr. Da der ikke succederes i fast ejendom og konto for opsparet overskud falder disse til beskatning i Fredes indkomstopgørelse hvorfor han opnår en aktuel skattebetaling på 3.880.655 kr. Efter skat har Frede således en overskudslikviditet på 5.115.231 kr. hvilket gør det muligt for ham at låne/give Gustav 1.115.231 kr. Fordelingen heraf bliver foretaget på baggrund af samme overvejelser som de øvrige generationsskiftemodeller og fordeles som 150.000 kr. i gave og 965.231 kr. i lån.

Gustav skal således finansiere differencen imellem handelsprisen og gave/lån fra Frede hvilket giver en belåningsgrad på 84%. Gustav slipper med en gaveafgift på 234 som skal betales.

Figur 7.39 – Generationsskiftemodel 4B, delvis succession

GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B - DELVIS ANVENDELSE AF SUCCESSION			
VÆRDIANSÆTTELSE		BERIGTIGELSE	
Goodwill jf. TSS 2000-10	2.436.075	Passivpost	891.023
Værdiansættelse fast ejendom efter 1982-cirkulære	2.975.000	Gave	150.000
Værdiansættelse øvrige aktiver til markedsværdi	2.250.000	Sælger finansieret gældsbev	965.231
		Bankfinansiering	5.654.822
Succession		Belåningsgrad ekstern finansiering	84%
Værdi til overdragelse	7.661.075	Afgift	7.661.075
GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B - DELVIS ANVENDELSE AF SUCCESSION			
ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR FREDE		ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR GUSTAV	
OPHØR AF VIRKSOMHED		OPTAGELSE AF GÆLD I VIRKSOMHED	
Overskudslikviditet ved generationskifte	8.995.886	Sælger finansieret gældsbev	965.231
		Optagelse af bankgæld generationskifte	5.654.822
		Optagelse af leasinggæld	3.130.000
			8.784.822
INDKOMSTOPGØRELSE		GAVEAFGIFT	
Personlig indkomst		Afgiftsfrt gave	148.200
Genvundne afskrivninger fast ejendom	1.396.000	Afgiftspligtig gave	1.800
Opsparet overskud	8.974.359	Gaveafgift	-234
Personlig indkomst i alt	10.370.359		
Skat effektiv skatteprocent 54%	-5.599.994		
Kapitalindkomst			
EBL	622.000		
Skat effektiv skatteprocent 41%	-255.020		
Acontoskat betalt opsparet overskud	1.974.359		
Tilbageværende i VSO	0		
Skat	-3.880.655		
Udbetalt til privat for gave	5.115.231		
GAVE INKL. AFGIFT			
Gave inkl. Afgift til Gustav	1.115.231		
Udbetalt til privat efter gave	4.000.000		

Kilde: Egen opstilling

⁷⁹ C.C.5.2.13.8 Overtagelse af konto for opsparet overskud (Succession), <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948920>

Gennemførslen af generationsskifte-modellerne er hermed foretaget, og tager man udgangspunkt i sidste generations-skiftemodel ”overtager” Gustav en virksomhed med en balance som illustreret i Figur 7.40

Hvor det fremgår hvordan den skat-

temæssige anskaffelsessum svarer til Fredes på de aktiver Gustav har overtaget med succession.

Figur 7.40 – Gustavs balance efter generationsskiftemodel 4B

BØJNINGSBALANCE GUSTAV					
AKTIVER	Ansprøgt	Skatteregnskab	PASSIVER	Ansprøgt	Skatteregnskab
IMMATERIELLE ANLÆGSAKTIVER			EGENKAPITAL		
Goodwill	2.436.075	0	Egenkapital i alt	1.041.023	-963.822
Immaterielle anlægsaktiver i alt	2.436.075	0		1.041.023	-963.822
ANLÆGSAKTIVER			GÆLDSFORPLIGTELSE		
Grunde og bygninger	2.975.000	2.975.000	Gæld til realkredit	2.380.000	2.380.000
Produktionsanlæg og maskiner	3.130.000	0	Leasingforpligtelser	3.130.000	0
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	1.000.000	466.000	Gældsbeholdninger	965.231	0
Anlægsaktiver i alt	7.105.000	3.441.000	Langfristet gæld i alt	6.475.231	2.380.000
OMSÆTNINGSAKTIVER			Kassekredit	3.274.822	3.274.822
Råvarer og hjælpematerialer	1.250.000	1.250.000	Kortfristede gældsforpligtelser i alt	3.274.822	3.274.822
Omsætningsaktiver i alt	1.250.000	1.250.000			
Alt i alt	10.791.075	4.691.000	Passiver i alt	10.791.075	4.691.000

Kilde: Egen opstilling

7.10 Valg af mest vellykkede generationsskiftemodel (Estvad Entreprenørforretning)

Nærværende afsnit er en komparativ analyse mellem de tre generationsskiftemodeller som er gennemgået i forbindelse med generationsskifte af den personligt ejede virksomhed. Formålet er at sammenholde generationsskiftemodellerne og ligesom ved selskabsdelen udvælge den mest vellykkede model, som skal indgå i en komparativ analyse i kapitel 8.

Indledningsvis tages der udgangspunkt i hvilke af generationsskiftemodellerne der opfylder alle succeskriterierne og dernæst hvilke der opfylder dem bedst.

Figur 7.41 – Gustavs balance efter generationsskiftemodel 4B

GENERATIONSSKIFTEMODEL 3	GENERATIONSSKIFTEMODEL 4A	GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B
§ Overdragelse hurtigst muligt ☒	§ Overdragelse hurtigst muligt ☒	§ Overdragelse hurtigst muligt ☒
§ Fuld overdragelse ☒	§ Fuld overdragelse ☒	§ Fuld overdragelse ☒
§ Frede 4 mio. kr. i frie midler ☒	§ Frede 4 mio. kr. i frie midler ☒	§ Frede 4 mio. kr. i frie midler ☒
§ Gustav belåningsgrad < 85% ☐	§ Gustav belåningsgrad < 85% ☒	§ Gustav belåningsgrad < 85% ☒
§ Mindst mulig risiko hos Gustav ☐	§ Mindst mulig risiko hos Gustav ☒	§ Mindst mulig risiko hos Gustav ☒
§ Gældsbeholdninger som finansieringskilde ☒	§ Gældsbeholdninger som finansieringskilde ☒	§ Gældsbeholdninger som finansieringskilde ☒
§ Begrænset gaveoverdragelse ☒	§ Begrænset gaveoverdragelse ☒	§ Begrænset gaveoverdragelse ☒
§ Mulighed for job til Frede ☒	§ Mulighed for job til Frede ☒	§ Mulighed for job til Frede ☒

Kilde: Egen opstilling

Som det fremgår af Figur 7.41 opfylder generationsskiftemodel 3 ikke succeskriterierne for at Frede kan få hans 4 mio. kr. samtidigt med at Gustav kan opnå en samlet belåningsgrad på under 85%. Der foretages derfor indledningsvis et fravalg af denne generationsskiftemodel. Kunne man have løst finansieringsproblematikken ved at Gustav selv havde haft penge eller at Grethe kunne give ham differencen, havde denne løsning i midlertidigt været at foretrække for Gustav, da man i så fald havde overtaget så lidt af Fredes skat som muligt.

Spørgsmålet er således hvilken af de to øvrige generationsskiftemodeller (4A og 4B) der er den mest vellykkede generationsskiftemodel. I Figur 7.42 er der opstillet en oversigt over konsekvenserne af hver af generationsskiftemodellerne.

Umiddelbart ser fuld succession ud til at være den mest fordelagtige løsning da man her opnår den laveste overdragelsessum, den laveste beskatning hos Frede og den laveste belåningsgrad hos Gustav. Til gengæld skal man være opmærksom på at Gustav ved fuld succession overtager skatteforpligtelsen på alle de aktiver han succederer i samtidigt med han overtager den anskaffelsessum som Frede i sin tid har anskaffet dem til. Ved valg af generationsskiftemodel 4B afstår Frede ejendommen og konto for opsparet overskud hvilket resulterer i at Frede skal betale skat på knap 4 mio. kr.

Til gengæld kan Frede ved generationsskiftemodel 4B udlåne Gustav mindre en lavere overskudslikviditet. Fordelen ved ikke at succedere i konto for opsparet overskud er at Gustav ikke skal

gå med en skattebyrde der alene vedr. Fredes ejertid og som alene vedrører ham. Han får ikke et tilhørende aktiv der kan bidrage til hans fortsatte drift men alene en skattebyrde. Gustav ville hvis det var muligt gerne købe goodwill frem for ejendommen, men da goodwill beskattes som personlig indkomst og derved kræver en større skattebetaling hos Frede kan han lige akkurat ikke vælge at købe denne da finansieringen i så fald udgør 89%. (I den virkelige verden havde man formentligt løst denne udfordring på anden vis (men da der tages udgangspunkt i en case, opretholdes denne). Årsagen til at man hellere vil købe goodwill end driftsbygninger er at man kan afskrive denne over 7 år og dermed få den største likviditetsmæssige effekt af denne⁸⁰. Da Gustav forventer at opretholde de store resultater og dermed opspare overskud er det alene de 22% af forskellen mellem afskrivningerne på goodwill og driftsbygningerne som vil ramme likviditeten.

Ved at købe bygningerne skal Gustav låne knap 4. mio. kr. til gengæld skal han ikke bekymre sig om at have en stor konto for opsparet overskud der kommer til at følge ham i mange år og vil blive større i takt med at virksomheden udvikler sig yderligere. Købet af ejendommen vil

Figur 7.42 – Sammenligning af 4A & 4B

SAMMENLIGNINGSMODEL TIL OVERDRAGELSE AF ESTVAD ENTREPRENØRFORRETNING		
GENERATIONSSKIFTEMODEL	4A - FULD SUCCESSION	4B - DELVIS SUCCESSION
Værdiansættelse af virksomhed	7.661.075	7.661.075
FREDES FORHOLD		
Overskudslikviditet	6.505.870	8.995.886
Personlig indkomst	0	10.370.359
Kapital indkomst	0	622.000
SKATTEBETALING	0	-3.880.655
Overskudslikviditet efter skat	6.505.870	5.115.231
Gave	-150.000	-150.000
Udlån	-2.355.870	-965.231
Frede modtager privat	4.000.000	4.000.000
GUSTAVS FORHOLD		
FINANSIERING		
Passivpost	3.381.038	891.023
Gave	150.000	150.000
Sælgerfinansieret gældsbev	2.355.870	965.231
Bankfinansiering	1.774.167	5.654.822
Debitorskift leasinggæld	3.130.000	3.130.000
Belåningsgrad	41%	84%
GAVEAFGIFT	-234	-234
OVERTAGET UDSKUDT SKAT		
Goodwill	2.436.075	2.436.075
Ejendomsavance	622.000	0
Genvunde afskrivninger byg.	1.396.000	0
Fortjeneste driftsmidler	534.000	534.000
Konto for opsparet overskud	8.974.359	0
I alt	13.962.434	2.970.075
AFSKRIVNINGSGRUNDLAG		
Goodwill	0	0
Grunde og bygninger	227.000	2.975.000
Driftsmidler	466.000	466.000

Kilde: Egen opstilling

⁸⁰ SKM2002.50.LSR, Landsskatterettens kendelse af 21. december 2001, j.nr. 2-1-1867-067

endvidere medføre at Gustav på den lange bane formentligt kommer til at stå med en mindre avance og ikke skal bekymre sig om genvundne afskrivninger. Man skal dog være opmærksom på at hvis man sælger ejendommen med tab er der tale om kildeartsbegrænset tab som alene kan modregnes i anden positiv ejendomsavance. Goodwill forventes at blive større med tiden hvorfor den på sigt bliver genbeskattet.

Efter gennemgangen af generationsskiftemodellerne har Gustav og Frede valgt at gå med generationsskiftemodel 4B. Denne generationsskiftemodel medfører at Gustav skal låne flest penge eksternt, men Gustav vil til gengæld have et større overblik over sine forpligtelser, da den udskudte skat som han har overtaget er begrænset, hvorfor størstedelen af finansieringen ligger eksternt, hvilket er nemt at forholde sig til.

Kapitel 8 – Sammenligning af generationsskiftemodeller

Nærværende kapitel har til formål at foretage en komparativ analyse af de generationskiftemodeller som Gustav og Frede har valgt for hver af ejerformerne i foregående kapitel. Formålet er at karakterisere hvilke forskelle (fordele/ulemper) ejerformerne og generationskiftemodellerne har, og hvad de hver især kan bidrage med til generationsskiftet. Disse overvejelser munder ud en beslutning om hvilken ejerform og generationsskiftemodel der er mest hensigtsmæssig at gennemføre for Frede og Gustav på baggrund af deres succeskriterier, forudsat at de skal vælge.

Ved sammenligningen af de to generationskiftemodeller, skal man være opmærksom på at man ikke direkte kan sammenligne tallene i Figur 8.1, for selv om der er foretaget generationsskifte af den samme virksomhed er udfaldet af generationsskifterne ikke helt det samme. I Generationsskifte model 1 overdrages en samlet virksomhed af både aktiver og passiver i form af aktier. Hvor man ved generationsskifte i personligt regi alene overtager en række aktiver som tilsammen udgør værdiansættelsen af virksomheden, og dermed danner grundlaget for berigtigelsen. I Figur 8.1 kan man se generationsskiftemodellerne overfor hinanden.

Figur 8.1 Sml. af Generationsskiftemodellel1 & 4B

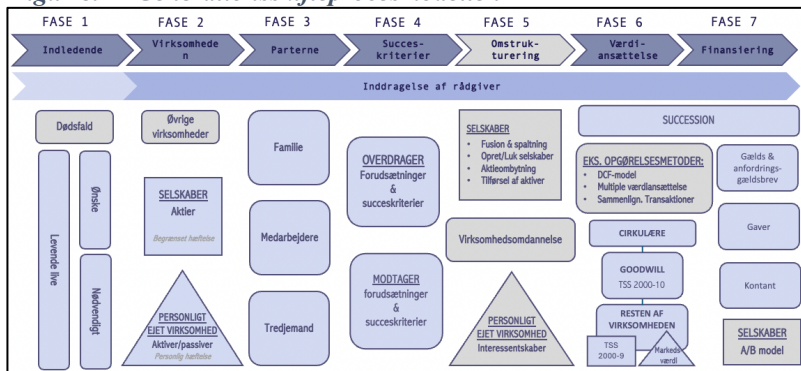
SAMMENLIGNINGSMODEL TIL OVERDRAGELSE		
VIKRSOMHED	ENTREPRENØR-FORTEYNING A/S	ESTVAD ENTREPRENØR-FORRETNING
GENERATIONSSKIFTEMODEL	1- HANDEL	4B - DELVIS SUCCESSION
Værdiansættelse af virksomhed	4.357.378	7.661.075
FREDES HOLDING APS		
Modtagelse af købesum	4.357.378	
Udlodning til Frede	-1.600.720	
Overskudslikviditet i holding	2.756.658	
Udlån til Gustav	-2.756.658	
Overskudslikviditet i holding efter udlån	0	
FREDES FORHOLD		
Overskudslikviditet		8.995.886
Indkomst uanset type	7.155.173	10.992.359
Skat i alt	-3.005.173	-3.880.655
Modtaget privat i alt efter skat	4.150.000	5.115.231
Gave	0	-150.000
Udlån	0	-965.231
Frede modtager privat	4.150.000	4.000.000
GUSTAVS HOLDING APS		
GUSTAV PRIVAT		
FINANSIERING		
Gave	150.000	150.000
Sælgerfinansieret gældsbev	2.756.658	965.231
Bankfinansiering	1.600.720	5.654.822
I alt	4.507.378	6.770.053
Belåningsgrad	37%	74%
GAVEAFGIFT	0	-234
OVERTAGET UDSKUDT SKAT		
Goodwill		2.436.075
Fortjeneste driftsmidler		534.000
I alt		2.970.075
AFSKRIVNINGSGRUNDLAG		
Grunde og bygninger		2.975.000
Driftsmidler		466.000

Kilde: Egen opstilling

Sammenligningen af de to generationsskiftemodeller vil tage udgangspunkt i generationsskifteprocesmodellen. Modellen er som beskrevet i det indledende afsnit i kapitel 5 udarbejdet således at formerne på figurerne i modellen er bestemt ud fra hvilken virksomhedsform de vedrører. En komparativ analyse af de to generationsskiftemodeller vil derfor tage udgangspunkt i forskellene i generationsskifteprocesmodellen, da de tilsammen udgør forskellen på de to generationsskiftemodeller.

Som det fremgår af Figur 8.2 tager Fase 1, Fase 3 og Fase 4 udgangspunkt i forhold som behandles ens uanset om der er tale om generationsskifte af et selskab eller en personligt ejet virksomhed, og inddrages

Figur 8.2 - Generationsskifteprocesmodellen

Kilde: Egen opstilling

derfor ikke i den komparative analyse.

Fase 4, er faseren hvor parternes succeskriterier fastsættes, og danner således grundlaget for optimeringerne i generationsskiftemodellerne. I kapitel 7 blev det i midlertidigt fastlagt at begge af de valgte generationsskiftemodeller opfylder alle succeskriterierne, ud fra mulighederne i de respektive love. Spørgsmålet er nu, hvilken af modellerne som opfylder dem mest, og dermed udgør det mest vellykkede generationsskifte.

Fase 2 - Virksomheden

Som beskrevet ovenfor er en helt grundlæggende forskel ved generationsskifterne at det ikke er den samme virksomhed Gustav ender ud med efter generationsskiftet er gennemført. Ved generationsskiftemodel 1, foretages der overdragelse af hele driftsselskabet som overdrages imellem to selskaber. Gustav overtager derfor ved generationsskiftemodel 1 alle tilgodehavender og gældsposter som Frede har optaget i selskabet. Det kan have en række fordele og ulemper da Gustav indtræder i selskabets aftaler og forpligtelser. I Generationsskiftemodel 4B overtager Gustav alene de aktiver som driften fremadrettet skal drives på baggrund af. Frede har således selv ansvaret for at indkræve og indfri alle hans mellemværende. En meget væsentlig overvejelse i denne fase er ligeledes de respektive virksomhedsformers hæftelser. I selskabsregi er der tale om begrænset hæftelse, hvor Gustav ved at drive virksomhed i personligt regi hæfter med alt han ejer og har.

Fase 5 - Omstrukturering

I disse generationsskiftemodeller er inddragelsen af omstruktureringsmulighederne jf. succeskriterierne irrelevante, og anvendes derfor heller ikke. Det er imidlertid relevant at understrege at mulighederne for at anvende omstruktureringsmulighederne også følger Gustav over i driften af hans virksomhed. Omstruktureringsmulighederne for selskab er bredere og mindre risikofyldte end ved den personligt ejet virksomhed. Til gengæld ligger det i omstrukturingsmulighederne for den personligt ejet virksomhed at der kan foretages virksomhedsomdannelse.

Fase 6 – Værdiansættelse

Sammenligningen af værdiansættelsen opdeles i stepsene som generationsskifterne udarbejdes efter:

- § Værdiansættelse af goodwill
- § Værdiansættelse af aktier/anparter vs. aktiver/passiver
- § Skattemæssig succession
- § Skattemæssige konsekvenser ved overdragelsen

Som beskrevet i henholdsvis afsnit 5.7.1 er der forskel i den beregnede goodwill og placeringen af denne i forbindelse med overdragelse af virksomhederne jf. TSS 2000-10. I selskabet er ejerens løn bogført i resultatopgørelsen, og påvirker resultatet negativt, og i den personligt ejede virksomhed er denne bogført i egenkapitalen som en hævning. Der forekommer i denne case en forskel på beregning af goodwill jf. generationsskifteprocesmodellens Fase 6, da man efter TSS 2000-10 skal tage højde for driftsherreløn. Fredes løn er i selskabet til topskattegrænsen, plus 100.000 kr. i pension, hvilket det ligeledes er i den personligt ejede virksomhed hvor den er med som hævning. Dette medfører, at der i den personligt ejede virksomhed gives et større nedslag for driftsherreløn, da der efter cirkulæret skal gives et nedslag i værdien på mindst 250.000, max 1.000.000 eller 50% af resultatet, og grundet størrelsen på det korrigerede vægtede resultat gives der nedslag i beregningen efter TSS 2000-10 på 1.000.000 kr. Det betyder, at goodwill for den personligt ejede virksomhed bliver lavere, da der gives et større nedslag for indehaverens løn end den faktiske løn. Goodwill i den personligt ejede virksomhed er et udtryk for værdien af kundekartotek, know-how, forretningsforbindelser mv. og i selskabet er der tale om det samme, men værdien placeres anderledes. I værdiansættelse af aktierne ligger goodwill indregnet i den beregnede handelsværdi af aktierne som anskaffelsessum i Gustavs Holding ApS, og i den personligt ejede virksomhed er det et aktiv som overdrages som et selvstændigt aktiv, hvor er i løsningen med delvis succession succederes i dette aktiv.

Ved værdiansættelsen af aktier/anparten og aktiver/passiver er den grundlæggende forskel at man ved værdiansættelsen af aktier kan fastlægge værdien på baggrund af et cirkulære der tager udgangspunkt i selskabets indre værdi. Denne korrigeres med værdien af fast ejendom samt udskudt skat på disse og goodwill. I den personligt ejet virksomhed kan man alene på den faste ejendom anvende cirkulære til værdiansættelsen (1982-cirkulære). Det er samme regulering som foretages i selskabet, her har man dog ikke muligheden for at beregne et nedslag på 15%, hvilket principielt sænker værdiansættelsen af virksomheden. Øvrige aktiver/passiver fastsættes ved den personligt ejet virksomhed til markedsværdi og indregnes højere med forskellen imellem den bogførte værdi og markedsprisen, og indregnes i værdiansættelsen dermed til en højere værdiansættelse.

Skattemæssig succession behandles i bund og grund på samme måde i begge virksomhedsformerne. Der succederes alene i generationsskiftemodel 4B hvilket medfører at Gustav overtager den udskudte skat der følger de pågældende aktiver (fortjeneste på driftsmidler og goodwill). Ved anvendelse af skattemæssig succession i generationsskiftemodel 4 finansiere passivpostens værdi en andel af berigtigelsen. En fordel ved skattemæssig succession i en personligt ejet virksomhed er, at man selv kan udvælge de aktiver man ønsker at succedere i, så længe der er tale om successionsberettigede aktiver.

Goodwill kan dermed ikke afskrives i nogen af løsningsforslagene, da de i generationsskiftemodel 1 indregnes i aktierne på driftsselskabet der ligger i Gustavs holdingselskab og i den personligt ejet virksomhed medtages til en anskaffelsessum på 0 kr. Det samme gør sig også gældende for driftsmidler. Ved selskab overtages disse til værdien af driftsmiddelsaldoen. Det samme gør sig gældende i personligt regi, da man succederer i denne.

Den sidste store forskel som opstår som følge af generationsskiftet er de skattemæssige forskelle som er på de to virksomhedsformer.

Ved afståelse af enkeltstående aktiver, skal der foretages beskatning hos overdrageren af de pågældende avancer og eventuelle genvundne afskrivninger. Her opstår den største forskel imellem, da der i generationsskiftemodel 4B, hvor ejendommen er handlet, og Gustav dermed opnår et nyt afskrivningsgrundlag, her indgår bygningen til den offentlige ejendomsværdi -15% Dette gælder ikke for ejendommen i Entreprenørforretning A/S, da denne har samme ejer som tidligere, nemlig driftsselskabet.

Dertil kommer der i generationsskiftemodel 4B beskatning af konto for opsparet overskud, avancer og genvundne afskrivninger hvilket i dette tilfælde medfører, at der skal en afståelsesbeskatning, hvilket ikke forekommer i generationsskiftemodel 1.

Fase 7 - Finansiering

Finansieringen adskiller sig først og fremmest ved at der er tale om finansiering af to forskellige typer af virksomhed. Finansieringen af selskab er lettere da en del af virksomheden allerede er finansieret (der foreligger gæld i selskabet) og med at man overtager aktiverne med de tilhørende passiver i selskabsløsningen.

Næste forskel er sammensætningen af finansieringen, og dermed også hvem som løber risikoen på finansieringen jf. Fase 7 af generationsskifteprocesmodellen. I forbindelse med overdragelse af den personlige ejede virksomhed er det Gustav som privat har stiftet gæld, og han hæfter dermed for alt gæld inklusive gældsrevet til Frede. I selskabsregi er det nemmere at indkapsle gælden i hvert selskab via den begrænsede hæftelse i selskaberne. Hvis man kigger på gælden i Entreprenørforretning A/S består denne af realkreditgæld, sikret via pantebrev i selskabets ejendom, samt en kassekredit sikret via f.eks. virksomhedspant (flydende pant) med pant i varelager, tilgodehavender, driftsmidler mv., så Gustav løber dermed ingen økonomisk risiko på gælden i Entreprenørforretning A/S. Gælden i Gustavs Holding ApS adskiller sig ved, da der skal stiftes en kassekredit hos et pengeinstitut og et gældsrevet til Fredes Holding ApS. Fredes Holding ApS står som udgangspunkt som simpel kreditor i Gustavs Holding ApS, medmindre der gives pant i aktierne i Entreprenørforretning A/S, så har Fredes Holding ApS en sikkerhed, men hvis Entreprenørforretning A/S alligevel går konkurs, er dette ligegyldigt. Bankgælden i Gustavs Holding ApS kan også sikres ved et pant i aktierne i Entreprenørforretning A/S, men det vurderes, at en bank også vil kræve en som for selvskyldnerkaution hos Gustav privat for denne. Dette betyder samlet set, at Gustav personligt kun hæfter for ca. 1,6 mio. kr. i selskabskonstruktionen mod ca. 5,65 mio. kr. i bankfinansiering, og 965 t.kr. i gældsrevet til Frede i overdragelse af den personlige virksomhed, plus det faktum, at han har succederet i goodwill og driftsmidler, hvor han har overtaget den udskudte skat. Den økonomiske risiko for Gustav er dermed langt lavere i løsningsforslaget med handel af aktier i Entreprenørforretning A/S, end ved overdragelse af den personligt ejede virksomhed med delvis succession.

Der er med udgangspunkt i ovenstående overvejelser udarbejdet en model med fordele og ulemper ved hver af generationsskiftemodellerne:

Figur 8.2 – Fordele og ulemper ved generationsskiftemodellerne 1 & 4B

GENERATIONSSKIFTEMODEL 1	GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B
FORDELE	FORDELE
§ Begrænset hæftelse	§ Starter fra bunden
§ Skattefrit udbytte mellem selskaber / skattefrie avancer	§ Overtager ikke tidligere ejers forpligtelser
§ Overtager tidligere ejers aftaler	§ Nyt afskrivningsgrundlag købte aktiver
§ Udvide forretningen med lavere risiko (flere selskaber)	§ Mulighed for til-/fravalg af aktiver/passiver
§ Den nye generation overtager ingen udskudt skat	§ Højere fradragsværdi af renteudgifter
§ Krav til mindre finansiering	§ Disponering af personlig indkomst
§ Lavere værdiansættelse	
§ Renteudgifter i sambeskatning	
§ Mulighed pengetank og udskydelse af skatten	
ULEMPER	ULEMPER
§ Anskaffelsessum på aktier er ikke afskrivningsberettigede	§ Personlig hæftelse
§ Overtager tidligere ejers forpligtelser	§ Mindre mulighed for at udvide forretningen
§ Afskrivningsgrundlag på aktiver videreføres	§ Afståelsesbeskatning hos den ældre generation
§ Ingen mulighed for til-/fravalg af aktiver/passiver	§ Den yngre generations overtager udskudt skat
	§ Hævninger indkomstbeskattes
	§ Overtager ikke tidligere ejers aftaler

Den generationsskiftemodel, og dermed også den virksomhedsform som vurderes at være mest hensigtsmæssig for parterne (forudsat, at de kan vælge) vurderes på baggrund af ovenstående sammenligning med udgangspunkt i generationsskifteprocesmodellen at være at drive virksomheden i selskabsform, og dermed også generationsskifte i selskab, specielt via handel med aktier i det underliggende driftsselskab. Denne vurdering har baggrund i forhold som finansiering, værdiansættelse, og risiko for den yngre generation. Årsagen til denne baggrund er opfyldelsen af parternes succeskriterier. Værdiansættelsen af selskabet er lav, da den kan optimeres i form af udlodning af udbytte, og finansiering kan forekomme med begrænset risiko grundet den begrænsede hæftelse i selskaber. Frede får de 4. mio. kr. og Gustav formår at holde sin belåning under 85% samtidigt med at han ikke overtager nogen risiko med i form af udskudt skat, og da der er begrænset hæftelse i selskabet.

Kapitel 9 - Konklusion

Ovenstående beregninger og overvejelser er grundlaget for besvarelsen af projektets problemformulering og danner grundlaget for denne konklusion. Problemformuleringen lyder som følger og er introduceret i projektets indledende afsnit:

”Hvordan gennemføres det mest vellykket generationsskifte af en konkret virksomhed og har virksomhedsformen indflydelse på udfaldet? – og i så fald hvilke?”

Baggrunden for projektet bygger på konstateringen om at generationsskifte er noget som fylder meget, og kommer til at fylde meget i det danske samfund. Dette forventes eftersom at de 330.000 små og mellemstore virksomheder i Danmark potentielt står overfor et generationsskifte hvis ikke de på anden vis afhændes. Fordelingen i ejerformen på disse er ca. ligeligt for-

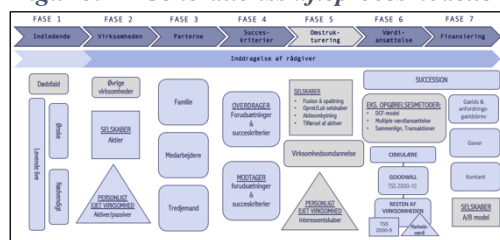
delt imellem selskaber og personligt ejede virksomheder hvorfor generationsskifte i begge henseender er relevant. Af disse virksomheder er omkring 80% ejerledet, og mange har derfor behov for at overdrage deres livsværk til rette vedkommende, hvilket resulterer i mange generationsskifter er mellem interesseforbudne parter. Det forventes at der inden for de næste 10 år skal foretages 40.000 generationsskifter alene på grund af ejerens alder.

Det konstateres indledningsvis at generationsskifte er en omfattende og kompleks disciplin som kræver et bredt spekter af kompetencer inden for regnskabsafregning, person- og virksomhedsbeskatning samt juridiske forhold, da der ikke findes en decideret generationsskiftelov. Overdragelse af selskaber og personligt ejede virksomheder reguleres i hver sin lovgivning, selskaber reguleres i selskabs- og aktieavancebeskatningsloven hvorimod generationsskifte af en personligt ejet virksomhed reguleres i adskillige lovgivninger.

Generationsskifter skal foretages på markedsvilkår, det er udgangspunktet for ethvert generationsskifte. Interesseforbundne parter kan per definition ikke aftale sig til markedsvilkår, hvorfor man i så fald tager udgangspunkt i værdiansættelsesmetoderne efter Ligningsrådets cirkulærer.

I projektets teoriafsnit introduceres ”generationsskifteprocesmodellen” (Figur 5.1) som er en generationsskifteskabelon der er udarbejdet som led i udarbejdelsen af nærværende projekt, til at overskueliggøre og opdele generationsskiftprocessen i de nødvendige faser for at kunne gennemføre det mest vellykkede generationsskifte.

Figur 5.1 – Generationsskifteprocesmodellen

Generationsskifteprocesmodellen opdeler generationsskiftet i følgende faser:

- § **Fase 1** – Fasen hvor årsag og hastighed for generationsskifte identificeres
- § **Fase 2** – Fasen hvor omfang, ejerform, hæftelse og dermed relevant lovgivning identificeres
- § **Fase 3** – Fasen hvor parterne karakteriseres, kan regler om skattemæssig succession og afgiftsfrie gaveoverdragelse benyttes
- § **Fase 4** – Fasen hvor parternes forudsætninger karakteriseres og succeskriterier fastlægges og udveksles
- § **Fase 5** – Fasen hvor omstruktureringmuligheder overvejes, hvis overdragelsen har en længere tidshorisont
- § **Fase 6** – Fasen hvor virksomheden værdiansættes. Værdiansættelsen opgøres som følger:

Selskaber:

- Værdiansættelse af goodwill
- Værdiansættelse af aktier
- Evt. berigtigelse med succession

Personligt ejede virksomheder:

- Værdiansættelse af goodwill
- Værdiansættelse af individuelle aktiver/passiver
- Evt. berigtigelse med succession

- § **Fase 7** – Fasen hvor finansieringen planlægges og sammensættes. Der tages højde for afståelsesbeskatning i personligt regi

En af de vigtigste faser i generationsskifteprocesmodellen er at få karakteriseret hvornår det vellykkede generationsskifte opnås. Dette gøres med udgangspunkt i at foretage det rette kompromis imellem parterne og de forudsætninger de hver især lever under. Det er parterne der definerer på hvilke parametre generationsskiftet skal optimeres efter. Et generationsskifte er således vellykket når begge parter forudsætninger er indfriet og succeskriterierne er at optimeret mest muligt samlet set eller i prioriteret rækkefølge.

Problemformuleringen har til formål at undersøge hvordan man foretager det mest vellykkede generationsskifte med udgangspunkt i en konkret case, som er defineret i projektets kapitel 6. Casen omhandler generationsskifte af virksomheden Entreprenørforretning A/S og Estvad Entreprenørforretning. Konklusionen på overdragelsen er, at der er tale om interesseforbundne parter (Fase 3) som ønsker at foretage generationsskifte af en hel virksomhed (Fase 2) og hurtigst muligt da den ældre generation er syg og ønsker at trække sig tilbage (Fase 1). Der foretages ikke omstrukturering da omstrukturering kræver en længere tidshorisont eller hvis der er tale om et glidende generationsskifte (Fase 5).

Parterne har opstillet en række forudsætninger og succeskriterier som generationsskifterne optimeres efter (Fase 4).

Der konkluderes på baggrund af ovenstående forudsætninger at være tale om fem relevante generationsskiftemodeller, hvoraf fire af mulighederne kan indfri samtlige succeskriterier. Den mest vellykkede generationsskiftemodel for hver virksomhedsform udvælges og sammenholdes med hinanden. Generationsskiftemodellerne udgør følgende 5 muligheder:

Selskab:

- § 1. Overdragelse ved handel
- § 2. Overdragelse med succession

Personligt ejet virksomhed:

- ~~§ 3. Overdragelse ved handel~~
- § 4.A Overdragelse med fuld succession
- § 4.B Overdragelse med delvis succession

Det viser sig at overdragelse med overdragelse med handel i selskab er den mest fordelagtige, da overdragelse med skattemæssig succession i selskabsregi foretages mellem personer og ikke holdingselskaberne som handlen gør. Den afgørende faktor bag valget af overdragelse med handel er, at risikoen er markant mindre da gælden ved succession er placeret i privat regi.

For den personligt ejet virksomhed er det ikke muligt at finansiere generationsskiftet med handel, da de skattemæssige konsekvenser ved at den ældre generation skal afståelsesbeskattes er så høje at der ikke er likviditet til han og den yngre generation samtidigt kan få indfriet deres succeskriterier.

Der skelnes efterfølgende imellem overdragelse med fuld succession og delvis succession. Her er den mest vellykkede løsning; delvis succession. Den altoverskyggende grund hertil er at den yngre generations ellers skal succedere i den tidligere generations opsparede overskud, hvilket der er forbundet med stor risiko.

De overordnede forskelle i generationsskifte af en personligt ejet virksomhed og selskab fremkommer i forskellene af de alternative metoder hver virksomhedsform behandles i generationsskifteprocesmodellen, som med sine figurer illustrerer hvornår den ene virksomhedsform adskiller sig fra den anden. De væsentligste punkter omfatter:

- § Virksomheden (hæftelse/sammensætning af balance)
- § Behov for fremtidig omstrukturering
- § Værdiansættelsen af den gældende virksomhed i form af:
 - § Værdiansættelse af goodwill
 - § Værdiansættelse af aktiver/anpartar vs. aktiver/passiver
- § Finansieringen
- § Skattemæssig succession
- § Skattemæssige konsekvenser ved overdragelse

På baggrund af den i opgaven udarbejdede case konkluderes det med hjælp i ovenstående punkter at det er selve virksomhedsformen og dens karakteristika der gør, at der bliver forskel på valget af den mest optimale generationsskiftemodel, da alle valgte generationsskiftemodeller opfylder succes-kriterierne.

Figur 8.2 – Fordele og ulemper ved generationsskiftemodellerne 1&4B

GENERATIONSSKIFTEMODEL 1	GENERATIONSSKIFTEMODEL 4B
FORDELE	FORDELE
§ Begrænset hæftelse § Skattefrit udbytte mellem selskaber / skattefrie avancer § Overtager tidligere ejers aftaler § Udvide forretningen med lavere risiko (flere selskaber) § Den nye generation overtager ingen udskudt skat § Krav til mindre finansiering § Lavere værdiansættelse § Renteudgifter i sambeskatning § Mulighed pengetank og udskydelse af skatten	§ Starter fra bunden § Overtager ikke tidligere ejers forpligtelser § Nyt afskrivningsgrundlag købte aktiver § Mulighed for til-/fravalg af aktiver/passiver § Højere fradragsværdi af renteudgifter § Disponering af personlig indkomst
ULEMPER	ULEMPER
§ Anskaffelsessum på aktier er ikke afskrivningsberettigede § Overtager tidligere ejers forpligtelser § Afskrivningsgrundlag på aktiver videreføres § Ingen mulighed for til-/fravalg af aktiver/passiver	§ Personlig hæftelse § Mindre mulighed for at udvide forretningen § Afståelsesbeskatning hos den ældre generation § Den yngre generations overtager udskudt skat § Hævninger indkomstbeskattes § Overtager ikke tidligere ejers aftaler

Det konkluderes afslutningsvis at det som udgangspunkt er kompliceret at sammenligne de to former for overdragelser, da man i den ene generationsskiftemodel værdiansætter aktier (summen af aktiver og passiver) og ved generationsskiftemodel 4B alene overdrager aktiver.

Skulle parterne vælge den mest vellykkede generationsskiftemodel anbefales det at virksomheden er drevet i selskab. Den altoverskyggende årsag er hæftelsen, hvor personligt ejere af personligt ejede virksomheder lider en væsentlig større risiko end dem i selskab.

Fordele og ulemper ved hver af generationsskiftemodellerne og dermed også ejerformerne er illustreret i Figur 8.2.

Kapitel 10 - Perspektivering

I lyset af konklusionen i kapitel 8, tager projektet udgangspunkt i en case som skal generationskiftes i 2024, og derved gør brug af de aktuelle skatteregler.

Det tyder på at der i fremtiden bliver større forskel på forskellen imellem overdragelse af selskaber og personligt ejede virksomheder, da der fra 2025 er aftalt en reform til ændring af personskatterne i Danmark. Dette betyder, at der laves ændring til den nuværende topskat både positivt og negativt for ejere af personligt ejede virksomheder og for enkeltpersoner med høj indkomst. En sådan ændring vil medføre, at beskatningen både under og over den nuværende topskattegrænse vil ændre sig markant. Ændringen vil sandsynligvis medføre, at det bliver mere fordelagtigt at drive sin virksomhed i selskab, da udbytte fra selskaber beskattes som aktieindkomst og ikke går i den personlige indkomst.

En anden interessant betragtning er, at der i 2021 var fastsat en ekspertgruppe som skulle komme med sit forslag om ændring af værdiansættelse af goodwill ved et generationsskifte. Hvis nogle af disse ændringer en dag bliver realiseret, vil det medføre, at der kommer større ændringer i værdiansættelsen af goodwill. Ekspertgruppens anbefalinger indeholder ændringer i Goodwillcirkulæret, hvorved der fremover skal højde for den fremtidige vækst og ikke kun opgøres på baggrund af tidligere års resultater. Der kan også potentielt komme ændringer til den værende boafgiftslov som var en del af det nuværende regeringsgrundlag af 14. december 2022, hvorved gaveafgiften nedsættes til 10% mod de nuværende 15% ved overdragelse af erhvervsvirksomheder. Dette vil påvirke generationsskifter i fremtiden positivt som følge af en ændring i gaveafgiftssatsen.

Kapitel 11 - Baggrundsmateriale

11.1 Litteraturliste

Bøger

Bolander, Madsen, Lauersen, Langhave, Lærebog i indkomstskat. 20. udgave, Djøf Forlag
Darmer, Jordansen, Madsen, Paradigmer i praksis – Virksomhedsteori og metode i ledelses- og organisationsstudier. 2. udgave, 2020 Djøf Forlag.
Hansen, Werlauff, Den juridiske metode, 2. udgave, Djøf forlag
Olesen, Generationsskifte og omstrukturering, 7 udgave, Djøf Forlag
Serup, Generationsskifte/omstrukturering, 3. udgave, Karnov Group Denmark A/S
Werluff, Valg af virksomhedsform 3. udgave Djøf Forlag

Hjemmesider/Publikationer

Danmarks Statistik, Erhvervslivets struktur, <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/erhvervsliv/erhvervslivets-struktur/firmaer-og-koncerner>

SMV Danmark, De små og mellemstore virksomheder er rygraden i dansk erhvervsliv,

<https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/smver-er-rygraden-i-dansk-erhvervsliv>

Beierholm, Værdiansættelse af fast ejendom <https://www.beierholm.dk/viden-og-indsigt/nyheder-og-artikler/vaerdiansaettelse-af-fast-ejendom-familieoverdragelser-og>

Danmarks Nationalbank, Officielle rentesatser, <https://www.nationalbanken.dk/da/vores-arbejde/stabile-priser-pegopolitik-og-dansk-oekonomi/officielle-rentesatser>

Dansk erhverv, Over 200.000 børn af ejerledere venter i kulissen, <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/2022/august/200.000-next-gens-star-bag-de-danske-ejerledere/>

Ey, Nye vurdering får betydning for generationsskifte, https://www.ey.com/da_dk/tax/nye-vurderinger-far-betydning-for-generationsskifte

Finans Danmark, Sådan forhandler du med din bank, <https://finansdanmark.dk/media/wzxj13ab/saadan-forhandler-du-med-din-bank.pdf>

FSR, Danske Revisorer, Generationsskifte burde være enkel og gennemsommeligt <https://www.fsr.dk/nr-8-generationsskifte-burde-vaere-enkelt-og-gennemsommeligt>

Industriens Fond, Center for Ejerledede Virksomheder, <https://industriensfond.dk/projekt/center-for-ejerledede-virksomheder/>

Inge Langhave, SR.2023.49 – Kommentarer til udvalgte afgørelser – generationsskifte med succession, opgørelse af den udskudte skat efter kildeskattelovens §33C

<https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000921500>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Kommende generationsskifte i landbrug: Minister vil sikre bedre rammer for ungdommen til at vælge landbruget <https://fvm.dk/nyheder/nyhed/nyhed/kommende-generationsskifte-i-landbruget-minister-vil-sikre-bedre-rammer-for-ungdommen-til-at-vaelge-landbruget>

RR.12.2020.52, Robert Fosbo,

https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000857885?dq=Varebeholdninger%20%C3%A5rsregnskabsloven#RR2020120052_20201127010238_1

SPO.2003.384, Bent Ramskov advokat (L), ph.d. og HD (R), Advokataktieselskabet Dahl, Koch & Boll, Herning Overdragelse med succession – hvad succederes der i?,

<https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000282938#SPO20030384>

SR.2017.235, Inge Langhave, Generationsskifte i levende live - værdiansættelse, prisnedslag eller passivpost, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000790567#SR20170235>

SR.2024.113, Troels Behnke Skak, Beierholm, Rentefri anfordringslån i familieforhold, <https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000956524>

Så meget må du give i 2024 - <https://skat.dk/borger/gaver-gevinster-og-legater/gaver-saa-meget-maa-du-give>

Tax.dk, Generationsskifte, <https://tax.dk/skat/generationsskifte.html>

WTC Advokaterne, Hvad er reglerne for udlodning af udbytte i kapitalselskaber? <https://wtc-law.dk/hvad-er-reglerne-for-udlodning-af-udbytte-i-kapitalselskaber/>

Domme og afgørelser

SKM.2001.380.LSR
SKM.2002.50.LSR
SKM.2007.231.SR
SKM.2016.296.SR
SKM.2018.319.HR

Lovsamlinger

Afskrivningsloven (AL)
Aktieavancebeskatningsloven (ABL)
Boafgiftsloven (BAL)
Dødsboskifteloven (DBSL)
Ejendomsavancebeskatningsloven (EBL)
Kildeskatteloven (KSL)

Kursgevinstloven (KGL)
Ligningsloven (LL)
Selskabsloven (SL)
Selskabsskatteloven (SEL)
Statsskatteloven (SL)
Varelagerloven (VL)
Virksomhedsskatteloven (VSL)
Personskatteloven (PSL)
Årsregnskabsloven (ÅRL)

Cirkulærer

CIR nr. 44 af 28/03/2000 Cirkulære om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill, TSS 2000-10, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2000/44>
CIR nr.45 af 28/03/2000 Cirkulære om værdiansættelse af aktier og anparter, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/2000/45>
CIR nr. 185 af 17/11/1982, Værdiansættelsescirkulæret af 1982, <https://www.retsinformation.dk/eli/mt/1982/185>
CIR1Æ nr. 9792 af 27/09/2021 Cirkulære om ændring af cirkulære om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning, <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2021/9792>

Bekendtgørelser

Skatteudvalget 2018-19 SAU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 284, d. 4. marts 2019, <https://www.ft.dk/samling/20181/alm.del/sau/spm/284/svar/1562311/2024756.pdf>
SKM2023.414.SKTST: Kapitalafkastsatsen og rentekorrektionssatsen for 2023, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2387663>

Skats juridiske vejledning, samt Karnovs noter

C.A.6.1.7 Rentefri eller lavt forrentede lån, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1947482>
C.B.2.1.4.8.1 Værdiansættelse af aktieklasser i A/B-modeller, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2298747>
C.B.2.13 Overdragelse med succession mv., <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1946385>
C.C Erhvervsbeskatning, https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176?dq=SL#JURV2024-1~C_C-
C.C.2.4.2.4.2.4 Negativ saldo, https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176#JURV2024-1_C_C_2_4_2_4_2_4
C.C.2.4.4.6, C.C.2.4.4.6 Genvundne afskrivninger og tab, https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176#JURV2024-1_C_C_2_4_4_6
C.C.5.2 Virksomhedsordningen. <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948841>
C.C.5.2.1 Skattemæssige fordele ved virksomhedsordningen, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948842>
C.C.5.2.1 Skattemæssige fordele ved virksomhedsordningen, https://pro.karnovgroup.dk/b/documents/7000938176?dq=C.C.5.2.1%20#JURV2024-1_C_C_5_2_1
C.C.5.2.10 Overskud og virksomhedsskat, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948909>
C.C.5.2.13.8 Overtagelse af konto for opsparet overskud (Succession), <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948920>
C.C.6.4.1.2 Værdiansættelse af goodwill, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948119>
C.C.6.7 Succession ved overdragelse af virksomhed, Den juridiske vejledning 2024-1 af 2024-01- C.C.6.7 Succession ved overdragelse af virksomhed | Karnov Group
C.C.6.7.2 Succession efter KSL § 33 C, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=1948129>
C.H.2.1.11.9 Udskydelse af beskatning ved finansiering med sælgerpantebreve, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2292757>
C.J.3.1 DCF-modellen, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386873>
C.J.3.2 Multipel værdiansættelse, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386874>
C.J.5.1.5 Omkostningsbaseret værdiansættelsesmodel, <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=2386906>

BILAG

BILAG I – Årsregnskabs Entreprenørforretning A/S

BILAG II – Beregningsgrundlag for udregning af likviditet

BILAG III - Pengetanksanalyse

Bilag I – Årsregnskab Selskab

UDKAST

Entreprenørforretning A/S

Flyndersøvej 4, 7800 Skive

CVR-nr. 12 34 56 78

Intern årsrapport

1. januar - 31. december 2023

Bilag I – Årsregnskab Selskab (fortsat)

Hovedtal og nøgletal

	2023 t.kr.	2022 t.kr.	2021 t.kr.
Resultatopgørelse:			
Nettoomsætning	19.056	23.812	21.020
Bruttoresultat	10.566	11.939	10.325
Resultat af primær drift	953	1.898	1.505
Finansielle poster, netto	-255	-307	-325
Årets resultat	1.016	1.543	980
Balance:			
Balancesum	14.268	14.222	12.502
Investeringer i materielle anlægsaktiver	172	139	126
Egenkapital	7.020	7.005	5.056
Medarbejdere:			
Gennemsnitligt antal heltidsansatte medarbejdere	19	20	19
Nøgletal i %:			
Bruttomargin	55,4	52,3	49,1
Overskudsgrad (EBIT-margin)	5,0	8,1	7,2
Likviditetsgrad	237,5	223,2	268,0
Soliditetsgrad	49,2	49,3	40,4
Egenkapitalforrentning	14,5	28,9	21,1

Beregningen af hoved- og nøgletal følger i al væsentlighed Finansforeningens anbefalinger og afviger kun på nogle punkter herfra.

De i hoved- og nøgletalsoversigten anførte nøgletal er beregnet således:

Bruttomargin	$\frac{\text{Bruttoresultat} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Overskudsgrad (EBIT-margin)	$\frac{\text{Resultat af primær drift (EBIT)} \times 100}{\text{Nettoomsætning}}$
Likviditetsgrad	$\frac{\text{Omsætningsaktiver} \times 100}{\text{Kortfristede gældsforpligtelser}}$
Soliditetsgrad	$\frac{\text{Egenkapital ultimo} \times 100}{\text{Aktiver i alt ultimo}}$
Egenkapitalforrentning	$\frac{\text{Årets resultat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$

Bilag I – Årsregnskab Selskab (fortsat)

Resultatopgørelse 1. januar - 31. december

Note	2023	2022
Nettoomsætning	19.855.599	22.811.540
2 Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	8.489.504	-10.872.178
Bruttoreultat	10.866.095	11.939.362
3 Personaleomkostninger	-7.056.996	-7.605.977
Bruttoreultat II	3.509.105	4.333.385
4 Produktionsomkostninger	-136.809	-120.300
5 Salgsomkostninger	-53.087	32.676
6 Bilomkostninger	-467.328	-397.220
7 Lokaleomkostninger	-102.621	-89.355
8 Administrationsomkostninger	-561.292	-676.743
Kapacitetsomkostninger i alt	-1.321.137	-1.250.942
Resultat for afskrivninger	2.187.968	3.082.443
9 Af- og nedskrivninger af materielle anlægsaktiver	-1.234.648	-1.234.648
Driftsresultat	953.320	1.847.795
10 Andre driftsindtægter	743.745	509.124
Resultat for finansielle poster	1.697.065	2.356.919
11 Andre finansielle indtægter	6.901	6.000
12 Øvrige finansielle omkostninger	-261.922	-313.336
Finansiering netto	-255.021	-307.336
Resultat for skat	1.442.044	2.049.583
Skat af årets resultat	-426.283	-304.593
Årets resultat	1.015.761	1.744.990
Forslag til resultatdisponering:		
Overføres til overført resultat	1.015.761	1.744.990
Disponeret i alt	1.015.761	1.744.990

Bilag I – Årsregnskab Selskab (fortsat)

Balance 31. december

Aktiver			
Note		2023	2022
Anlægsaktiver			
13	Grunde og bygninger	2.968.193	3.068.302
14	Produktionsanlæg og maskiner	4.348.000	5.090.000
15	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	225.828	487.967
	Materielle anlægsaktiver i alt	7.564.021	8.646.269
	Anlægsaktiver i alt	7.564.021	8.646.269
Omsætningsaktiver			
16	Råvarer og hjælpematerialer	1.250.000	1.000.000
	Varebeholdninger i alt	1.250.000	1.000.000
17	Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	2.453.297	2.162.979
18	Andre tilgodehavender	28.461	62.874
19	Periodeafgrænsningsposter	49.951	70.771
	Tilgodehavender i alt	2.531.709	2.296.624
20	Likvide beholdninger	2.922.734	2.278.916
	Omsætningsaktiver i alt	6.704.443	5.575.540
	Aktiver i alt	14.268.464	14.221.809

Bilag I – Årsregnskab Selskab (fortsat)

Balance 31. december

Passiver			
<u>Note</u>		<u>2023</u>	<u>2022</u>
Egenkapital			
21	Virksomhedskapital	500.000	500.000
22	Overført resultat	6.520.356	6.504.595
	Egenkapital i alt	7.020.356	7.004.595
Hensatte forpligtelser			
24	Hensættelser til udskudt skat	500.384	339.349
	Hensatte forpligtelser i alt	500.384	339.349
Gældsforpligtelser			
	Gæld til realkreditinstitutter	1.125.000	1.250.000
25	Leasingforpligtelser	2.800.000	3.130.000
	Langfristede gældsforpligtelser i alt	3.925.000	4.380.000
	Kortfristet del af langfristet gæld	455.000	455.000
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	845.029	499.112
26	Skyldig selskabsskat til tilknyttede virksomheder	389.114	348.524
27	Anden gæld	1.133.581	1.195.229
	Kortfristede gældsforpligtelser i alt	2.822.724	2.497.865
	Gældsforpligtelser i alt	6.747.724	6.877.865
	Passiver i alt	14.268.464	14.221.809

1 Virksomhedens væsentligste aktiviteter

28 Pantsætninger og sikkerhedsstillelser

Bilag II – Beregningsgrundlag for optimering af indre værdi

BEREGNINGSGRUNDLAG LIKVIDITETSGRAD			
Negativ kassekredit som følge af udbytte	0	-3.597.622	-2.631.719
Omsætningsaktiver i alt	6.704.443	6.704.443	6.704.443
- varelager (acid-test)	-1.250.000	-1.250.000	-1.250.000
Korrigeret omsætningsaktiver i alt	5.454.443	1.856.821	2.822.724
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	2.367.724	2.367.724	2.367.724
+ kortfristede del af lang gæld	455.000	455.000	455.000
Korrigeret kortfristede gældsforpligtelser i alt	2.822.724	2.822.724	2.822.724
Beregnet likviditetsgrad	1,93	0,66	1,00
Overskud i likviditet kr.	2.631.719	-965.903	0

Kolonne 1 – Illustrerer den aktuelle situation

Kolonne 2 – Illustrer konsekvenserne ved at udlodde alle frie reserver

Kolonne 3 – Illustrer beregningsgrundlaget når likviditeten beregnes til 1

Bilag III – Pengetanksanalyse

Der er på baggrund af de sidste 3 årsrapporter udarbejdet pengetanksanalyse for Entreprenørforretning A/S og Fredes Holding ApS. Der er kun et aktiv i Fredes Holding ApS, hvilket er kapitalandel i den tilknyttede virksomhed, Entreprenørforretning A/S. Der foretages på baggrund af konsolideringsreglerne eliminering af kapitalandelen, og der tages udgangspunkt i handelsværdierne af de underliggende aktiver i Entreprenørforretning.

Først beregnes der efter aktivkriteriet et gennemsnit for sidste 3 år. Den regnskabsmæssige værdi af aktiver erstattes med handelsværdien af aktiver for de sidste 3 år, og der beregnes et gennemsnit ud fra denne betragtning. Domicilejendommens regnskabsmæssige værdi 2.998.193 (pr. 31. december 2023) erstattes med handelsværdien på 3.500.000 kr. Øvrige aktiver korrigeres ligeledes efter samme metodik. Dette resulterer i, at der er driftsmæssige aktiver for 9.953.054 kr. for 3 års gennemsnit, og passiv kapitalanbringelse for 2.473.354 kr., hvilket resulterer i, at der er for aktivkriteriets gennemsnit, er passiv kapitalanbringelse for i alt 19,90% af den denne gennemsnitlige balancesum for 3 års gennemsnit. Der er dermed ikke problem med passiv kapitalanbringelse for 3 års gennemsnit, da den passive andel er under 50%.

Derefter kigges der på aktivkriteriet pr. overdragelsesdatoen, hvis i dette tilfælde tager udgangspunkt i tal pr. 31. december 2023, da der ikke kendes tal for 2024 endnu. Der foretages samme korrektioner som 3 års gennemsnit, og der er pr. 31. december 2023 passiv kapitalanbringelse for i alt 3.001.146 kr. og driftsmæssige aktiviteter for i alt 11.405.809 kr., hvilket giver passiv kapitalanbringelse på i alt 20,80% af balancesummen, hvilket også betyder der ikke er problemer med passiv kapitalanbringelse pr. 31. december 2023.

Slutteligt kigges er på indtægterne, og som nævnt er der ingen aktiver i Fredes Holding ApS udover kapitalandelen i Entreprenørforretning A/S. Der er indtægter fra denne kapitalandel i form af resultatandele, men disse elimineres i forbindelse med opgørelsen så disse ikke medtages. Så der tages udgangspunkt i indtægterne i Entreprenørforretning A/S. Der beregnes også gennemsnit for denne del af pengetanksanalysen. Der er beregnet gennemsnitlige indtægter for i alt 20.962.667 kr. for de 3 seneste regnskabsår vedrørende driftsaktivitet mod 0 kr. i indtægter fra passiv kapitalanbringelse, hvilket giver 0% i indtægter fra passiv kapitalanbringelse, hvilket også er under 50%.

Der er dermed på baggrund af ovenstående pengetanksanalyse ingen problemer med passiv kapitalanbringelse på hverken indtægter eller aktiver fra den konsoliderede resultatopgørelse og balance for Entreprenørforretning A/S og Fredes Holding ApS.